

บทที่ 4

ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ในทัศนะของนักสื่อสารมวลชน

นักสื่อสารมวลชนนับเป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์โดยตรงในฐานะที่เป็นผู้ผลิต ดังนั้นในการศึกษาถึงความคาดหวังของนักสื่อสารมวลชน นักการเมือง และนักวิชาการ ต่องานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ จึงเริ่มจากการศึกษาในส่วนของนักสื่อสารมวลชนก่อน เพื่อสร้างความเข้าใจถึงข้อจำกัดและปัญหาในการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ รวมทั้งศึกษาถึงความคาดหวังของนักสื่อสารมวลชนเองว่าต้องการให้ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ออกมาในลักษณะใด โดยได้แบ่งประเด็นศึกษาออกเป็น 3 ประเด็น คือ

1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์
2. ความคาดหวังต่อเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์
3. ความคาดหวังต่อคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง

1. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์

ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์เป็นงานที่เกิดขึ้นภายใต้กรอบการควบคุมอย่างใกล้ชิดขององค์กรผู้ผลิตและปัจจัยแวดล้อมต่างๆ หลายประการ กรอบการควบคุมนี้ได้กลายเป็นข้อจำกัดที่สำคัญ และมีผลกระทบต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าสามารถสรุปปัจจัยทางด้านโครงสร้างที่มีผลกระทบต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ได้เป็น 3 ปัจจัยหลักๆ ได้แก่

- 1.1 โครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อ
- 1.2 โครงสร้างการควบคุม
- 1.3 โครงสร้างการดำเนินการผลิต

1.1 โครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อ

โทรทัศน์เป็นสื่อที่อยู่ภายใต้โครงสร้างการควบคุมของรัฐตั้งแต่เริ่มถือกำเนิดมา ซึ่งเป็นผลมาจากแนวคิดที่ว่าคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าถือเป็นทรัพยากรสาธารณะที่มีอยู่จำกัด รัฐจึงเข้ามาถือครองกรรมสิทธิ์สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อจัดสรรทรัพยากรของส่วนรวม นอกจากนี้ในบริบทของสังคมไทย วิทยุโทรทัศน์เข้าสู่ประเทศไทยในยุคเผด็จการช่วงรอยต่อระหว่างระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์กับระบอบประชาธิปไตยซึ่งยังมีความขัดแย้งระหว่างกลุ่มการเมืองต่างๆ สูง ประกอบกับการตื่นกลัวภัยจากลัทธิคอมมิวนิสต์ที่กำลังแทรกแซงการเมืองการปกครองของไทยอย่างหนัก รัฐจึงอาศัยเหตุผลด้านความมั่นคงและความชอบธรรมทางการเมืองควบคุมดูแลสื่อโทรทัศน์อย่างใกล้ชิดด้วยการเป็นเจ้าของสื่อโทรทัศน์เอง โดยเล็งเห็นว่าโทรทัศน์เป็นสื่อรูปแบบใหม่ที่มีบทบาทสำคัญสามารถสร้างความสนใจและความเชื่อถือให้เกิดขึ้นกับประชาชนได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ระบบวิทยุโทรทัศน์ของไทยจึงเป็นระบบรัฐเป็นเจ้าของและดำเนินการ (State System) ในระยะเริ่มแรก ต่อมาจึงเปิดให้เอกชนเข้ามาประมูลสถานีไปดำเนินการหรือที่เรียกกันว่าการให้สัมปทานเอกชนในระบบอุปถัมภ์ (Privileged Private Franchise) (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ, 2539 : 21, 38) ทั้งนี้สามารถสรุปกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อโทรทัศน์ระบบ VHF ทั้ง 5 ช่องได้ดังนี้

1. สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 3 อสมท. บริษัท บี.อี.ซี. เวิลด์ จำกัด (มหาชน) รับสัมปทานจากองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อสมท.)
2. สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 กองทัพบก กระทรวงกลาโหม เป็นเจ้าของสถานี
3. สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 7 บริษัท กรุงเทพวิทยุโทรทัศน์ จำกัด รับสัมปทานจากกองทัพบก
4. สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี ช่อง 9 อสมท. องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย เป็นเจ้าของสถานี โดยดำเนินการในรูปของรัฐวิสาหกิจ
5. สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ เป็นเจ้าของสถานี โดยดำเนินการในรูปของราชการ

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าโทรทัศน์เสรีระบบ VHF เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่แท้จริงคือรัฐ โดยสามารถแบ่งโครงสร้างการเป็นเจ้าของสื่อได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. รัฐ แบ่งได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

- ราชการ ได้แก่ ช่อง 11 โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลกรมประชาสัมพันธ์

- รัฐวิสาหกิจ ได้แก่ ช่อง 9 และช่อง 3 โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่กำกับดูแลองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

2. กองทัพบก ได้แก่ ช่อง 5 และช่อง 7 โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการบริหารของกองทัพบก

1. รัฐ

จากการศึกษาพบว่าแม่สถานีโทรทัศน์ระบบ VHF ทั้ง 5 ช่อง จะมีลำดับชั้นการควบคุมที่ชัดเจน กล่าวคือ ช่อง 3 ช่อง 9 และช่อง 11 อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ ส่วนช่อง 5 และช่อง 7 อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกองทัพบก แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่ารัฐได้เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญในการควบคุมดูแลสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ด้วยรัฐถือว่ารัฐเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์สื่อโทรทัศน์ที่แท้จริง ส่งผลให้นโยบายด้านการข่าวของสถานีโทรทัศน์ทุกแห่งต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐโดยปริยาย แม้แต่สถานีโทรทัศน์ที่เอกชนรับสัมปทานจากทหารอย่างช่อง 7 หรือสถานีโทรทัศน์ที่สังกัดกองทัพบกอย่างเต็มรูปแบบเช่นช่อง 5 ก็ไม่ได้รับการยกเว้น

“...มันก็คงมีบ้างที่ว่ารัฐเข้ามาแทรกแซง จริงๆ รัฐก็สั่งโดยตรงไม่ได้ แต่ก็ผ่านมาทางทหาร แล้วยังปัจจุบันนี้เขาเป็นทหารด้วยก็ต้องหนีไม่พ้น ถึงแม้ว่าเขาจะบอกว่าให้อิสระเราเต็มที่ แต่ตามหลักปฏิบัติจริงๆ ผู้บริหารอาจจะเกิดความเกรงใจตรงนั่นเองหรือต้องการเอาใจอะไร มันก็มีส่วนอีก”

(ศิริพร อุ่นจิโน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

“...แม้ว่าช่อง 7 จะเป็นช่องของทหาร ทหารดูแล แต่ว่าทหารอยู่ภายใต้รัฐบาล เพราะฉะนั้นรัฐบาลก็ต้องมีส่วนเหมือนกันที่จะเข้ามามีสิทธิ์ท้วงติงได้ ... แม้เราจะไม่ใช้ช่องที่รัฐบาลควบคุม แต่เราจะต้องเป็นช่องที่เสนอข่าวตามนโยบายของรัฐบาล...”

(สุภาพชาย บุตรจันทร์, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2540)

การควบคุมดังกล่าวส่งผลโดยตรงต่อการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์อย่างไม่อาจปฏิเสธได้ในฐานะที่โทรทัศน์เป็นสื่อของรัฐ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าข่าวการเมืองที่ออกมาส่วน

ใหญ่เป็นข่าวที่ตอบสนองก่อนนโยบายของรัฐและนักการเมืองที่เข้ามาควบคุม รวมทั้งเอื้อประโยชน์ต่อการสร้างภาพลักษณ์และเสริมสร้างความมั่นคงให้กับรัฐบาล

“...สื่อวิทยุโทรทัศน์ที่เป็นของรัฐ ใช้งานได้หมด เพราะมันมีกฎหมายที่ให้อำนาจกับนายกฯ ที่จะใช้สื่อ เพราะฉะนั้นคงไม่มีรัฐบาลไหนที่จะเอาให้สื่อมวลชนของตัวเองมาค้าตัวเองได้หรอก เป็นเรื่องที่เราจะต้องใช้ผลประโยชน์จากสื่อของรัฐมาใช้ให้เป็นประโยชน์”

(พินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

“...คือเราเป็นสื่อของรัฐ ความเป็นสื่อของรัฐมันก็ทำให้เราต้องสนองนโยบายของรัฐเป็นหลัก ... บางอย่างเราก็ไม่สามารถที่จะนำเสนออะไรให้มันสวนกระแสกับสิ่งที่มันเกิดขึ้นได้ หรือทำอะไรให้มันหรือหว่านินไปกว่าที่มันควรจะเป็นบนพื้นฐานของข้อเท็จจริง เราไม่สามารถจะบอกได้ว่ารัฐบาลห่วยหรือรัฐบาลแย่ หรือว่ารัฐบาลไม่ชอบมาพากล เราทำอย่างนั้นค่อนข้างลำบาก...”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

“...เนื้อหาข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ค่อนข้างที่จะเบี่ยงเบน ไม่ค่อยตรงกับข้อเท็จจริงมากเท่าที่ควร เพราะบางครั้งสื่อโทรทัศน์ต้องยอมรับว่ามันอยู่ในอิทธิพลของรัฐอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นการนำเสนออะไรที่มันตรงไปตรงมาหรือเป็นข้อเท็จจริงที่อาจจะมีผลกระทบหรือผลเสียต่อรัฐก็จะไม่สามารถนำเสนอได้ตรงๆ เหมือนหนังสือพิมพ์ ... เพราะรูปแบบมันถูกจำกัดโดยรัฐบาล การนำเสนอมันถูกจำกัดรูปแบบหรือสาระในการนำเสนอเพราะว่ามันจะต้องคำนึงถึงรัฐบาล”

(ชวพันธ์ ประเสริฐวรรณกิจ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

ด้วยเหตุนี้ เนื้อหาข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ที่ออกมาส่วนใหญ่จึงออกมาในรูปการประชาสัมพันธ์รัฐบาล ไม่โจมตีรัฐบาลรุนแรงเหมือนสื่อประเภทอื่น จนบ่อยครั้งที่ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ถูกกล่าวหาว่าเบี่ยงเบนข้อเท็จจริง ทั้งนี้ รัฐซึ่งหมายถึงนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลโดยเฉพาะผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมดูแลสื่อของรัฐ และมีผลโดยตรงในการกำหนดนโยบายหรือเป็นผู้ออกแนวทางของแต่ละสถานี มักจะแทรกแซงการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ในรูปแบบ

ต่างๆ กัน อาทิเช่น การกำหนดลงมาเป็นนโยบาย การสั่งการผ่านผู้บริหารสถานี การแทรกแซงผ่านคณะกรรมการบริหารของสถานี การออกคำสั่งผู้สื่อข่าวให้ไปตามข่าวบางข่าวเป็นพิเศษ และบางครั้งนักการเมืองถึงกับใช้เงินซื้อเวลาในการนำเสนอข่าว

“...เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล เขาจะต้องเปลี่ยนคณะทำงาน คณะผู้บริหารที่ร่วมมือกับเขา คนเหล่านั้นที่เข้ามาก็คือลูกมือของนักการเมือง ผู้อำนวยการแต่ละช่องก็คือคนที่นักการเมืองสนิทสนม คนที่เค้าพึ่งพาได้ เพราะฉะนั้นคนที่เข้ามาอยู่ในตำแหน่งนี้โดยนักการเมืองคนนี้ก็ จะไม่สามารถทำอะไรที่เป็นอิสระ ได้จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงการเมืองขึ้นอีก”

(ชวีดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

“...จะมีผลกระทบในลักษณะนักการเมืองเข้ามาครอบงำผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารจะกำหนดนโยบายมาให้ผู้สื่อข่าวอีกครั้งหนึ่ง ... ผู้บริหารก็เหมือนกับเป็นผู้สนองรับนโยบาย...”

(ชวรัตน์ ประเสริฐวรรณกิจ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

“...เป็นการสั่งการในระดับนโยบายมากกว่า แต่ว่านานๆ ครั้ง ไม่ค่อยบ่อย เช่น เรื่องที่เกี่ยวข้องกับเค้า ส่วนข่าวที่เป็นภารกิจของเค้าก็ต้องทำอยู่แล้ว ถ้ามีกระแสข่าวทำให้เขาเสียหายแล้วเราไปล้วงลูกไปซุกประเด็นมากๆ เราอาจจะโดนตัวเองได้”

(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2540)

“...นักการเมืองเข้ามาแทรกแซงในรูปแบบเล็กๆ มากกว่า คือไม่เปิดเผย โทรมาขอ โทรมาอะไรอย่างนี้ ไม่ได้มาประกาศปาวๆ...”

(ปฤษฎา รังสิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

“...รัฐอาจจะมีใบสั่งมาว่า ถ้าเป็นข่าวขัดแย้งรัฐบาลไม่ควรจะออก อันนี้ก็ น่าจะถือเป็นการชี้นำ”

(วรัตมา บุนนาค, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2539)

“...จะมีในลักษณะบอกว่า ช่วยไปทำข่าวนี้นะ ทำเป็นสตู๊ป ทำเป็นรายงานมาแล้วเดี๋ยวให้ออกสด ออกเป็นรวมการเฉพาะกิจ ออกที่ช่องนี้นะ ... ในช่วงนี้นายกฯ อยากออกอากาศชี้แจงกับประชาชนเรื่องนี้ รัฐมนตรีคนนี้อายกชี้แจง เป็นเรื่องที่เรารู้สึกไม่ได้ เพราะอะไร เพราะเราอยู่ภายใต้การดูแลของเขา เอานักข่าวคนนี้ไปทำข่าวนี้น้อยนะ เอ้า... เดี่ยวๆ มีสคริปต์มาให้ ถามเรื่องนี้แบบนี้ๆ นะ...”

(ชวิดา วาทินชัย, สัมภาษณ์. 19 ธันวาคม 2539)

“...นักการเมืองเองที่เข้ามาแทรกแซงผลประโยชน์เรื่องเงิน คือ ผมมีเงิน ผมให้คุณออกข่าวนี้นี้ให้ผมก็ได้ ผมเลือกได้ด้วย ผมสามารถเลือกกับบก.คุณก็ได้ แต่ไม่ใช่บ่อย หมายถึงสามารถทำได้ ... นักการเมืองจะผ่านบก. ผู้สื่อข่าวจะไม่รู้เรื่อง แต่ที่ผู้สื่อข่าวรู้เนี่ย เพราะมันจะผิดปกติ แล้วก็คนในองค์กรจะซุบซิบกัน...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์. 25 ธันวาคม 2539)

นอกจากการแทรกแซงในรูปแบบต่างๆ ดังกล่าวแล้ว จากการศึกษายังพบว่าล่าสุดเมื่อปลายเดือนเมษายน 2540 ได้มีคำสั่งจากทำเนียบรัฐบาลโดยกองงานโหมยก ขอความร่วมมือไปยังสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 เพื่อขอสคริปต์ข่าวการเมืองที่ออกอากาศในช่วงข่าวประจำวันภาคค่ำของทุกวัน โดยให้ส่งสคริปต์ข่าวย้อนหลัง 1 วันไปที่กองงานโหมยก ทำเนียบรัฐบาล ซึ่งจากการเก็บข้อมูลพบว่ากองงานโหมยกได้เลือกขอสคริปต์ข่าวการเมืองจากช่อง 3 เพียงช่องเดียวเนื่องจากเคยทำงานประสานกันมาหลายครั้ง แม้คำสั่งดังกล่าวจะมีพื้นฐานมาจากความสนิทสนมในหน้าที่การงานและมาจากความต้องการที่จะตรวจสอบข่าวการเมืองที่น่าเสนอทางโทรทัศน์ ไม่ใช่เจตนาที่จะตรวจสอบการทำงานหรือจับผิดสื่อมวลชน แต่นักสื่อสารมวลชนก็มองว่าคำสั่งดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อการทำงานอย่างแน่นอนทั้งในแง่ภาพพจน์ของสถานี การทำงานของผู้สื่อข่าว การเสนอข่าว รวมทั้งอาจขยายขอบเขตเป็นการตรวจสอบการทำงานของสื่อโทรทัศน์อย่างจริงจังได้

“...ทางทีมงานโหมยกรัฐบาลชุดนี้ค่อนข้างสนิทกับเรา ขอใช้บริการทางเราบ่อย ขอแก้ข่าวขอประชาสัมพันธ์ จึงค่อนข้างจะสนิทสนมพอที่จะขอสคริปต์ของเราเป็นตัวไปยืนยันข่าว แต่ถ้าพูดถึงว่ามันจะมีผลกระทบไหมก็เชื่อว่าน่าจะมี เพราะบางข่าวสามารถนำไปอ้างอิงในการฟ้องร้องยืนยันในทางกฎหมายได้ อีกอันหนึ่งก็คืออาจมีผลกระทบต่อ

ทำงานของเราได้ คือเราค่อนข้างที่จะเกร็ง ถึงเป้าหมายที่เค้าประสานกับเรามาเค้าไม่ต้องการจะมาจับต้อง แต่คิดว่าต่อไปเกิดเราออกอะไรไม่ถูกใจเค้า ก็อาจทำให้เกิดปัญหาต่อการทำงานในส่วนของเราได้ ซึ่งมองในแง่ลบก็เหมือนกับที่เราไปเข้าข้างรัฐบาลประจวบรัฐบาลชุดนี้ นอกจากนี้ยังเหมือนกับเค้ามาควบคุม เค้าสามารถตรวจสอบเราได้ทุกฝี่้ว ซึ่งมีผลต่อการนำเสนอข่าวในบางครั้ง...”

(ศรายุทธ เข็นสมุทร, สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2540)

คำสั่งของกองงานโฆษกจึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการแทรกแซงการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์โดยอ้อม จากการศึกษาพบว่านอกจากการแทรกแซงในหลายลักษณะดังกล่าวแล้ว บางครั้งเมื่อนักการเมืองเห็นว่าโทรทัศน์เสนอข่าวแรงไปโดยเฉพาะข่าวที่มีผลกระทบต่อรัฐบาล หรือมีผลกระทบต่อภาพพจน์ของตัวนักการเมืองเอง หรือเมื่อมีการนำเสนอข่าวฝ่ายค้านมากเกินไป ก็จะมีการคิดดึงออกมาเป็นครั้งคราว ซึ่งส่วนใหญ่จะทำในลักษณะที่ไม่เปิดเผยนัก โดยการดึงผ่านเจ้าของสถานี ผู้บริหารสถานี บรรณาธิการ หรือแม้กระทั่งตัวผู้สื่อข่าวเอง ซึ่งสามารถลดความรุนแรงของข่าวได้ในระดับหนึ่ง เพราะอย่างน้อยเจ้าของสถานีหรือผู้บริหารสถานี หรือแม้กระทั่งตัวผู้สื่อข่าวเองก็ต้องคำนึงถึงสถานภาพและอนาคตของสถานีด้วย เนื่องจากนักการเมืองผู้กำลังมีอำนาจสามารถให้คุณให้โทษต่อสถานีและบุคลากรในองค์กรได้

“...บางทีเรารายงานข้อเท็จจริงไป เค้าอาจจะไม่ถูกใจทั้งๆ ที่มันเป็นข้อเท็จจริง เหมือนกับที่บอกว่าเค้าต่อว่ามาทางผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่รับไม่ได้มันก็ต้องหยุด มีบ่อยๆ ไป ... บางทีเค้าก็โทรมา พี่ยังเคยได้รับโทรศัพท์เลย ... เราเสนอข่าวว่าชาวบ้านเค้าบอกว่ามีนักการเมืองคนนี้พัวพันกับการทำไอ้โน่นไอ้โนะไรอย่างนี้ เค้าก็โวยวายมา บางทีบอกว่ามันหมายถึงถูกละ เพราะท้องถิ่นนี้ท้องถิ่นถูกละ ถูกัดัง อะไอย่างนี้...”

(มานิช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

“...เขาจะมีการแย่งๆ โอ๊ย... ทำไมช่วงนี้รู้สึกเยอะเหลือเกินนะฝ่ายค้านเนี่ย รุนแรงเหลือเกินนะข่าวนี้ เขาก็ดึงๆ แต่เขาจะไม่ผ่านทางเราโดยตรง แต่เขาจะดึงผ่านผู้บริหารก่อน ผู้บริหารระดับใหญ่ไต่ลงมาจนถึงผู้บริหารใกล้ชิดๆ ของเรา เขาก็จะบอกว่าช่วงนี้ให้เพล่าๆ ข่าวฝ่ายค้านน้อยนะ อันไหนถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ต้องเปิดเสียง อันไหนรุนแรงมากก็

หลีกเลี่ยง ให้เปิดเสียงช่วงที่ไม่รุนแรง ไม่คำรัฐบาล...”

(ชวีดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

“...เค้าไม่ต้องสั่งมาเป็นลายลักษณ์อักษร เค้าแค่ส่งสัญญาณบอกว่า เฮ้ย... อย่างนี้ไม่ได้นะ มากไปแล้ว แคนั้นล่ะ เราก็ต้องหยุดตัวเอง อย่างน้อยเราบอกเราไม่หยุด แต่เจ้าของสถานียบอกหยุด มันก็ต้องหยุด”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

“...บางครั้งเราก็ถูกผู้ใหญ่ทางรัฐบาลต่อว่า เรียกไปค่า อะไร... ทำไมคุณออกแต่ฝ่ายค้าน ทำไมคุณไม่ออกฝ่ายรัฐบาลบ้าง เดียวคุณไปทำข่าวผมงานโน้มนงานนี้บ้างนะ ... ข่าวที่พวกผู้ใหญ่ทางรัฐบาลสั่งมาเขาเรียกกันว่า ‘ข่าวเจ้า(นาย)’...”

(ชูชาติ เทศสีแดง, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2539)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ารัฐมักจะแทรกแซงผ่านผู้บริหารสถานีเพราะโดยปกติแล้วผู้บริหารสถานีต้องรับนโยบายและคำสั่งจากรัฐอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องการเป็นสื่อของรัฐ ทั้งนี้นักสื่อสารมวลชนได้ตั้งข้อสังเกตในเรื่องการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองว่า นักการเมืองมักจะแทรกแซงและใช้ประโยชน์จากสื่อโทรทัศน์มากเป็นพิเศษในช่วงที่สถานภาพของรัฐบาลเริ่มระส่ำระสายและต้องการสร้างภาพพจน์ความน่าเชื่อถือแก่ประชาชนทั่วไป

“...ผู้สื่อข่าวทุกคนจะรู้ว่าในช่วงที่รัฐบาลเริ่มมีการปั่นป่วนทางการเมือง มีความไม่แน่นอนทางการเมืองเกิดขึ้น ช่วงนั้นจะเป็นช่วงที่ความอิสระในการนำเสนอข่าวจะมีน้อยที่สุด ช่วงนั้นจะเป็นช่วงที่ทุกคนต้องระมัดระวังในการนำเสนอข่าว รัฐบาลจะเหมือนกับคนที่ระแวง เขาจะต้องระวังตัวเขามากขึ้น ข่าวที่ออกไปที่เกี่ยวกับเขาจะต้องเป็นข่าวในแง่บวกหรือในแง่ปฏิเสธสิ่งที่เกิดขึ้น ... แต่ช่วงไหนที่เขาเพิ่งเข้ามายังไม่ค่อยมีอะไร ยังไม่กล้าแทรกแซงจนกว่าจะถึงจุดๆ หนึ่งที่เขาเริ่มละเทะ เริ่มมีเรื่องของการทุจริตออกมาเป็นวัวสันหลังหวะ ... บางคนก็ต้องการสร้างภาพตัวเองอย่างเดียว ก็จะมีการใช้สื่อ...”

(ชวีดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

นอกจากนี้ นักสื่อสารมวลชนได้ตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าการแทรกแซงของนักการเมืองจะ
 มากน้อยเพียงใด ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับรัฐบาลแต่ละยุคสมัยด้วยว่ามีความเป็นประชาธิปไตยมากน้อย
 เพียงใด และต้องการให้สื่อแสดงบทบาทเช่นไร

“...จากประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา ขอมริบว่าทุกรัฐบาลมีการควบคุมสื่อ แต่ว่าจะมี
 ความแตกต่างกันน้อยหรือมาก ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลคุณชวนก็มี แต่ก็จะไม่มากเท่ารัฐบาล
 ของชาติไทย จะรู้สึกกันได้มาก...”

(ชวีดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

“...มันแล้วแต่ว่านโยบายของแต่ละยุคแต่ละสมัย แต่ละผอ. แต่ละรัฐบาลที่เข้ามาดูแล
 รัฐบาลบางรัฐบาลกลัว การนำเสนอข่าวก็ต้องระมัดระวัง อาจจะมีผลกระทบต่อรัฐบาล
 เพราะเขาจะสั่งมาเป็นนโยบายว่า เออ... เรื่องนี้จะขอร้องไม่ยากให้ออก แต่บางยุคเขา
 ให้อิสระ เราก็ก็นทำงานได้สบาย”

(สมชาย แก้วเกิด, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษายังพบว่าการควบคุมและการแทรกแซงสื่อโทรทัศน์ของรัฐไม่
 ได้ขึ้นอยู่กับเพียงนโยบายของรัฐหรือสถานภาพของรัฐในขณะนั้นๆ เท่านั้น แต่การใช้สื่อโทรทัศน์
 ของรัฐได้กลายเป็นรูปแบบที่รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยต้องใช้ แม้ว่านักการเมืองกลุ่มนั้นจะเคยเป็น
 ฝ่ายค้านที่เคยไม่เห็นด้วยกับการแทรกแซงสื่อโทรทัศน์ของรัฐบาลชุดก่อนๆ ก็ตามที่

“...ใครก็ตามที่เป็นรัฐบาลไม่ว่าจะพรรคอะไร วันนี้เป็นฝ่ายค้าน พรุ่งนี้ขึ้นมาเป็นรัฐบาล
 วันนี้คนที่เป็นฝ่ายค้านว่ารัฐบาลทำอย่างนั้นทำอย่างนี้ พอมันขึ้นมาเป็นรัฐบาลเอง มัน
 ก็เป็นอย่างนั้น ไม่เคยมีใครที่ไม่เป็น...”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

“...พูดง่ายๆ เคียวนี่แทบเป็นนโยบายของการเมืองทุกยุคทุกสมัย เมื่อฝ่ายใดเป็นรัฐบาล
 ฝ่ายนั้นก็จะมีสทิธิในการออกโทรทัศน์ ออกทางสื่อมากกว่าฝ่ายค้าน แม้แต่หนังสือพิมพ์
 ก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้”

(ศรายุทธ เข็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

“...จริงๆ แล้ว ไม่ว่าคนไหนขึ้นมาเป็นรัฐบาลก็คิดว่าคงจะใช้ตรงนี้เหมือนกันที่จะทำ แต่ในแง่มุมมองว่าเขาจะฉลาดใช้ตรงนั้นให้มันออกมาไม่โง่งมข้างขนาดไหนเท่านั้น”

(สยาม สนสายนต์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

“...ปกติใจ ไม่ว่าใครมาอยู่ใช้ทั้งนั้น ทุกคนใช้หมดนะ คือพยายามใช้ช่องว่างที่มีอยู่ในการหาผลประโยชน์เข้าตัวเองมากที่สุด ธรรมดาของการใช้สื่อของรัฐ”

(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2540)

ทั้งนี้ ที่ผ่านมานักการเมืองส่วนใหญ่จะไม่ยอมรับและออกมาปฏิเสธว่าการแทรกแซงการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ดังที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์อยู่เป็นประจำ ในขณะที่บุคลากรที่ทำงานด้านข่าวการเมืองโดยตรงกลับยอมรับว่ามีการสั่งการจากรัฐบาลจริง

“...นักการเมืองโกหก การนำเสนอข่าวของโทรทัศน์มีข้อจำกัดคือต้องพูดแต่เฉพาะที่เค้าจะให้ เป็นข่าว ในขณะที่ระดับลึกการกระทำไม่ตรงกับคำพูดที่เค้าประสงค์จะให้ เป็นข่าวนโยบายกับการกระทำมันสวนทางกัน เช่น รัฐบาลชุดที่แล้วบอกว่าไม่แทรกแซงแต่ก็ยังโทรมาสั่งประจำ”

(ปฤษฎา รังสิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

จากคำกล่าวของนักสื่อสารมวลชนสามารถสะท้อนให้เห็นว่าการควบคุมดูแลและการแทรกแซงการเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ของรัฐเป็นสิ่งที่สื่อมวลชนทุกคนยอมรับและพร้อมจะปฏิบัติตาม หรืออย่างน้อยก็ต้องพยายามให้กระทบกระเทือนรัฐน้อยที่สุด ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรสื่อสารมวลชนเองโดยเฉพาะองค์กรที่เป็นระบบราชการก็พร้อมที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของนักการเมือง และบางครั้งยังเป็นผู้เสนอให้นักการเมืองเองด้วย เนื่องจากมีผลโดยตรงต่อหน้าที่การงาน

“...คนที่ทำงานในองค์กรนั้นเป็นคนเสนอให้นักการเมืองเอง นักการเมืองเองเค้าก็ชอบอยู่แล้วตรงนี้ ... และหากนักการเมืองสั่งการลงมาผ่านผู้ใกล้ชิด ณ เบื้องบนว่า ต้องอย่างนี้นะ นี่คนนี่สั่งนะ เลขาคคนนั่นสั่งนะ มันจะลงมาเป็นคำพูด ซึ่งทุกคนก็พร้อมปฏิบัติอีก

เช่นเดียวกัน เพราะถ้าในวงของราชการมันหมายถึงซีและชั้น ตำแหน่งและหน้าที่”

(จิตติมา วุฒิวัฒน์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

อย่างไรก็ตาม แม้สื่อมวลชนจะยอมทำตามคำสั่งหรือแก้ไขการนำเสนอตามคำตานั้น แต่หลายครั้งสื่อมวลชนเองกลับแสดงความไม่แน่ใจว่าผู้ที่สั่งการมาเป็นตัวนักการเมืองจริงๆ เพราะเชื่อว่าน่าจะเป็นบุคคลรอบข้างนักการเมืองคนนั้นๆ มากกว่าที่กลัวว่านักการเมืองจะไม่พอใจหากสื่อแสดงบทบาทติเตียน โจมตีนักการเมืองซึ่งเป็นนายของตน หรือหากสื่อไม่ไปติดตามทำข่าวภารกิจของนาย ดังนั้นบุคคลรอบข้างนักการเมืองจึงเป็นผู้ออกคำสั่งกับสื่อโดยอ้างว่านายของตนซึ่งเป็นนักการเมืองคนนั้นๆ สั่งการมาเพื่อเป็นการเพิ่มน้ำหนักความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้น

“...ไอ้ที่มันเป็นนะมันเป็นเพราะว่าผู้ใหญ่ที่อยู่เหนือจากเราไปหน่อยหนึ่งกลัวว่าผู้ใหญ่ที่อยู่เหนือเลยจะโกรธ ไอ้คนที่เสียก็คือคนที่อยู่เหนือขึ้นไปจริงๆ แล้วคนที่ส่งลงมาจะไม่ใช้ตัวผู้ใหญ่จริงๆ เป็นคนรอบข้างซึ่งกลัวนายโกรธ สั่งไว้ก่อนอะไรอย่างนี้ ลักษณะประจบ ... บางครั้งแค่รับโทรศัพท์ก็ทำแล้ว ส่งคนอื่นไปต่างๆ อะไรอย่างนี้...”

(จิตติมา วุฒิวัฒน์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

“...ข่าวเจ้า(นาย) ส่วนใหญ่จะเป็น Action เป็นการเสนอผลงานของเขา เราไปถ่ายภารกิจเขา เราเลี้ยงไม่ได้ในระบบราชการ ถึงแม้ตัวเขาเองบางทีเขาก็ไม่อยากจะ แต่มันมีคนทีรองจากเค้า ไม่ว่าจะเลขๆ อธิบดี หน้าห้อง หรือกรรมการในคณะกรรมการ บางทีงานเดียวโทรมาตั้ง 10-20 ราย โทรย้ำแล้วย้ำอีก...”

(ชูชาติ เทศสีแดง, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2539)

“...ก็ต้องดูด้วยว่าผู้ใหญ่คนนั้นเป็นคนยังไงด้วย บางทีคนที่ต่อว่าอาจไม่ใช่ตัวผู้ใหญ่แต่อาจเป็นคนรอบข้าง บางคนเจ้านายไม่เคียดรื้อนแต่ลูกน้องเคียดรื้อนแทนก็มี เพราะอย่าลืมว่าในระบบราชการคนสอพลอมันก็มี คนชงงานให้นายก็มี คนต้องการสร้างนายขึ้นมาก็มี เป็นเรื่องธรรมดา...”

(เพินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

ดังนั้นคำว่านักการเมืองสั่งการลงมาในบางกรณีจึงหมายความว่า เป็นการสั่งการจากคนรอบข้างนักการเมืองเท่านั้น โดยที่บางครั้งนักการเมืองคนนั้นๆ อาจไม่ทราบเรื่องเลยก็ได้ นอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่าในการแทรกแซงบางกรณีไม่ได้เกิดจากฝ่ายการเมืองออกคำสั่งหรือขอร้องฝ่ายเดียว เนื่องจากการที่สื่อมวลชนจะยอมรับการแทรกแซงของนักการเมืองหรือไม่นั้น ส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับผู้บริหารของแต่ละสถานีด้วยว่าจะตอบสนองต่อคำติติงหรือคำขอร้องแบบบังคับของรัฐมากน้อยเพียงใด

“...ปัญหามันอยู่ที่ผู้บริหารสถานี เขาจะตอบสนองได้มากน้อยแค่ไหน เขาจะกล้าแค่ไหน เขาจะสู้คัดค้านแค่ไหน แล้วคนที่ป็นรัฐมนตรีเองหรือคนที่ควบคุมดูแลเองเขาจะใช้อำนาจของเขาที่มีอยู่ทำยังไง คือมันเป็นเรื่องของฝ่ายบริหาร”

(กนก มุจิโมระ, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2539)

“...ขึ้นอยู่กับผู้อำนวยการแต่ละคนด้วยว่า คนที่เราได้มาน่ะสามารถจะหลบหลีก หรือหลบเลี่ยง หรือทำตัวเขาให้ไม่ถูกครอบงำได้มากน้อยแค่ไหน”

(ชวิดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

นักการเมืองนอกจากจะเข้ามาแทรกแซงในระดับนโยบายแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับผู้บริหารสถานี ไม่ว่าจะในแง่ของความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนหรือความสัมพันธ์ในแง่ผลประโยชน์ ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์

“...อย่างสมมติว่านักการเมืองคนนี้เป็นเพื่อนกับนายทุน คุณไปถามเขาแรงๆ เขาก็โทรมาบอกห้ามออกอากาศ คือข่าวประเด็นไหนเขาไม่พอใจ เขาบอกว่าขอเลย อย่าออก นายก็จะโทรลงมาว่า เฮ้ย... ข่าวนี้ทิ้งไป ซึ่งค่อนข้างเสียความรู้สึก มันมีบ่อย ... และถ้าเกิดเป็นวงศาคณาญาติ ไม่ต้องไปพูดเลย...”

(ศรายุทธ เย็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับผู้บริหารสถานีจึงนับเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อแนวทางในการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ไม่น้อย นอกจากนี้ผู้สื่อข่าวในฐานะที่เป็นผู้ออกไปปฏิบัติหน้าที่และต้องเกี่ยวข้องกับนักการเมืองโดยตรงก็มีส่วนสำคัญ เช่น กรณีที่นักการเมือง

ไม่พอใจผู้สื่อข่าว ก็อาจทำให้ผู้สื่อข่าวได้รายละเอียดจากนักการเมืองที่เป็นแหล่งข่าวไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร หรืออาจทำให้ผู้สื่อข่าวคนนั้นๆ ตกข่าวสำคัญได้ อย่างไรก็ตามผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่จะไม่ค่อยให้ความสำคัญกับความขัดแย้งในแง่มุมนี้มากนัก โดยมองว่าเป็นเรื่องธรรมดา

“...เป็นเรื่องธรรมดาเลย ซึ่งบางคนอาจจะมีผลกระทบกับเรา บางคนอาจจะไม่ให้เห็นภาพ บางคนอาจจะไม่ยอมให้เข้าไปสัมภาษณ์หรือให้ข่าวอะไรต่างๆ หรือบางคนถ้ารู้จักกับคนที่เป็นเจ้านายของตัวเองก็อาจจะมาฟ้อง”

(พิณิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

“...การทำงานมันก็ต้องมีกระทบกระทั่งกันมั่ง ก็มีเหินห่างบ้าง ยิ่งอาชีพแบบนี้ก็ต้องเจอหน้าเผชิญหน้ากัน เค้าไม่ยอมให้ข่าว เราอยากได้ข่าว มันต้องมี แต่ถ้าต่างคนต่างรู้หน้าที่ มันก็เจอกันได้...”

(ปฤษฎา รังสิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

“...ขัดแย้งในลักษณะที่ว่าเค้าไม่พอใจสิ่งที่เราถาม เพราะว่าบางครั้งสิ่งที่เราถามมันสร้างความเสียหายหรือว่ามันอาจจะสร้างผลกระทบกับเค้า ... แต่นักการเมืองก็คือนักการเมือง เค้ายังต้องหวังพึ่งเราอยู่”

(ชวรัตน์ ประเสริฐวรรณกิจ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

“...เคยขัดแย้งกับนักการเมือง เคยมีเรื่องมีราวเถียงบ้างขึ้นปากเสียงกันบ้าง หรือว่าเขาเสียงดังเราก็ขึ้นเสียงดัง คือเราจะไม่ยอมแพ้ในสิ่งที่เราไม่คิด คือเราถือว่าเราทำหน้าที่บางคนเคยโดนตั้งคณะกรรมการสอบก็มี แต่ตัวเองไม่เคย...”

(ชวิดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

แม้ผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่จะให้ทัศนะว่าความขัดแย้งระหว่างผู้สื่อข่าวกับนักการเมืองในแง่มุมนี้น้อยมาก แต่จากการศึกษาพบว่าในอดีตก็เคยมีกรณีความขัดแย้งระหว่างผู้สื่อข่าวกับนักการเมืองที่ส่งผลกระทบในแง่ลบต่อตัวผู้สื่อข่าวโดยที่ผู้บริหารสถานีไม่อาจช่วยเหลือได้

“...ก็มีนักข่าวช่อง 7 คนหนึ่งตอนนี้ลาออกไปแล้ว เขาจะเป็นนักข่าวที่จะถามคำถามซึ่งเกี่ยวกับการตรวจสอบรัฐบาล จะจี๋ นายกฯ ก็ไม่พอใจ ด้วยความที่ถือว่าสนิทกับนายเราก็อให้นายเราย้ายผู้สื่อข่าว ทั้งๆ ที่ผู้บริหารของเรารู้ว่านักข่าวคนนี้ไม่ได้มีอะไรเลย ไม่ได้ต้องการที่จะทำร้าย ไม่ได้มาจากพรรคการเมืองไหน แต่เราก็ยังต้องย้ายเพราะว่าเขาต้องอาศัยนักการเมืองคนนี้...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

จากคำบอกเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์การทำงานและการแสดงทัศนะของนักสื่อสารมวลชนทำให้พอสรุปได้ว่า รัฐโดยนักการเมืองผู้มีอำนาจได้เข้ามาแทรกแซงการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ในลักษณะต่างๆ ทั้งการกำหนดมาเป็นนโยบายตรงและนโยบายแฝง นโยบายตรง ได้แก่ นโยบายที่รัฐหรือนักการเมืองผู้มีอำนาจได้ให้นโยบายหลักๆ ไว้กับสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง ส่วนนโยบายแฝง ได้แก่ นโยบายที่นักการเมืองผู้มีอำนาจสั่งการลงมาผ่านผู้บริหารสถานีหรือผ่านตัวผู้สื่อข่าวโดยตรงในส่วนที่จะสามารถเอื้อประโยชน์ให้กับตนเองหรือพรรคพวกเป็นกรณีๆ ไป ซึ่งมักจะเป็นเรื่องปลีกย่อยมากกว่าจะเป็นเรื่องของระดับนโยบาย จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการใช้อำนาจที่เกินเลยเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว นโยบายเหล่านี้ทำให้นโยบายข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่ต้องตอบสนองต่อนโยบายของรัฐและนักการเมืองที่เข้ามาควบคุม ข่าวที่ออกมาจึงมักเป็นข่าวในเชิงประชาสัมพันธ์รัฐบาลหรือเสนอข่าวในด้านดีของรัฐบาล นโยบายของรัฐนี้ยังได้กลายเป็นกรอบที่คอยกำหนดแนวทางในการผลิตงานข่าวการเมืองของสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่งไม่ให้ล้ำเส้นออกมา และขณะเดียวกันก็ได้หล่อหลอมข่าวการเมืองของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องให้ออกมาไม่แตกต่างกันเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งนักสื่อสารมวลชนเชื่อว่าการควบคุมของรัฐและนักการเมืองเช่นนี้เป็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของสื่อสารมวลชนในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่ที่สังคมกำหนด หากสื่อโทรทัศน์ยังคงอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล การเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ก็ยังคงต้องถูกจำกัดโดยกรอบของรัฐและนักการเมืองต่อไปอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ดังที่ผู้ปฏิบัติงานด้านข่าวการเมืองได้แสดงทัศนะไว้โดยตรงไปตรงมา

“...ตราบไคที่ยังมีรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีมาดูแลองค์การสื่อสารมวลชนหรือองค์การใดก็ตามที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับสื่อ จะบอกว่าปลอดการเมือง ไม่มีทาง ยืนยันได้ว่ายาก”

(ชวีดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

2. กองทัพบก

สำหรับสถานีโทรทัศน์ที่สังกัดกองทัพบก เช่น ช่อง 5 แน่แน่นอนว่าทหารจะต้องเข้ามามีบทบาทในการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ ทั้งในแง่ของข่าวเกี่ยวกับกองทัพต่างๆ ไปและข่าวฝากที่ผู้ใหญ่ระดับสูงในกองทัพขอรับมา ในขณะที่ช่อง 7 แม้จะเป็นเอกชนที่เข้ามารับสัมปทานจากกองทัพบกก็ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกับช่อง 5 และบางครั้งอาจกล่าวได้ว่าต้องระมัดระวังตัวมากกว่าช่อง 5 เสียอีก เพราะต้องระวังมากเป็นพิเศษที่จะไม่ให้ข่าวที่นำเสนอไปกระทบทหาร หรือกระทบรัฐบาล เพราะอาจส่งผลถึงความมั่นคงของสถานีได้

“...ช่อง 7 มีปัญหาเยอะมาก ช่อง 7 เป็นเอกชนคือเสนอข่าวกระทบทหารก็ไม่ได้ กระทบนักการเมืองก็ไม่ได้ กรณีหนึ่ง มีนักข่าวคนหนึ่งไปถามคำถามเรื่องรถหุ้มเกราะ เรื่องอาวุธ เรื่องอะไรหลายๆ ผบ.คนนี้ก็สั่งให้ย้ายนักข่าวคนนี้ออก ให้ไปล่อออกไปเลย เพราะถ้าไม่ก็ขู่ว่าจะไม่ต่อสัญญาบริษัทให้ ผู้บริหารก็ต้องทำ ... ช่อง 7 จริงๆ เขาจะให้อิสระตรงนี้ แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์อะไรแล้วเขาไม่สามารถช่วยเราได้...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

ด้วยเหตุที่ช่อง 5 และช่อง 7 เป็นสถานีโทรทัศน์ที่สังกัดกองทัพบก ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ของทั้งสองช่องที่ออกมาจึงต้องนำเสนอข่าวเกี่ยวกับกองทัพมากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทัพในระบอบการเมืองการปกครอง ไม่ว่าจะเป็นการแสดงบทบาททางการเมืองของทหาร การแสดงความคิดเห็นของผู้นำกองทัพ หรือแม้กระทั่งภารกิจของผู้นำกองทัพ และในบางกรณีอาจสั่งการให้ผู้บริหารสถานีเหล่านี้ส่งทีมข่าวไปทำข่าวเกี่ยวกับกองทัพเป็นพิเศษ เช่น การแข่งขันกีฬากองทัพบก การเปิดอาคารต่างๆ ภายในกองทัพ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข่าวประชาสัมพันธ์ของทหาร อย่างไรก็ตามข่าวประเภทนี้มักจะเป็นข่าวที่สถานีโทรทัศน์สังกัดกองทัพบกได้รับทราบนโยบายมาเป็นอย่างดีจึงมักจะส่งผู้สื่อข่าวไปทำข่าวให้อยู่แล้ว และกลายเป็นธรรมเนียมที่กองบรรณาธิการข่าวปฏิบัติตามจนไม่รู้สึกรู้ว่าทหารได้เข้ามาก้าวผ่านการนำเสนอข่าวแต่อย่างใด ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าผู้บริหารงานข่าวมักจะไม่ค่อยรู้สึกรู้ว่าทหารได้เข้ามาก้าวผ่านการทำงานและพร้อมที่จะหลีกเลี่ยงการเสนอข่าวที่อาจกระทบกระทั่งกับทหาร ในขณะที่ผู้สื่อข่าวจะรู้สึกถึงข้อจำกัดในส่วนนี้มากกว่าผู้บริหาร

“...ทหารเป็นเพียงเจ้าของคลื่น เราก็ปฏิบัติตามนโยบายที่ได้วางไว้ เราก็รู้เหมือนกันว่าถ้าทำในสิ่งที่ไปกระทบกระเทือนเค้า เราก็ไม่ทำ มันก็ป่วยการ เราต้องมาทำในสิ่งที่เราทำได้ ซึ่งก็เยอะแยะเลย...”

(สุภาพชาย บุตรจันทร์, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2540)

“...ในการเสนอข่าวนั้น ทหารเค้าเข้ามาดูแลในระดับนโยบาย ส่วนในเรื่องของการตรวจข่าวออกอากาศส่วนใหญ่จะน้อยถ้าไม่มีเหตุการณ์ สถานการณ์ทางด้านการเมืองไม่รุนแรง เค้าจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยว”

(พินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

“...ข่าวกองทัพจะต้องเป็นข่าวทำนองโปรโมทเพราะเป็นโทรทัศน์ของ ททบ. ไม่มีข่าวภาพความขัดแย้ง ไม่มีข่าวที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อกองทัพ ไม่ว่าข่าวนั้นมันจะเกิดขึ้นจริงหรือเปล่านั้นนำเสนอไม่ได้”

(วรัตมา บุนนาค, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2539)

กองทัพจึงนับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เข้ามาแทรกแซงการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ แม้ว่าโดยทั่วไปแล้วทหารจะไม่ได้สั่งการหรือมีบทบาทในทางการเมืองมากนัก แต่ในฐานะที่กองทัพบกเป็นเจ้าของสถานี ผู้บริหารสถานีจึงต้องระมัดระวังที่จะไม่เสนอข่าวที่กระทบกระเทือนกองทัพ และต้องพร้อมที่จะรับสนองนโยบายของกองทัพในทุกๆ เรื่อง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าโครงสร้างทางด้านกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อมีบทบาทอย่างสำคัญต่อนโยบายของสถานี เพราะโครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อจะเป็นตัวกำหนดนโยบายของสถานีโดยอ้อมว่าควรนำเสนอรายการต่างๆ โดยเฉพาะรายการข่าวในลักษณะไหน ซึ่งส่วนใหญ่จะกำหนดอย่างชัดเจนว่าต้องไม่เสนอรายการที่กระทบกระเทือนต่อสถานภาพของเจ้าของสื่อต่างๆ อย่างไรก็ตาม รัฐในฐานะที่เป็นเจ้าของคลื่นความถี่และเป็นผู้มีอำนาจในการบริหารราชการแผ่นดินก็มีส่วนมากำหนดนโยบายของสถานีเช่นกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามีบทบาทมากกว่าหน่วยงานต้นสังกัดที่แท้จริงของสื่อต่างๆ เสียอีก ทั้งนี้โดยหลักการแล้วนโยบายของสถานีนับว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินนโยบายด้านงานข่าวเป็นอย่างยิ่ง เพราะแนวทางข่าวที่ทุกสถานียึดถือเป็นหลักแล้วแล้วแต่มาจากแนวนโยบายของสถานีทั้งสิ้น การผลิตงานข่าวการเมืองก็เช่นเดียวกัน

ผู้ปฏิบัติงานต้องมีกรอบของนโยบายสถานีเป็นตัวกำหนดทิศทางการผลิตชิ้นงานข่าวและการนำเสนอข่าว จากการศึกษาพบว่า โดยทั่วไปแล้วนโยบายด้านการข่าวของสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่งมักจะวางนโยบายการเสนอข่าวให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นั่นคือต้องเสนอข่าวที่ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของรัฐบาล สร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะไม่นำเสนอข่าวที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของสถานี โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์ที่เอกชนเป็นผู้รับสัมปทานจากรัฐ

“...กรอบของเราก็คือจะนำเสนอเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น ส่วนใหญ่ก็จะเป็นด้านรัฐบาล ... เป็นการประชาสัมพันธ์ผลงานของรัฐบาล ... นโยบายของสถานีจะมีผลต่อการขึ้นข่าว ... การนำเสนอต้องกลางจริงๆ ต้องบวกและกลาง ห้ามลบ...”

(ปณัฐภา รังสิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

“...เราได้รับนโยบายจากทางด้านผู้บริหารบ้างว่าในการนำเสนอข่าวนั้นไม่ต้องการเห็นความแตกแยกในประเทศชาติ ไม่ต้องการเห็นการสร้างควมสับสน หรือสร้างค่านิยมที่ผิดๆ สำหรับคนในชาติ หรือการบิดเบือนข่าว...”

(สุวิษ สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2540)

ด้วยเหตุที่โทรทัศน์เป็นสื่อที่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ นโยบายของสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่งจึงต้องสนองตอบค่อนนโยบายของรัฐ ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่านโยบายของสถานีในความหมายของผู้สื่อข่าวจะมาจากประสบการณ์ตรงของตัวเองที่ได้จากการทำงานร่วมกับสถานี จึงมองภาพจากสภาพการณ์ที่เป็นจริง ในขณะที่บรรณาธิการข่าวจะมองในแง่นโยบายที่เป็นกลางๆ มากกว่า

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่าโครงสร้างทางด้านกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อโทรทัศน์สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเสรีภาพในการนำเสนอข่าวได้เป็นอย่างดี เพราะกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อจะส่งผลโดยตรงต่อเสรีภาพในการนำเสนอข่าวการเมืองของสถานีโทรทัศน์ รวมทั้งส่งผลโดยตรงค่อนนโยบายของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องด้วย กล่าวคือสำหรับสถานีโทรทัศน์ที่เป็นของรัฐไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการบริหารงานแบบราชการ เช่น ช่อง 11 หรือกึ่งราชการ เช่น ช่อง 9 และช่อง 3 จะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐโดยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ดังนั้นข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ที่ผลิตออกมาจึงต้องตอบสนองค่อนนโยบายของรัฐ เผยแพร่ผลงาน

ของรัฐบาล ไม่โจมตีรัฐบาลรุนแรงเหมือนสื่อประเภทอื่น โดยเฉพาะในสถานีโทรทัศน์ที่รับสัมปทานมาจากรัฐ เช่น ช่อง 3 จะต้องระมัดระวังในจุดนี้มากเป็นพิเศษเพราะอาจหมายถึงอนาคตและความมั่นคงของสถานีเอง ส่วนสถานีโทรทัศน์ที่เป็นของกองทัพบก เช่น ช่อง 5 และช่อง 7 ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกองทัพบก จึงต้องระมัดระวังไม่เสนอข่าวที่อาจกระทบต่อกองทัพหรือสร้างความเสื่อมเสียให้เกิดขึ้นกับกองทัพ โดยเฉพาะช่อง 7 ซึ่งรับสัมปทานมาจากกองทัพบกจะต้องระมัดระวังยิ่งกว่า เพราะการสร้างความปลอดภัยให้กับกองทัพหมายถึงการได้ต่อสัญญาดำเนินกิจการสถานีในครั้งต่อไป นอกจากนี้ในฐานะที่โทรทัศน์เป็นสื่อของรัฐ รัฐจึงมีอำนาจในการควบคุมดูแลสถานีโทรทัศน์ทุกแห่ง ดังนั้นสถานีโทรทัศน์ที่เป็นของกองทัพบกจึงต้องระวังที่จะไม่เสนอข่าวที่อาจไปกระทบต่อรัฐบาลด้วยเช่นกัน จากที่กล่าวมาจะสังเกตได้ว่า สถานีโทรทัศน์เอกชนที่รับสัมปทานจากรัฐหรือหน่วยงานของรัฐกลับไม่มีอิสระในการทำงานเท่าที่ควร เนื่องจากยังมีกรอบการควบคุมของรัฐแฝงอยู่ซึ่งสามารถให้โทษกับสถานีได้หากสถานีก้าวล้ำเส้นออกมา นอกจากนี้การควบคุมของรัฐในแง่การถือกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อดังกล่าวนี้ยังทำให้เนักการเมืองผู้มีอำนาจในรัฐบาลนั้นๆ ใช้เป็นช่องทางในการเข้ามาแทรกแซงการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์อย่างเห็นได้ชัดในบางยุค ซึ่งนับเป็นการลดรอนสิทธิเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสารนอกเหนือจากการที่สื่อโทรทัศน์ถูกควบคุมในระดับนโยบายจากรัฐอยู่แล้ว ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้สรุปไว้ว่าระบบโทรทัศน์ของไทยขึ้นต่อรัฐ หรือมีความรับผิดชอบต่อรัฐโดยตรง มิได้มีความรับผิดชอบต่อผู้ดูเป็นหลัก (อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ และคณะ, 2539 : 22)

1.2 โครงสร้างการควบคุม

นอกจากโครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อโทรทัศน์ที่ถือว่ารัฐเป็นเจ้าของเนื่องจากรัฐเป็นเจ้าของคลื่นความถี่จะส่งผลโดยตรงต่อนโยบายของสถานีแล้ว โครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อยังส่งผลให้รัฐมีอำนาจในการควบคุมสื่อโทรทัศน์โดยชอบธรรม ซึ่งจากการศึกษาพบว่า รัฐได้เข้ามาควบคุมการเสนอข่าวในรูปของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน ที่รู้จักกันดีคือระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งจากการศึกษาของธีรารัตน์ พันทวี (2537) พบว่า รัฐได้กำหนดระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ขึ้นเนื่องจากเห็นว่าวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์เป็นสื่อที่เข้าถึงประชาชนได้อย่างรวดเร็ว แพร่หลาย และทั่วถึง ทั้งยังมีผลกระทบถึงการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงปลอดภัยของชาติ ตลอดจนการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยเหตุนี้รัฐจึงได้กำหนดระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ขึ้นเพื่อให้สถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ของส่วนราชการ

และรัฐวิสาหกิจทุกแห่งอยู่ภายใต้ระเบียบเดียวกันและดำเนินกิจการให้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง แก่รัฐและประชาชนให้มากที่สุด ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จึงนับเป็นอีก ปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการผลิตงานข่าวทางโทรทัศน์ โดยเฉพาะระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและ วิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2535 ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงระเบียบปฏิบัติใหม่ โดยให้อิสระแก่สถานีวิทยุ กระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ในการใช้ดุลยพินิจควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สถานี มากขึ้น โดยอาศัยจิตสำนึกในหน้าที่และจรรยาบรรณในวิชาชีพสื่อสารมวลชนของเจ้าหน้าที่เป็น เครื่องชี้ทาง

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า ในสภาพการทำงานที่เป็นจริงสื่อมวลชนส่วน ใหญ่จะไม่ให้ความสำคัญกับระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์มากนัก ซึ่งอาจเป็น เพราะ กบว. (คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์) หรือที่ปัจจุบันได้เปลี่ยน ชื่อเป็น กกช. (คณะกรรมการกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ) ไม่ได้มีบทบาท ต่อการเสนอข่าวการเมืองมากนัก โดยนักสื่อสารมวลชนบางคนถึงกับบอกว่าตั้งแต่ทำงานข่าวมา ไม่เคยใส่ใจหรือไม่เคยให้ความสำคัญกับกฎระเบียบนี้เลย

“...ไม่มีเลย เมื่อก่อนยังมี แต่เดี๋ยวนี้ไม่มีเลย จริงๆ ตัวกบว.ยังอยู่ แต่โดยหลักก็ไม่ค่อย เข้ามายุ่งอยู่แล้ว เค้าจะปล่อยให้คุณเสรีมากๆ เลย เพราะฉะนั้นระเบียบมันจะไม่ได้มี ปัญหาอะไรเลย...”

(จิตติมา วุฒิวัฒน์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

“...ในปัจจุบันไม่ค่อยมีผล มองข้ามกันไปหมดแล้ว ระเบียบพวกนี้ตั้งแต่ทำข่าวมา 6-7 ปี ไม่เคยเห็นระเบียบอันนี้เป็นลายลักษณ์อักษรเลย รู้แต่ว่ามี”

(ศรายุทธ เย็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้ปฏิบัติงานด้านข่าวจะไม่ให้ความสำคัญกับระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจาย เสียงและวิทยุโทรทัศน์มากนัก แต่นักสื่อสารมวลชนเหล่านี้ก็มีภาพในใจว่าข่าวการเมืองควรจะ ออกมาในลักษณะไหนจึงจะเหมาะสม ซึ่งตรงจุดนี้ อาจกล่าวได้ว่าอย่างน้อยสื่อมวลชนก็ยังมี สำนึกในหน้าที่และกรอบแห่งจรรยาบรรณเป็นปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการผลิตงานข่าวการเมืองทาง โทรทัศน์

“...ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ไม่กระทบเท่าไร เพราะส่วนใหญ่จะรู้กฎระเบียบ มันก็ไม่ถึงกับรู้ดี แต่ว่าโดยหลักโดยทั่วๆ ไปในการนำเสนอข่าว คำพูดรุนแรง คำพูดหยาบคาย ภาพลามกอนาจาร ภาพที่ไม่เหมาะสม ตรงนี้มันก็รู้โดยสามัญสำนึกอยู่แล้วว่าไม่ควรที่จะเอาออก...”

(สมชาย แก้วเกิด, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

“...มันก็มีบ้าง แต่ว่าทั้งหมดมันอยู่ที่เราจะพิจารณาเองว่าภาพเสียงต่างๆ เหมาะสม ไม่เหมาะสม อะไรจะไปขัดต่อกบว. อะไรจะไปขัดต่อความรู้สึกของชาวบ้าน บางทีแม่แต่กบว.เองก็ไม่ต้องเตือนเรา เราทราบเองว่าอะไรที่เหมาะสม ... เราต้องคำนึงถึงอยู่ตลอดเวลา”

(สุภาพชาย บุตรจันทร์, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2540)

“...พูดแบบจริงๆ เลยนะ ไม่เคยคุณเลย กฎระเบียบนี่อะไรไม่ได้สนใจเลย ไม่รู้ด้วย แต่ว่าเรารู้โดย Sense ของเราอยู่แล้วว่า แค้ไหนอะไรมันพอ แค้ไหนอะไรมันมากไป แค้ไหนอะไรมันน้อยไป...”

(มานิช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์จึงนับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ แม้ว่าปัจจุบันจะมีบทบาทลดน้อยลงจนไม่เด่นชัดนักก็ตาม แต่คงต้องยอมรับกันว่าการที่สื่อมวลชนไทยสามารถกำหนดกรอบความเหมาะสมให้กับงานข่าวของตัวเองได้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีรากฐานมาจากระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่มีกบว.ทำหน้าที่ในการควบคุมดูแลนั่นเอง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ปัจจุบันนี้กบว.จะได้เปลี่ยนชื่อเป็น กกช. และได้ลดบทบาทหน้าที่ลง แต่สื่อมวลชนไทยก็ยังรู้จักคณะกรรมการควบคุมชุดนี้ในนามของกบว.อยู่นั่นเอง

นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่าในสถานีโทรทัศน์ที่เป็นของรัฐโดยตรง เช่น ช่อง 11 รัฐได้เข้ามาควบคุมการดำเนินงานของสถานีในรูปของกฎระเบียบของทางราชการ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นข้อจำกัดที่สำคัญของการทำงานข่าว เนื่องจากธรรมชาติของการทำงานข่าวต้องการความรวดเร็วและความคล่องตัวในการทำงาน รวมทั้งต้องอาศัยงบประมาณในการดำเนินการค่อนข้าง

สูง ในขณะที่ระเบียบทางราชการค่อนข้างยุ่งยากและซับซ้อน เช่น การเบิกจ่ายเงินแต่ละครั้งค่อนข้างล่าช้าและเป็นเรื่องใหญ่ มีกฎระเบียบต่างๆ มากมาย นอกจากนี้การบริหารงานภายในช่อง 11 เองก็ค่อนข้างสลับซับซ้อนด้วย กล่าวคือ นอกจากจะต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีแล้ว ยังมีผู้บริหารตามลำดับชั้นอีกมากมาย ซึ่งผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปก็ไม่ใช่ผู้บริหารที่มาจากสื่อสารมวลชนโดยตรง จึงยังไม่เข้าใจธรรมชาติของงานสื่อสารมวลชน โดยเฉพาะงานข่าวเท่าที่ควร ดังนั้นสภาพการณ์ภายใต้ระบบราชการของช่อง 11 จึงกลายเป็นผลเสียต่อการผลิตงานข่าวการเมืองมากกว่าผลดี

“...ผู้บริหารเราต้องมองภาพรวม เราไม่มีผู้บริหารที่นี่ เรามีผู้บริหารตามลำดับชั้นไปถึงอธิบดี ไปถึงรัฐมนตรี ผู้บริหารสถานีที่นี่หรือผู้บริหารเฉพาะหัวหน้าฝ่ายข่าวเองถือว่าอยู่ระดับกลางๆ จะทำอะไรก็ต้องชูตขึ้นไปถึงผู้ใหญ่มาก แล้วสั่งการลงมา การบริหารงานภายในซึ่งหมายรวมไปถึงอุปกรณ์และบุคลากรต่างๆ ที่ทำให้ก็ไม่มีทันความคิดของเรา งบประมาณการจัดซื้อจัดหาจัดจ้างค่อนข้างจะเป็นเรื่องใหญ่ ... ในเรื่องของการจัดการก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าการยึดติดกับระบบราชการมันก็พัฒนาไปไม่เท่าไร ความคล่องตัวมีน้อย การยึดติดกับตำแหน่งกับศักดิ์ศรีว่าชั้นเหนือกว่า ชั้นซีสูงกว่า...”

(ชูชาติ เทศสีแดง, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2539)

“...ตัวผู้อำนวยการของหน่วยราชการเค้าไม่ได้เติบโตมาจากสายข่าว เค้าจะรู้ได้อย่างไรว่าข่าวควรจะเสนออย่างไร”

(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2540)

“...ถ้าพูดถึงระเบียบราชการมันมีอะไรที่จำกัดมาากๆ มาก บีบคั้นมาก ทั้งระเบียบการเบิกจ่ายเงินในการที่จะเดินทางไปทำข่าว ทั้งระเบียบว่าระดับนี้จะไปที่นั่นไม่ได้ ระดับนี้พักที่นี่ไม่ได้ มันยุ่งวุ่นวายไปหมดเลย ทำให้การทำข่าวไม่สะดวก บางทีเราไม่อยากจะทำจริงๆ เลย...”

(จิตติมา วุฒิวินัย, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

นอกจาก ช่อง 11 ที่ประสบปัญหาเรื่องโครงสร้างการบริหารงานที่ซับซ้อนและกฎระเบียบทางราชการจุกจิกยุ่งยากเนื่องจากเป็นหน่วยงานราชการแล้ว สถานีโทรทัศน์ที่เป็นถึงราชการเช่น

ช่อง 9 อสมท. ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐบาลก็มีสภาพไม่แตกต่างกัน เพราะมีกฎระเบียบต่างๆ ไม่แตกต่างจากราชการนักทำให้เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน

“...เนื่องจากว่า อสมท. เป็นหน่วยงานของรัฐบาล ระเบียบมันก็มีข้อผูกมัดอยู่ อย่างเช่น ต้องมีการแสดงตัวในการปฏิบัติงานในตอนเช้า มันก็มีปัญหาคือลักษณะงานของมันไม่แน่นอนอย่างที่รู้กันอยู่ ไม่รู้ว่ามาเช้ากี่โมง กลับกี่ทุ่มก็ไม่รู้ พรุ่งนี้เช้าจะต้องมารูดับ 8 โมง บางครั้งทางเราขัดแย้งกับพนักงาน ขณะเดียวกันบางครั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่นผู้ดูแลเรื่อง สดง. เรื่องกระทรวงการคลัง ซึ่งพวกนี้เค้าต้องเอาตามระเบียบเป๊ะๆ เค้าจะไม่เข้าใจในรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ นี้ อีกอย่างก็คือกฎระเบียบความล่าช้า บางเรื่อง เช่น การจะทำอะไรก็แล้วแต่ การจะอนุมัติเงินทองให้ผู้สื่อข่าวไปต่างจังหวัด ไปต่างประเทศ บางครั้งคิดระเบียบเซ็นตักกัน 3-4-5 คน มันไม่ทันการณ์... ส่วนการที่จะเพิ่มบุคลากรเพียงแต่ว่าคนๆ หนึ่ง ทีมๆ หนึ่งเนี่ย มันยากเย็นสาหัสเหลือเกิน จะต้องมีการชี้แจง จะต้องมีการทำแผน จะต้องขออนุมัติกระทรวงการคลัง จะต้องขออนุมัติอัตรา มันต้องยืดยาวไปถึงขนาดนั้น ... ต้องเข้าอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ ต้องเข้าอนุกรรมการของ อสมท. ต้องเข้ากรรมการใหญ่ ต้องเสนอไปกระทรวงการคลัง ต้องอนุมัติอัตรามา สำนักนายฯ เอาออกมา โอ้โห... กว่าจะออกมาได้แต่ละครั้งมันยากเย็นแสนเข็ญ...”

(สุวิช สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2540)

แม้ว่าช่อง 9 จะเป็นรัฐวิสาหกิจที่หารายได้เองได้ไม่ใช่นายกราชการโดยตรง แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่แตกต่างจากราชการมากนักเพราะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเช่นกัน ดังนั้นกฎระเบียบในบางเรื่องจึงยุ่งยากซับซ้อนเหมือนช่อง 11 โดยเฉพาะเรื่องการเบิกจ่ายเงินไปทำข่าวต่างจังหวัดหรือต่างประเทศ ซึ่งบางครั้งกลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการเดินทางไปทำข่าวที่ต้องการความเร่งด่วน ทั้งนี้กฎระเบียบทางราชการนี้อาจเทียบได้กับกฎระเบียบของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง เพียงแต่กฎระเบียบของทางราชการจะมีความยืดหยุ่นน้อยกว่ากฎระเบียบของสถานีโทรทัศน์ที่เป็นของเอกชน

ส่วนสถานีที่อยู่ในระบบราชการทหาร เช่น ช่อง 5 จะมีลำดับขั้นตอนการควบคุมที่เป็นระบบที่ชัดเจนตามระเบียบของทหารทั่วไป ซึ่งมักจะมโนบายว่าต้องไม่เสนอข่าวที่สร้างความ

กระทบกระเทือนให้กับสถาบันทหาร ในขณะที่สถานีโทรทัศน์ที่เอกชนดำเนินการ เช่น ช่อง 7 และช่อง 3 จะมีอิสระในการผลิตงานข่าวการเมืองมากกว่าสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ ทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินการสูง การอนุมัติไปทำข่าวไม่ยุ่งยากเหมือนช่องที่เป็นระบบราชการ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาพบว่าแม้สถานีที่เอกชนเป็นผู้ดำเนินการจะมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่าสถานีเหล่านั้นก็ต้องระมัดระวังในการที่จะไม่เสนอข่าวที่อาจไปกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐหรือสถาบันทหาร เนื่องจากอาจส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงของสถานีได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า โครงสร้างการควบคุมที่มีผลต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ที่สำคัญและมีผลบังคับใช้กับสถานีโทรทัศน์ทุกแห่งคือระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ในขณะที่สถานีโทรทัศน์ที่เป็นของราชการและรัฐวิสาหกิจจะมีกฎระเบียบของทางราชการมากำหนดและควบคุมการปฏิบัติงานอีกชั้นหนึ่ง ส่วนสถานีโทรทัศน์ที่เอกชนดำเนินการจะมีกฎระเบียบมาควบคุมการปฏิบัติการน้อยกว่าทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงาน อย่างไรก็ตามในแง่ของเนื้อหาที่น่าสนใจพบว่ายังมีกรอบของกรรมสิทธิ์เจ้าของสื่อที่มีผลควบคุมด้วย กล่าวคือ ต้องเสนอข่าวที่ไม่กระทบกระเทือนต่อเจ้าของสื่อด้วย เช่น ช่อง 3 จะต้องไม่เสนอข่าวที่เป็นภาพลบของรัฐบาล หรือช่อง 7 ต้องไม่เสนอข่าวที่กระทบต่อทหาร โครงสร้างการควบคุมจึงนับว่าส่งผลกระทบต่อเสรีภาพในการเสนอข่าวไม่น้อย

1.3 โครงสร้างการดำเนินการผลิต

จากการศึกษาพบว่า โครงสร้างการดำเนินการผลิตมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ หลายประการ ได้แก่

1.3.1 สภาพความเป็นภววิสัยขององค์กรสื่อ

องค์กรสื่อเองนับว่ามีบทบาทอย่างสำคัญต่อการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ เพราะองค์กรสื่อเปรียบเสมือนตัวแทนที่คอยนำสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมเสนอให้ประชาชนได้รับรู้ คุณภาพของข่าวสารที่ออกไปส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับองค์กรสื่อ นอกเหนือจากปัจจัยทางด้านโครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของและการควบคุมดังกล่าวมาแล้ว ด้วยเหตุนี้สภาพความเป็นภววิสัยหรือความเป็นกลางของสื่อเองจึงนับว่ามีความสำคัญ เพราะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพงานข่าวที่ออกมา

รวมทั้งส่งผลกระทบต่อการทำหน้าที่ของสื่อ ไม่ว่าจะเป็นการสื่อข่าวหาข่าว การเขียนข่าว หรือแม้กระทั่งการเลือกเฟ้นข่าวที่จะนำเสนอ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าสภาพความเป็นภววิสัยขององค์กรสื่อขึ้นอยู่กับนโยบายของสถานีและผู้บริหารสถานีเป็นสำคัญ กล่าวคือนโยบายของสถานีจะเป็นหลักที่คอยกำหนดว่าข่าวควรจะดำเนินไปในทิศทางใด ซึ่งผู้วิจัยพบว่านโยบายด้านการข่าวของสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่งมักจะวางนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล นั่นคือการเสนอข่าวที่ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของรัฐบาลเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้น

“...นโยบายค่อนข้างชัดเจนอยู่แล้วว่าเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ ที่สร้างสรรค์ สนับสนุนกิจกรรมของรัฐบาล แล้วก็ข้อเท็จจริง มีเรื่องราวของฝ่ายค้านบ้าง เพียงแต่อะไรที่มันจะเป็นผลเสีย มันจะมีผลทำให้รัฐบาลมีปัญหา เราก็ควรจะรู้ว่าเราควรจะไม่ทำ”

(มานิช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

ดังนั้น ความเป็นภววิสัยขององค์กรสื่อส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับนโยบายสถานี ในขณะที่ผู้บริหารสถานีอาจกล่าวได้ว่ามีผลต่อความเป็นภววิสัยขององค์กรยิ่งกว่า เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้ที่มีอำนาจในการบริหาร สามารถปรับเปลี่ยนนโยบายให้เหมาะสมตามสภาพการณ์ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานียังมีอำนาจในการสั่งการผู้บังคับบัญชา รวมทั้งสามารถให้คำแนะนำกับผู้บังคับบัญชาได้ คำสั่งของผู้บริหารสถานีจึงถือเป็นคำสั่งที่ผู้ปฏิบัติงานข่าวทุกคนหลบเลี่ยงได้ยาก

“...การออกข่าวอะไรนี้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารของแต่ละช่อง เป็นนโยบายและระเบียบของสถานี ทำให้กลายเป็นว่าแล้วแต่ของแต่ละช่องจะกำหนดกันไปเอง...”

(กนก มุจิโมระ, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2539)

ด้วยเหตุนี้การให้ความสำคัญต่อรายการต่างๆ ของผู้บริหารสถานีจึงมีผลกระทบต่อคุณภาพงานข่าวเช่นกัน กล่าวคือหากผู้บริหารเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญกับรายการข่าวมากเป็นพิเศษก็จะส่งผลโดยตรงต่อการผลิตงานข่าวการเมือง เพราะนั่นหมายความว่าฝ่ายข่าวจะได้รับการสนับสนุนในด้านอุปกรณ์และบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งได้รับความใส่ใจจากผู้บริหาร

มากขึ้น ผู้บริหารในฝ่ายข่าวสามารถปรึกษาปัญหาและวางกลยุทธ์ในการผลิตงานข่าวได้ง่ายขึ้น เพราะจะได้รับคำแนะนำและการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานียังใกล้ชิด นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในฝ่ายข่าว รวมทั้งสร้างความกระตือรือร้นให้ผู้ปฏิบัติงานในฝ่ายข่าวด้วย แต่ถ้าผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของรายการข่าว คุณภาพของงานข่าวก็จะลดน้อยตามไปด้วย ซึ่งเป็นปัญหาที่มักจะเกิดขึ้นกับสถานีโทรทัศน์ของเอกชน

“...ต้องเข้าใจว่าผู้ประกอบการเค้าต้องการผลกำไรอยู่แล้ว แล้วเค้ามองว่าข่าวมันไม่ใช่ธุรกิจที่จะทำกำไรให้ได้เลย เพราะฉะนั้นความสำคัญของข่าวเค้าจะไม่ค่อยให้น้ำหนักว่า จะต้องให้เนื้อหาหรือนำข่าวที่ดีให้แก่ประชาชนเพราะเค้าไม่ได้รับผลประโยชน์จากตรงนั้น แต่ข่าวมันคือสิ่งที่ต้องทำ...”

(ชวนันท์ ประเสริฐวรณกิจ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

ผู้บริหารสถานีจึงมีความสำคัญต่อการกำหนดระดับความสำคัญของข่าว ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพงานข่าว อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานีโดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์เอกชนที่ต้องรับสัมปทานจากรัฐส่วนใหญ่จะเป็นนักธุรกิจที่ประกอบธุรกิจหลายประเภท จึงมักจะมอบนโยบายส่วนตัวให้ฝ่ายข่าวเสนอข่าวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจของตัวเองทั้งทางตรงทางอ้อม โดยจะมีการสั่งการลงมาเป็นพิเศษ ซึ่งตรงจุดนี้อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นภววิสัยของงานข่าวที่ออกมา

“...สื่อโทรทัศน์ต้องมีนายทุน นายทุนก็อิงการเมือง อิงพรรคพวก ไม่ใช่ว่าคนที่คือนายทุนจะทำแค่สื่อโทรทัศน์อย่างเดียว เขามีธุรกิจอย่างอื่น ต้องพึ่งราชการนั้นราชการนี้ ส่วนนั้นส่วนนี้ เพราะฉะนั้นเราจะไปเสนอข่าวกระทบคนพวกนี้ไม่ได้...”

(ศรายุทธ เข็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

“...ธุรกิจของเจ้าของสถานี ถ้ามีผลกระทบกับธุรกิจที่เค้าทำอยู่เราก็เสนอไม่ได้ มันเป็นเรื่องของผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ ... ผลประโยชน์ที่มันต่อเนื่องกัน ... ทำงานร่วมกับนักการเมืองคนนี้ นักการเมืองคนนี้มีบุญคุณกับเค้า เค้าก็จะมาซัดครอบ เราจะไปยุ่งกับเค้าไม่ได้แล้วคนนั้น เค้าจะสั่งมาเป็นพิเศษ...”

(ปฤชฎา รังสิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

“...ช่อง 7 มีปัญหาเยอะมาก ... เสนอข่าวกระทบนักการเมืองก็ไม่ได้ อย่างน้อยๆ ผู้บริหาร อย่างเช่นนายก็ต้องอาศัยนักการเมืองเพื่อทำธุรกิจอื่นเยอะแยะมากมาย ต้องอาศัยนักการเมืองช่วย...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

“...อย่างสมมติข่าวบางอย่างที่เขาเองอาจจะรู้สึก ว่า ถ้าเกิดองค์กรเขาเสนอข่าวนี้ออกไป ความอยู่รอดขององค์กรอาจจะมึนน้อยลง สิ่งที่เขาเคยทำธุรกิจหรือมีเงื่อนงำอะไรบางอย่างกับนักการเมืองบางคนก็ตาม มันจะมีผลทำให้คนๆ นั้นไม่พอใจเขา คือเจ้าขององค์กรเองนี่มาก...”

(ชวิตา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่างานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ที่นำเสนอออกไปบ่อยครั้งที่ต้องระวังไม่ให้เกิดกระทบต่อองค์กรหรือธุรกิจของผู้บริหารสถานี ซึ่งนับเป็นข้อจำกัดที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อความเป็นภววิสัยของข่าว นอกจากนี้แล้ว ความเป็นคนกว้างขวางของผู้บริหารสถานี มีเพื่อนฝูงพรรคพวกมาก จึงมักจะมีข่าวประเภทที่เรียกกันว่า “ข่าวนาย” ซึ่งหมายถึงข่าวที่ผู้บริหารระดับสูงของสถานีโทรทัศน์สั่งการให้ไปทำสอจดแทรกเข้ามาเสมอ ดังนั้นหากผู้บริหารสถานีกับนักการเมืองสนิทสนมกันก็อาจทำให้ข่าวการเมืองเอนเอียงได้ เนื่องจากผู้บริหารอาจสั่งให้ไปติดตามทำข่าวนักการเมืองคนนั้นๆ เป็นพิเศษ อันทำให้ข่าวการเมืองที่นำเสนอขาดความเป็นภววิสัย

“กรณีที่นักการเมืองเป็นเพื่อนนาย ไม่ว่านักการเมืองคนนี้ไปไหนก็ต้องมีนักข่าวตามไป ทำข่าว นักการเมืองคนนี้ดีหมด หรืออย่างช่วงเลือกตั้งก็จะตามนักการเมืองผู้สมัครรับเลือกตั้งคนที่เป็นเพื่อนนายมากเป็นพิเศษ ... คือทำให้ไม่น่าเกลียด...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานีจึงนับได้ว่ามีผลต่อการสร้างความเป็นภววิสัยในงานข่าวเป็นอย่างมาก ยิ่ง อย่งไรก็ตาม สภาพความเป็นภววิสัยขององค์กรสื่อยังหมายรวมถึงผู้ปฏิบัติงานขององค์กรสื่อ คือ บรรณาธิการข่าวและผู้สื่อข่าวด้วย ทั้งนี้โดยความรับผิดชอบแล้ว บรรณาธิการข่าวเป็นผู้ที่มีหน้าที่สั่งการและกำหนดประเด็นรวมทั้งแนวทางข่าวให้ผู้สื่อข่าวออกไปปฏิบัติหน้าที่โดยตรง ดังนั้นความนิยมชมชอบหรือความสัมพันธ์ส่วนตัวของบรรณาธิการข่าวจึงมีผลต่อความเป็นภววิสัย

ขององค์กรด้วยเช่นกัน กล่าวคือหากบรรณาธิการสนิทหรือนิยมชมชอบนักการเมืองคนใดก็อาจสั่งให้ผู้สื่อข่าวติดตามทำข่าวนักการเมืองคนนั้นเป็นพิเศษหรืออาจเสนอข่าวที่สนับสนุนนักการเมืองคนนั้นโดยไม่รู้ตัว เช่น ทำข่าวนักการเมืองคนนั้นในแง่มุมที่ดี หรือนำเสนอผลงานของนักการเมืองคนนั้นบ่อยเป็นพิเศษ ซึ่งทำให้เกิดความเอนเอียงในการนำเสนอข่าวได้

“...ความนิยมชมชอบของบรรณาธิการข่าว หรือความผูกพัน หรือความใกล้ชิด ตรงนี้มันแฝงเข้ามาในตัว บางทีมันเชียวกันไปโดยที่ไม่รู้ตัว...”

(ชูชาติ เทศสีแดง, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2539)

บทบาทความรับผิดชอบของบรรณาธิการข่าวจึงนับว่าเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ไม่น้อย แม้ว่าโดยตำแหน่งแล้วจะมีอำนาจน้อยกว่าผู้บริหารสถานี แต่ด้วยความรับผิดชอบในหน้าที่บรรณาธิการข่าวที่ต้องคลุกคลีกับงานข่าวและความรับผิดชอบในการสั่งงานผู้สื่อข่าวโดยตรง รวมทั้งเป็นผู้รับคำสั่งจากผู้บริหารสถานีมาดำเนินการ การสั่งงานของบรรณาธิการข่าวจึงเป็นตัวแปรแรกที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพงานที่จะออกมา เพราะหากเพียงแต่บรรณาธิการ สอดแทรกอคติหรือความชอบไม่ชอบต่อแหล่งข่าว อคตินั้นจะต้องส่งผลถึงคุณภาพงานข่าวอย่างแน่นอน

สำหรับผู้สื่อข่าวซึ่งเปรียบเสมือนตัวจักรสำคัญในกระบวนการผลิตข่าว ก็มีปัจจัยในเรื่องของความสัมพันธ์สนิทสนมกับนักการเมืองหรือแหล่งข่าวมาเกี่ยวข้องเช่นเดียวกับผู้บริหารสถานีและบรรณาธิการข่าว แต่ในกรณีของผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นเนื่องจากความผูกพันการติดตามทำข่าวใกล้ชิดกันจนเกิดเป็นความชอบพอส่วนตัว ซึ่งความสัมพันธ์นี้อาจส่งผลกระทบต่อข่าวที่ออกมาได้

“...ถ้าพูดจริงๆ สื่อมวลชนไม่น้อยที่อาศัยความสัมพันธ์สนมใกล้ชิดกันเป็นการส่วนตัว ก็จะเอียงเข้าข้างเพื่อผลประโยชน์ ก็มีส่วนบ้าง แต่บางทีก็อาจจะเป็นความชอบพอกันอันเนื่องมาจากความใกล้ชิด...”

(วรัตมา บุณนาค, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2539)

“...ทุกวันนี้สื่อมวลชนบ้านเราไม่มีความเป็นกลาง ทุกคนต้องมีพรรคการเมืองในใจ ทุกคนมีสิทธิขึ้นชอบพรรคการเมืองของตัวเอง เพราะฉะนั้นถ้าพรรคที่เราขึ้นชอบอยู่โคนค้ำ มันก็มีความรู้สึกต้องปกป้อง แต่บางคนไม่ใช่คิดเพียงแค่อปกป้องแต่ทำด้วย แต่บางคนก็คิดแล้วไม่ทำ...”

(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2540)

“...สมมติว่าคุณชอบพรรคการเมืองพรรคนี้มากเลยนะ เกิดถูกพรรคในพรรคนี้ทำผิดกฎหมายหรือทำอะไร แต่คุณชอบพรรคนี้ พอคุณไปทำข่าวคุณก็แทนที่สมมติว่าเค้าคิดลบมาก คุณก็ให้ชักรลบหนึ่ง ทั้งๆ ที่ลบสิบ เพราะว่าคุณมีความชอบเป็นทุน เพราะฉะนั้นพอสัมภาษณ์หรือทำข่าวมันจะไม่มีความเป็นธรรมแล้ว มันจะไม่มีความเป็นกลางแล้ว เพราะฉะนั้นข่าวมันก็จะเริ่มผิดไปจากข้อเท็จจริง...”

(ชวนันท์ ประเสริฐวรรณกิจ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

“...มันก็ต้องทุกคนแหละ มันจะต้องมีจุดนี้ทั้งนั้น สมมติตามใครอยู่ก็รู้สึกว่าจะผูกพัน สมมตินักข่าวสายทำเนียบอยู่ที่ทำเนียบตามพวกรัฐบาล พอไปอยู่สภาไม่คุ้นกับฝ่ายค้านก็รู้สึกว่ เออ... ฎเป็นมิตรกับรัฐบาลอย่างเดียว ฝ่ายค้านคุยกันไม่ได้หรืออะไรอย่างนี้ มันก็มี...”

(สยาม สนสายันต์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

“...เรามองสื่อมวลชนเอง สื่อมวลชนก็ไม่ได้เป็นคนที่ตั้งตรงดิ่ง สื่อมวลชนเองก็เหมือนกับประชาชนทั่วไป ไปตามกระแส เกลียดคนนั้น ไม่ชอบคนนี้ มีความผูกพันกับนักการเมืองที่คุ้นเคย ... เราจะเห็นได้อย่างวันที่มีการถ่ายทอดสด คำถามที่ถามคุณบรรหารกับถามคุณชวนจะแตกต่างกัน ถามคุณชวน ‘ท่านคะ ถ้าพวกเราไม่ได้คะแนน พวกเรา...’ คือเอาตัวเราไปเป็นพวกเขาแล้ว แต่ในขณะที่เดียวกันคะ โคนถามคุณบรรหารที่บ้านคุณเกียรติชัย ‘ทำอย่างไร ถ้าหากมันรวมกันอย่างนี้ มันก็ไม่ผิดกับรัฐบาลเก่า แล้วท่านจะยอมรับได้หรือ’ ทั้งลีลาคำพูดน้ำเสียงหรือคำถามมันชี้ให้เห็นเลยว่าไม่ยอมให้รัฐบาลนี้เข้าไป...”

(ชูชาติ เทศสีแดง, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2539)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าสภาพความเป็นภววิสัยขององค์กรสื่อส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพของข่าวสารข้อมูล เพราะจะทำให้ข่าวที่ออกมาไม่มีความเป็นกลาง ไม่บิดเบือน ทั้งนี้ความเป็นภววิสัยมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในองค์กรหลายประการ นับตั้งแต่ต้นนโยบายสถานี ผู้บริหารสถานี บรรณาธิการข่าว ไปจนถึงผู้สื่อข่าว เนื่องจากความเป็นภววิสัยขององค์กรสื่อเกิดขึ้นจากความร่วมมือกันของบุคคลต่างๆ แม้ว่าในบางครั้งอาจมีปัจจัยจากภายนอกองค์กรเข้ามาเป็นตัวแปรที่ทำให้ข่าวสารบิดเบือนความจริงไปบ้างก็ตาม อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาในสถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่องพบว่า ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์มีความเป็นภววิสัยค่อนข้างน้อยอันเป็นผลเนื่องมาจากการวางนโยบายของสถานีและผู้บริหารสถานี โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์ที่เป็นของเอกชนซึ่งเจ้าของสถานีมักประกอบธุรกิจหลายประเภท บางครั้งต้องพึ่งพานักการเมืองในการทำธุรกิจ ดังนั้นจึงต้องระมัดระวังในการเสนอข่าวที่จะไม่สร้างความกระทบกระเทือนไปถึงธุรกิจของตน ซึ่งหมายความว่าบ่อยครั้งที่การเสนอข่าวการเมืองต้องเสนอข่าวในแง่บวกที่เป็นผลงานของรัฐบาลมากกว่าการที่จะตีแผ่ปัญหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นจริง นอกจากนี้ความสัมพันธ์อันคลุมเครือระหว่างบรรณาธิการหรือผู้สื่อข่าวกับนักการเมืองก็มีผลต่อความเป็นภววิสัยในการทำข่าวด้วย เพราะความผูกพันอันเช่นนี้บ่อยครั้งทำให้เกิดความไม่เป็นกลางในการเสนอข่าวโดยไม่รู้ตัว

1.3.2 คุณภาพของบรรณาธิการข่าว

จากการศึกษาพบว่าในส่วนของผู้บริหารภายในฝ่ายข่าวหรือบรรณาธิการข่าวก็มีส่วนสำคัญต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์เช่นกัน เนื่องจากบรรณาธิการจะเป็นผู้รับนโยบายจากผู้บริหารสถานีหรือผู้บริหารระดับสูงมาปฏิบัติ นอกจากนี้ยังเป็นผู้สั่งการและกำหนดประเด็นรวมทั้งแนวทางข่าวให้ผู้สื่อข่าวออกไปปฏิบัติหน้าที่โดยตรง ดังนั้นหากบรรณาธิการเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ งานข่าวการเมืองก็จะออกมาหลากหลายและมีสีสัน รวมทั้งส่งผลโดยตรงถึงคุณภาพของงานข่าวด้วย ในเรื่องของการสั่งการผู้บังคับบัญชาที่เช่นกัน หากบรรณาธิการสามารถแจกจ่ายงานให้ผู้สื่อข่าวได้ทั่วถึง เฉลี่ยไม่ใ้ใครทำงานหนักหรือเบาจนเกินไปก็จะเกิดผลดีต่องานข่าวโดยรวม เพราะนอกจากจะทำให้ชิ้นงานข่าวออกมาดีแล้ว ยังทำให้ไม่เกิดการเปรียบเทียบกันในกลุ่มผู้ร่วมงานอันอาจนำไปสู่ความแตกแยก

“...เรื่องของบก. หรือหัวหน้างานก็มีส่วนสำคัญที่จะต้อง Assign งาน แบ่งงาน บางทีถ้าหัวหน้างานไม่ Assign งาน หรือแบ่งงานมาให้ดีๆ แล้ว มันก็ Load คนที่ทำงานก็จะรับภาระหนักไปเลย”

(ศิริพร อุณจิโน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

นอกจากความรับผิดชอบในฐานะหัวหน้างานที่มีบทบาทในการสั่งงานผู้สื่อข่าวที่ อาจส่งผลกระทบต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์แล้ว ในบางกรณีบรรณาธิการข่าวอาจถูกขอร้องจากผู้ใกล้ชิดให้ส่งผู้สื่อข่าวไปทำข่าวบางข่าวเป็นพิเศษ ซึ่งก็เช่นเดียวกับกรณีของผู้บริหารสถานี่เพียงแต่ว่าหากเป็นกรณีของผู้บริหารสถานี่มีโอกาที่จะส่งผู้สื่อข่าวไปทำข่าวสูงกว่าเพราะมีฐานะเป็นเจ้าของสถานี่เอง ในขณะที่บรรณาธิการข่าวมีตำแหน่งเป็นเพียงหัวหน้างานไม่มีสิทธิมากขนาดนั้น ประกอบกับต้องรับผิดชอบต่อข่าวที่ส่งผู้สื่อข่าวไปทำ ดังนั้นบรรณาธิการข่าวจึงต้องใช้วิจารณญาณพิจารณาว่าข่าวที่ได้รับการขอร้องนั้นสมควรส่งผู้สื่อข่าวไปทำหรือไม่ เพื่อให้ข่าวคงความเป็นข่าวไม่ด้อยคุณภาพจนเกินไปนัก

การสั่งงานของบรรณาธิการข่าวจึงนับได้ว่ามีบทบาทสำคัญต่องานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ที่ออกมา เพราะหากบรรณาธิการข่าวเป็นคนที่มีความสามารถ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ มีมุมมองข่าวที่ดีก็จะส่งผลให้ข่าวออกมามีความน่าสนใจ แต่หากบรรณาธิการสอดแทรกอคติลงไปในการสั่งงาน ข่าวนั้นก็จะมียอคติแอบแฝงอยู่ตั้งแต่ต้นมือ ซึ่งนับเป็นบทบาทแฝงที่อันตรายของการทำหน้าที่สื่อสารมวลชน ด้วยเหตุนี้คุณภาพของบรรณาธิการข่าวจึงส่งผลโดยตรงถึงคุณภาพของข้อมูลข่าวสารที่ออกมา

1.3.3 คุณภาพของผู้สื่อข่าว

ผู้สื่อข่าวเปรียบเสมือนตัวแทนขององค์กรสื่อสารมวลชนที่ออกไปแสวงหาและสื่อข่าวมาเผยแพร่สู่สาธารณชน ดังนั้นคุณภาพของงานข่าวจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของผู้สื่อข่าวเป็นสำคัญ จากการศึกษาพบว่ามีหลายปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าว ทั้งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความรู้ความสามารถของผู้สื่อข่าว วิธีการทำข่าว และการรู้จักแหล่งข่าว

ในการเป็นผู้สื่อข่าวโดยเฉพาะผู้สื่อข่าวสายการเมือง ความรู้ความสามารถนับเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อข่าวที่น่าเสนอ ตั้งแต่เรื่องขงวิธีการสื่อข่าวจนถึงขั้นตอนการเขียนข่าว เนื่องจาก

แหล่งข่าวทางด้านการเมืองหรือนักการเมืองมักจะเป็นบุคคลที่มีลีลาการพูดที่ชัดเจน ผู้สื่อข่าวจะต้องมีความรู้ความสามารถ รวมทั้งประสบการณ์มากพอจึงจะสามารถค้นหาคำตอบออกมาได้ แต่ที่ผ่านมพบว่าผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองมักจะมีปัญหาในการถามคำถาม

“...บางทีมันเลียงไม่ได้ที่ว่าเวลาสัมภาษณ์กันเป็นกลุ่มใหญ่จะมีคนจี้คำถามตรงนั้น เปิดคำถามตรงนั้น บางทีเขาจะตอบของเขาตรงนั้น พอสิ่งที่เราต้องการจะถามเขาไม่ตอบแล้ว...”

(ศิริพร อุ๋นจิโน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

“...ผู้สื่อข่าวบางคนทำงานอยู่ตั้งนานยังไม่รู้จะถามอะไร จะจับประเด็นอะไร บางทีเข้าไปถึงแหล่งข่าวแล้ว แต่ไม่รู้จะถามอะไรก็เจียบ แหล่งข่าวก็จะเริ่มมองแล้ว...”

(พินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

การที่ผู้สื่อข่าวตั้งคำถามไม่เป็นนั้นสาเหตุหลักมาจากการไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นมากพอ อันเนื่องมาจากไม่มีการเตรียมความพร้อม ไม่ศึกษาเรื่องราวมาก่อน ไม่อ่านหนังสือ ทำให้จับประเด็นข่าวไม่ถูก คามประเด็นไม่ทัน รวมทั้งไม่รู้ว่าจะควรจะฉีกประเด็นหรือสร้างสรรค์ประเด็นอย่างไร ซึ่งส่งผลให้ประเด็นข่าวที่ออกมาเป็นประเด็นตื้นๆ ธรรมดาๆ ไม่มีมิติของความลึกและความรอบด้าน เมื่อผู้สื่อข่าวโทรทัศน์มีคุณสมบัติเช่นนั้นแล้วก็ทำให้ถูกมองว่าความสามารถของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองยังไม่ถึงขั้น ยังเป็นรองผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ เป็นเหตุให้โทรทัศน์ต้องคอยตามประเด็นของหนังสือพิมพ์อยู่ตลอดเวลา

“...ปัญหาเรื่องความสามารถของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์ยังเป็นรองนักข่าวหนังสือพิมพ์ที่เค้ามีประสบการณ์สูงๆ เค้าสามารถเปิดประเด็นใหม่ๆ ได้ เพราะฉะนั้นประเด็นอะไรใหม่ๆ มันเกิดขึ้นจากหนังสือพิมพ์แล้ววันรุ่งขึ้นนักข่าวโทรทัศน์ก็จะไปตาม...”

(มานิช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

“...ขณะนี้ยังไม่มียุทธศาสตร์ไหนที่จะสามารถนำเสนออะไรได้ทั้งหมด เพราะว่ายังขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญหรือการที่จะเข้าถึงในเรื่องของการเจาะลึกได้เนี่ยมันยาก...”

(ชวีดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

ความรู้ความสามารถของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองจึงนับเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการสื่อข่าวหาข่าว แม้ว่าในบางประเด็นผู้สื่อข่าวโทรทัศน์อาจจะพึ่งพาการซักถามประเด็นข่าวของผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ได้ แต่ก็ไม่เสมอไป เพราะบ่อยครั้งที่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ใช้วิธีหาข่าวด้วยการพูดคุยกับแหล่งข่าว ซึ่งโทรทัศน์ทำไม่ได้ทำให้ตกข่าวนั้นไป กว่าโทรทัศน์จะได้ประเด็นก็วันถัดไปเมื่อหนังสือพิมพ์ตีพิมพ์ข่าวนั้นแล้ว ดังนั้นความรู้ความสามารถของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองจึงมีความสำคัญอย่างมากเพราะนอกจากจะทำให้สามารถตามประเด็นข่าวเจาะข่าวเองได้แล้ว ยังเป็นการสร้างความเชื่อถือให้เกิดขึ้นในสายตาของแหล่งข่าวด้วย

ส่วนในขั้นตอนการเขียนข่าว ผู้สื่อข่าวบางคนก็อาจประสบปัญหาอีก เช่น จับประเด็นไม่ถูก จับประเด็นได้ไม่ครบ เขียนข่าวผิด แปลความหมายผิด หรือแม้กระทั่งผิดตั้งแต่ขั้นตอนการถอดเทปทำให้เขียนข่าวผิดไปเลยก็เคยปรากฏ และมีไม่น้อยที่ผู้สื่อข่าวสายการเมืองบางคนไม่ได้เขียนข่าวเอง แต่ใช้วิธีการขอข่าวจากเพื่อนที่สำเร็จแล้ว

“...ผู้สื่อข่าวบางคนไม่ได้ทำข่าว มาถึงก็ถามมีอะไรบ้าง แล้วก็ขอข่าวเพื่อนแฟกซ์เลย ข่าวจึงออกมาในลักษณะเป็นก็อปปีเดียวกันหมดเลย...”

(พินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

“...นักข่าวที่ส่งข่าวเข้ามาเก็บประเด็นได้หมดใหม่ นั่นคือปัญหาอันหนึ่ง อาจจะส่งข่าวที่ตัวเองถนัดฟังแล้วเข้าใจ แล้วก็เขียนแต่ตรงนั้นเข้ามา ซึ่งเป็นปัญหา แล้วทำให้ความครบถ้วนของข่าวตรงนั้นไม่มี...”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

“...นักข่าวบางคนแกะเทปและบอกต่อเพื่อนๆ นักข่าว แต่คิดว่าการแกะเทปไม่มีความซัวร์ 100 เปอร์เซ็นต์ บางทีตัวเองไม่เข้าใจเอง จดแบบง่ายๆ เอาตัวเองเข้าใจ ความหมายเดียวกัน แต่จริงๆ แล้วสื่อออกมามันไม่ใช่ ก็ผิดพลาดตั้งแต่มือแรก ต้นแบบเลยก็มี”

(ศรายุทธ เข็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

ด้วยเหตุนี้ การสรุปประเด็นข่าวที่ได้มาจึงนับว่ามีความสำคัญไม่น้อย เพราะข่าวจะออกมา ผิดหรือถูกก็เกิดจากขั้นตอนนี้เอง อย่างไรก็ตาม บางครั้งการตีความของผู้สื่อข่าวและแหล่งข่าวที่ ให้สัมภาษณ์อาจไม่ตรงกันทำให้การเสนอข่าวผิดพลาดไป

“...คำว่าแปลความหมายผิด บางทีมันก็ไม่ใช่เสมอไป บางทีนักการเมืองพูดมาสื่อใน ลักษณะนี้ ซึ่งทุกคนคิดตรงกัน แต่เขาบอกเขาไม่ได้หมายความว่าอย่างนี้ ซึ่งอย่างนี้เกิดขึ้นเป็นประจำ...”

(กนก มุจิโมระ, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2539)

ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจประเด็นข่าวกับแหล่งข่าวให้ดีกว่าก่อนที่จะมาเขียน เป็นข่าว เพราะนอกจากความผิดพลาดจะเกิดจากการตีความหมายผิดของผู้สื่อข่าวจริงๆ แล้ว บางครั้งยังเกิดจากความพรูวของนักการเมืองที่พยายามพลิกคำพูดให้หมายความไปในทางที่เป็น ประโยชน์กับตัวเอง

นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบว่าบางครั้งจะสังเกตได้ว่าข่าวการเมืองทางโทรทัศน์เสนอ ข่าวที่พรวดเพื่อไม่มีสาระสำคัญเพียงพอ ทั้งนี้เกิดขึ้นเนื่องจากผู้สื่อข่าวส่วนใหญ่มักจะกลัวการ ตกข่าวและมีความฝังใจว่าต้องมีไม้ชั่งของตัวเองไม่เช่นนั้นจะมีความผิดฐานตกข่าว ทั้งๆ ที่ผู้สื่อข่าว ก็เห็นว่าข่าวนั้นๆ ไม่มีคุณค่าแต่ก็ต้องทำส่งเข้าไปให้สถานี ทำให้บางครั้งข่าวออกมาไม่สร้างสรรค์

“...ถ้าวันใดข่าว Routine ทุกช่องมี ช่องเราไม่มี เป็นความผิดของผู้ปฏิบัติทันที ทั้งๆ ที่ ถามว่าข่าว Routine ที่ได้มา มีประโยชน์อะไรนักหนา นี่เป็นปัญหาของผู้ปฏิบัติที่เค้ามีคุณค่า ต้องมี...”

(ศรายุทธ เข็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

“...ถ้าหนังสือพิมพ์สัมภาษณ์เปิดหัวทุกเรื่อง ทุกคนต้องไปสัมภาษณ์หมด เป็นข่าว Routine หมด ซึ่งมันทั้งไม่ได้ ถ้าเกิดตกตรงนี้คุณก็จะโดนข้างในทำโทษ โดนทำ รายงาน...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

ทั้งนี้การกีดกีดข่าของผู้สื่อข่าวยังอาจส่งผลกระทบต่อทีมข่าวหรือผู้ร่วมงานในขณะปฏิบัติงานด้วย

“...ผมเคยเห็นภาพอุบัติเหตุ รัฐมนตรีคนนึงเดินมา ผู้สื่อข่าวช่างภาพนั่งอยู่ คว่ำก๊วยยังคว่ำก๊วยผิดเพราะเห็นแหล่งข่าวเดินมา ก๊วยสัมภาษณ์ไม่ทัน ช่อง 5 คว่ำช่อง 7 ช่อง 7 คว่ำช่อง 9 ช่อง 9 คว่ำช่อง 11 บางคนนอนอยู่ตึ้นมาจ้วงยเห็นรัฐมนตรีบีบ คว่ำก๊วยไปเลย ไมค์ไม่ได้เสียบก็มี ช่างภาพบางคนวิ่งไปถึงก่อนรุมกับแหล่งข่าวก่อน ผู้สื่อข่าวเข้าไม่ได้เพราะมันเต็มหมดแล้ว ก็ไม่มีคนถาม แหล่งข่าวก็ยื่นแก้ว กังๆ ...”

(สุวิช สุทธิประภา. สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2540)

ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าการกีดกีดข่าของผู้สื่อข่าวและช่างภาพกลับกลายเป็นอุปสรรคในการทำข่าว เพราะนอกจากจะทำให้ช่างภาพก๊วยจะไม่ได้ภาพที่ดีแล้วยังทำให้ผู้สื่อข่าวต้องดึงทุกประเด็นที่สัมภาษณ์ได้มาเขียนเป็นข่าวต่างๆ ที่ไม่มีสาระอะไรเลย แต่สามารถแยกเป็นข่าวได้ถึง 6-7 ชิ้น นอกจากนี้บางครั้งผู้สื่อข่าวยังก๊วยการก๊วยจนถึงขั้นกรูตามเพื่อนสื่อมวลชนไปสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่ไม่รู้จัก ซึ่งการไม่รู้จักแหล่งข่าวก็เป็นอีกปัญหาหนึ่งของผู้สื่อข่าวสายการเมือง เพราะหากผู้สื่อข่าวอยู่คนเดียวพบแหล่งข่าว แต่ไม่รู้จักแหล่งข่าวว่าเป็นใคร มีตำแหน่งหน้าที่อะไร ก็อาจจะทำให้ไม่ได้ข่าวที่ควรจะได้หรืออาจทำให้ตกข่าวนั้น

“...ผู้สื่อข่าวบางคนก็ยังไม่รู้ว่าแหล่งข่าวคนนั้นๆ คือใคร เพราะตัวเองไม่ได้ศึกษาว่าเค้าเป็นใคร ทำหน้าที่อะไร รับผิดชอบอะไร ถ้าเป็นผู้สื่อข่าวแล้วไม่รู้จักแหล่งข่าวคุณก็ไม่รู้จะถามเค้าได้ยังไง บางทีคุณอาจไปเจอแหล่งข่าวคนที่สำคัญคุณอาจจะไม่ได้สัมภาษณ์เลย พอถอยไปแล้ว คนอื่นเค้าสัมภาษณ์เรียบร้อย คุณก็ตกเลย...”

(พนิตย์ ชุนทรง. สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

ดังนั้นการรู้จักแหล่งข่าวของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อความรอบคอบและความหลากหลายในการเสนอข่าว เพราะอย่างน้อยเมื่อจำเป็นต้องอาศัยแหล่งข่าวจะทำให้ผู้สื่อข่าวทราบได้ทันทีว่าในกรณีเช่นนี้ควรเลือกแหล่งข่าวอย่างไรจึงจะทำให้ได้ข่าวที่ดีออกมา

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าผู้สื่อข่าวเกี่ยวข้องโดยตรงกับแง่มุมในการนำเสนอข่าวการเมือง เนื่องจากคุณภาพของข่าวขึ้นอยู่กับผู้สื่อข่าวเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม คุณภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้สื่อข่าวขึ้นอยู่กับตัวแปรต่างๆ มากมาย ตั้งแต่ปัจจัยในด้านความรู้ความสามารถซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการทำข่าว การกวดขันข่าวของผู้สื่อข่าว รวมทั้งการไม่รู้จักแหล่งข่าว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพงานข่าวที่ออกมา

1.3.4 คุณภาพของอุปกรณ์

ข่าวโทรทัศน์นับเป็นข่าวที่ต้องใช้อุปกรณ์ในการผลิตงานข่าวมากขึ้นกว่าสื่อประเภทอื่น ทั้งยังเป็นอุปกรณ์ที่ใช้เทคโนโลยีระดับสูงเพื่อให้คุณภาพของภาพและเสียงสมบูรณ์แบบที่สุด ซึ่งนับเป็นการลงทุนค่อนข้างสูง เพราะนอกจากจะต้องใช้กล้องถ่ายภาพระบบที่ทันสมัย เช่น ระบบเบต้า หรือระบบดิจิทัล เพื่อให้ภาพที่ได้มีคุณภาพสูงแล้ว ในทีมข่าวแต่ละทีมซึ่งจะประกอบด้วยผู้สื่อข่าว ช่างภาพ และผู้ช่วยช่างภาพ ยังต้องมีรถประจำทีมข่าวอีก 1 คัน ดังนั้นหากนับเป็นตัวเงินเฉพาะมูลค่าอุปกรณ์ก็กว่าล้านบาทต่อหนึ่งทีม และหากมีการถ่ายทอดสดนอกสถานที่ก็ต้องใช้รถไอบี. (Outside Broadcasting) ส่วนในขั้นตอนการตัดต่อข่าวก็จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ตัดต่อที่มีประสิทธิภาพ และในขั้นตอนออกอากาศก็ต้องใช้เครื่องส่งกำลังสูง ซึ่งล้วนแต่มีมูลค่าสูงทั้งสิ้น จึงอาจกล่าวได้ว่าข่าวโทรทัศน์เป็นข่าวที่ลงทุนสูงที่สุดในบรรดาข่าวที่ผลิตได้จากสื่อทุกประเภท ด้วยเหตุนี้ในการลงทุนซื้ออุปกรณ์แต่ละชิ้น สถานีโทรทัศน์จึงต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ รวมทั้งมักจะสั่งซื้ออุปกรณ์ทีละหลายๆ เป็นชุดเดียวกัน เพื่อสามารถต่อรองราคากับบริษัทผู้ผลิตได้และยังเป็นการเปลี่ยนระบบให้ทันสมัยขึ้นไปพร้อมกัน ดังนั้นเมื่ออุปกรณ์ เช่น กล้องถ่ายภาพเสียงหรือซำรุคไม่สามารถซ่อมแซมได้ ก็ทำให้ขาดอุปกรณ์ไปหนึ่งชุดทันที เนื่องจากผู้บริหารสถานีมักจะรอซื้อเป็นชุดใหญ่พร้อมกัน ส่งผลให้การทำงานข่าวของผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องกระทบกระเทือน เพราะปกติอุปกรณ์ก็ไม่ค่อยจะพอใช้อยู่แล้ว โดยเฉพาะในสถานีที่เป็นของราชการอย่าง ช่อง 11 จะมีปัญหาเรื่องขาดแคลนอุปกรณ์มากกว่าทุกช่อง

“...ข้อจำกัดของช่อง 11 คือ ทีมน้อย รถน้อย ... ในขณะที่ช่องอื่นๆ เอารถไอบี. ไปตั้งถ่ายทอดสด ช่อง 11 เอาไมโครเวฟไปตั้งเฉยๆ เพลย์เทปแล้วมาตัดต่อที่สถานี เนื่องจากรถไอบี.ของเราไม่มี แต่ก็กำลังจัดซื้ออยู่...”

(ชูชาติ เทศศีแดง, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2539)

ดังนั้นหากสถานีโทรทัศน์ช่องใดมีอุปกรณ์ไม่ครบตามจำนวนทีมข่าวหรืออุปกรณ์เกิดชำรุดขึ้นมา ก็อาจส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพงานข่าวได้ เช่น อาจทำให้พลาดข่าวสำคัญเพราะช่างภาพต้องรอกล้องจากทีมข่าวที่จะเข้ามา นอกจากนี้การที่โทรทัศน์เป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีการพัฒนาเทคโนโลยีไปอย่างรวดเร็วบวกกับธรรมชาติของงานข่าวที่นับวันการแข่งขันจะเพิ่มสูงขึ้นทุกขณะ ทำให้สื่อโทรทัศน์ต้องพยายามพึ่งพาเทคโนโลยีเพื่อตอบรับกับสภาพการแข่งขัน อย่างไรก็ตามจากการการศึกษาพบว่าเทคโนโลยีได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วจนโทรทัศน์ไทยเริ่มตามไม่ทันเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ ทำให้ผู้ประกอบการต้องผสมผสานเทคโนโลยีเก่าและเทคโนโลยีใหม่เข้าด้วยกัน จนบางครั้งทำให้ระบบการทำงานไม่สมบูรณ์

“...โทรทัศน์อาศัยความไว ซึ่งต้องนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาใช้ให้ทันกับสถานการณ์ แต่ขณะนี้เทคโนโลยีไปไกลจนตามไม่ทัน ทำให้ต้องอาศัยเทคโนโลยีระบบเก่า Apply ให้เข้ากับระบบใหม่ ทำให้การทำงานบางครั้งขาดตกบกพร่องไป บางทีจะสดแต่สัญญาณไม่โครเวฟยังไม่ได้ ขณะที่ต่างประเทศเป็น Digital ขึ้นดาวเทียมไปแล้ว ... หรือบางช่องก็ใช้รถดาวเทียมแล้ว ซึ่งเค้าสามารถติดตั้งเครื่องมือเสร็จพร้อมถ่ายทอดสดสัญญาณออกอากาศภายในเวลาเพียง 5-10 นาทีเท่านั้น...”

(ศรายุทธ เย็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

เทคโนโลยีนอกจากจะช่วยพัฒนามาตรฐานการผลิตโดยเฉพาะในยุคที่การแข่งขันด้านงานสื่อสารมวลชนสูงเช่นปัจจุบัน ยังช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ อันเกิดจากระบบการผลิตแบบเก่าด้วย แต่เนื่องจากเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่มีความแพงจึงทำให้เทคโนโลยีกลายเป็นข้อจำกัดที่พบอยู่เสมอในสถานีโทรทัศน์ของไทย อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ มักจะพร้อมใจกันยกระดับเทคโนโลยีของตัวเองเมื่อเห็นว่ามีสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นก้าวเข้าสู่เทคนิคนั้นๆ แล้ว

นอกจากนี้อุปกรณ์ยังหมายถึงอุปสรรคในการติดต่อสื่อสารระหว่างทีมข่าวกับกองบรรณาธิการด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในบางสถานีปัญหาการติดต่อสื่อสารระหว่างทีมข่าวกับกองบรรณาธิการข่าวนับเป็นปัญหาสำคัญ ดังนั้นในบางสถานีจึงมีการให้วิทยุติดตามตัวกับผู้สื่อข่าวเพื่อให้สามารถติดต่อกับทีมข่าวที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่ได้ ในขณะที่บางสถานียังคงอาศัยอุปกรณ์สื่อสารส่วนตัวของทีมข่าวเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร

“...ปัญหาเรื่องการติดต่อสื่อสาร การสื่อสารติดต่อระหว่างกองบรรณาธิการกับทีมข่าว เพราะว่าบางครั้งเครื่องมือสื่อสารมันมีไม่ครบทีม ในบางทีมไม่มีเพจเจอร์หรือมือถือ เป็นของส่วนตัว ซึ่งทางสำนักงานก็ไม่สามารถจัดให้ประจำทีมแต่ละทีม มันก็เลยทำให้ การติดต่อประสานงานค่อนข้างยาก ต้องโทรศัพท์ไปตามจุดที่ทีมข่าวนั้นอยู่ บางทีก็ ติดต่อไม่ได้เลยจนกว่าเค้าจะกลับมา...”

(ศรายุทธ เย็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

การติดต่อสื่อสารระหว่างทีมข่าวกับกองบรรณาธิการจึงนับว่ามีความจำเป็นไม่น้อย เพราะ ทำให้กองบรรณาธิการข่าวได้รับทราบความเคลื่อนไหวของทีมข่าว รวมทั้งรับทราบถึงกระแสข่าว ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นๆ ในขณะที่ทีมข่าวก็จะรู้ความต้องการของกองบรรณาธิการข่าว ดังนั้นการ ขาดแคลนอุปกรณ์การติดต่อสื่อสารจึงนับว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่องานข่าวการเมือง ทางโทรทัศน์ได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าคุณภาพของอุปกรณ์การผลิตข่าวโทรทัศน์ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตงานข่าวซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพงานข่าวที่ออกมา กล่าวคือเทคโนโลยีที่ทันสมัย ย่อมให้ภาพที่คมชัดสวยงามกว่าเทคโนโลยีแบบเก่า แต่งบประมาณนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ สถานีโทรทัศน์ทุกช่องต้องตระหนักถึงเพราะเทคโนโลยีมักจะมีราคาแพง ดังนั้นในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน จะสังเกตได้ว่าสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ จะใช้วิธีการผสมผสานเทคโนโลยีใหม่และ เก่าเข้าด้วยกันเพื่อเป็นการลดต้นทุนและยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของอุปกรณ์ไปในตัวด้วย

1.3.5 การเข้าถึงแหล่งข่าว

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้ข่าวเกิดขึ้นได้ก็คือต้องมีเหตุการณ์และสถานการณ์ต่างๆที่เป็นข่าว โดยเฉพาะงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นข่าวเหตุการณ์ สถานการณ์ จังหวะเวลาจึงเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้เกิดข่าวในลักษณะต่างๆ ขึ้น เช่น หาก รัฐบาลประกาศยุบสภา ข่าวการเมืองวันนั้นก็จะเป็นข่าวการยุบสภาเป็นหลัก หรือหากเป็นวัน ประชุมคณะรัฐมนตรีก็แน่นอนว่าจะต้องมีข่าวของรัฐบาลมากกว่าข่าวของพรรคฝ่ายค้าน นอกจากนี้แล้ว กระแสข่าวในช่วงนั้นๆ ก็เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มากำหนดเนื้อหาข่าวการเมืองที่ออกมาในแต่ละวัน เช่น กรณีตำรวจวิสามัญฆาตกรรมผู้ต้องสงสัย 6 ศพ ข่าวการเมืองก็อาจมีปริมาณลดน้อย ลงไป หรืออาจมีบ้างแต่เป็นการออกความเห็นในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิสามัญฆาตกรรมของ

ตำรวจ หรือช่วงนี้ประชาชนกำลังให้ความสนใจกับเรื่องสมาชิกสภาาร่างรัฐธรรมนูญ หรือสสร. ข้าราชการเมืองก็ต้องนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องความเคลื่อนไหวและการทำงานของสสร. ดังนั้นกระแสข่าว เหตุการณ์ สถานการณ์ และจังหวะเวลา จึงนับเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้มีข่าวเกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ และอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวกำหนดเนื้อหาข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ทางอ้อมจากสภาวะเหตุการณ์ที่บังเกิดขึ้นในขณะนั้นๆ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่ต้องใช้ทั้งภาพและเสียงเพื่อยืนยันความถูกต้องของข่าว ดังนั้นเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นแต่แหล่งข่าวไม่เปิดเผยตัวผู้สื่อข่าวก็คงไม่สามารถนำไปเขียนเป็นข่าวโทรทัศน์ได้ ด้วยเหตุนี้ในแง่มุมของโทรทัศน์การเข้าถึงแหล่งข่าวจึงนับว่ามีความสำคัญมาก นอกเหนือปัจจัยทางด้านเหตุการณ์ สถานการณ์หรือกระแสข่าว ทั้งนี้สามารถแบ่งแหล่งข่าวออกได้เป็น 2 ประเภท คือ แหล่งข่าวประเภทบุคคล และแหล่งข่าวประเภทเอกสารข้อมูล

แหล่งข่าวประเภทบุคคลเป็นแหล่งข่าวประเภทที่ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ใช้อ้างอิงอยู่เสมอ โดยทั่วไปมักแบ่งเป็นแหล่งข่าวที่เป็นฝ่ายค้านและแหล่งข่าวรัฐบาล อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าในแต่ละวันผู้สื่อข่าวสามารถหาข่าวจากแหล่งข่าวมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไปหรือบางครั้งอาจหาข่าวไม่ได้เลย บางครั้งผู้สื่อข่าวอาจได้ข่าวฝ่ายค้านมากกว่าข่าวของฝ่ายรัฐบาล หรืออาจได้ข่าวฝ่ายรัฐบาลมากกว่าข่าวของฝ่ายค้าน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์สถานการณ์ในช่วงนั้นๆ รวมทั้งปัจจัยในด้านตัวแหล่งข่าวเองด้วย เช่น แหล่งข่าวอยู่ในสถานที่ที่ผู้สื่อข่าวสามารถไปสื่อข่าวได้หรือไม่ แหล่งข่าวยอมให้เข้าพบเพื่อสัมภาษณ์หรือไม่

“...การได้ข่าวมาแต่ละวันไม่ใช่ว่าแหล่งข่าวจะมาให้ข่าวได้ตลอดทุกวัน แต่ว่าผู้สื่อข่าวต้องไปแสวงหาข่าว สมมติว่าเราสนิทกับรัฐมนตรี 3-4 คน เราเจอเขาบ่อย ขณะที่รัฐมนตรีคนอื่นไม่ได้เสนอตัวมาที่จะให้เราสัมภาษณ์หรือติดต่อไปก็อ้างว่าไม่อยู่บ้างอะไรบ้าง ตรงนี้ก็เป็นปัญหาสำหรับการทำข่าว...”

(สมชาย แก้วเกิด, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

“...วันประชุมกรม. ซึ่งคณะรัฐมนตรีไปประชุมที่ทำเนียบรัฐบาลก็กัก 40 กว่าคน ข่าวมันก็ออกไปเฉพาะนักการเมืองฝ่ายรัฐบาลมากกว่า ขณะเดียวกันฝ่ายค้านไปนั่งประชุมโต๊ะกลม คุยกัน 4-5 คน มีมอบหมายแถลงข่าวคนเดียว ก็มีข่าวเสนอคนเดียว ... ขณะ

เดียวกันถ้ามองอีกมุมหนึ่ง บางวัน เช่น วันเสาร์-อาทิตย์ หรือวันอื่นที่ภารกิจของรัฐมนตรีไม่เยอะ รัฐมนตรีอาจจะเดินทางกลับบ้านหรือหยุดพักผ่อนอยู่กับบ้าน ขณะเดียวกันฝ่ายค้านเดินทางกลับ เดียวนี้เป็นประเพณีนิยมที่เราส่งนักข่าวไปอยู่ที่สนามบินดอนเมืองตอนเช้า ก็เจอนักการเมืองอย่างเช่นผู้นำฝ่ายค้าน หรือสัมภาษณ์ใครๆ ก็พูด ขณะเดียวกันเจอรัฐมนตรีฯ ไม่พูด วันนั้นเราออกข่าวฝ่ายค้านมากไป รัฐบาลก็เพ่งเล็งเรา เพราะฉะนั้นตรงนี้นับขึ้นอยู่กับการสัมภาษณ์ ระยะเวลา และเหตุการณ์ด้วย...”

(สุวิช สุทธิประภา. สัมภาษณ์. 5 กุมภาพันธ์ 2540)

“...ความจริงเรายังเสนอข่าวฝ่ายค้านอยู่ แต่เสนอน้อยลงเพราะฝ่ายค้านเค้าไม่พูด พอจะไปสัมภาษณ์ เค้าไม่ยอมพูดเอง ถ้าฝ่ายค้านพูดเราก็นำเสนอ...”

(ศราวุธ เข็นสมุทร. สัมภาษณ์. 5 ธันวาคม 2539)

นอกจากนี้การสนิทสนมคุ้นเคยกับแหล่งข่าวยังทำให้ผู้สื่อข่าวสามารถหาข่าวในเชิงลึกได้ดีกว่าผู้สื่อข่าวที่ไม่มีความคุ้นเคยกับแหล่งข่าว ดังนั้นบางครั้งความสนิทสนมส่วนตัวจึงเข้ามามีส่วนในการที่แหล่งข่าวจะยอมให้ข่าวหรือไม่ด้วย

“...บางที่เป็นหมายลับแล้วผู้สื่อข่าวหรือทีมข่าวที่เราส่งไปประกบ เค้าอาจจะไม่มีความสนิทสนม หรือไม่มีแหล่งข่าวที่ดีเพียงพอ ทำให้ที่อื่นที่เค้ามีแหล่งข่าวที่ดีเพียงพอเค้าสามารถไป Sive (Exclusive) ไปหาข่าวทางลึก หาข่าวเจาะได้มากกว่า”

(ศราวุธ เข็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

อย่างไรก็ตาม การเข้าถึงแหล่งข่าวประเภทบุคคลนั้นบางครั้งก็ขึ้นอยู่กับตัวผู้สื่อข่าวเองด้วย ว่ารู้จักแหล่งข่าวมากน้อยเพียงใด ซึ่งหมายความว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นผู้สื่อข่าวจะต้องทราบว่าควรจะเข้าหาแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องคนใดด้วย ไม่ได้หมายความว่าเพียงแค่การได้เข้าพบและสัมภาษณ์แหล่งข่าวเท่านั้น

ส่วนแหล่งข่าวประเภทเอกสารข้อมูลนั้นมักจะเป็นแหล่งข่าวของทางราชการที่ไม่เปิดเผย เพราะอาจเป็นเอกสารลับหรืออาจเป็นเอกสารที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับนักการเมืองที่กำลังมีอำนาจ เช่น เอกสารสัญญาโครงการต่างๆ ที่รัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการหรือทำสัญญากับเอกชนและสื่อ

ว่าอาจจะมีเงื่อนไขการทุจริต เอกสารเหล่านี้ปกปิดแล้วทางราชการจะไม่เปิดเผย อย่างไรก็ตาม เอกสารประเภทข้อมูลก็เป็นแหล่งข่าวที่ผู้สื่อข่าวสามารถนำมาอ้างอิงในการเขียนข่าวการเมืองได้ โดยเฉพาะข่าวที่อยู่ในรูปของรายงานพิเศษ

“...บางเรื่องมันเป็นเรื่องเกี่ยวเนื่อง ต้องไปเช็ค มันเป็นเรื่องของข่าวการเมืองที่เราจะต้องขยายตรงนี้ให้มากที่สุด แต่นี่เรานำเสนอได้แก่นักการเมืองคุยได้กันไปได้กันมา โทกห ขื่อเท็จจริงเบื้องล่าง สัญญาอะไรไม่เคยเห็น เรานำเสนอได้แค่นั้น ฟันๆ เพราะมีข้อจำกัดทางราชการ ไม่สามารถเข้าไปตรวจสอบค้นหาหลักฐานเอกสารต่างๆ มาอ้างอิงอะไรได้...”

(ปฤษฎา รังสิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการเข้าถึงแหล่งข่าวมีความเกี่ยวเนื่องไปถึงปัจจัยทางด้านเหตุการณ์ สถานการณ์ และกระแสข่าว เพราะปัจจัยเหล่านี้เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ทราบว่าจะทำข่าวอะไรและควรจะไปหาแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องกับใคร ซึ่งในข่าวการเมืองทางโทรทัศน์โดยทั่วไปมักจะเน้นแหล่งข่าวประเภทบุคคลมากกว่าแหล่งข่าวประเภทเอกสารข้อมูล อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีแหล่งข่าวประเภทเอกสารข้อมูลกลับมีความจำเป็นมากกว่าเพราะเป็นลายลักษณ์อักษรจึงเป็นหลักฐานที่สามารถสร้างความน่าเชื่อถือได้มากกว่า ด้วยเหตุนี้การเข้าถึงแหล่งข่าวทั้งในแง่ของแหล่งข่าวประเภทบุคคลและแหล่งข่าวประเภทเอกสารข้อมูลจึงนับว่ามีความสำคัญไม่น้อย เพราะนำมาซึ่งความหลากหลายของข้อมูล รวมทั้งการได้ข้อมูลจากแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง อันนำไปสู่ความเสมอภาคของข่าว และยังมีความเกี่ยวเนื่องไปถึงเสรีภาพในการแสวงหาข่าวสารด้วย เพราะหากแหล่งข่าวให้ความร่วมมือในการให้ข่าวก็จะเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ผู้สื่อข่าวมีเสรีภาพในการได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพงานข่าว อย่างไรก็ตาม การที่ผู้สื่อข่าวจะเข้าถึงแหล่งข่าวหรือไม่ขึ้นส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับตัวผู้สื่อข่าวเองด้วยว่ารู้จักแหล่งข่าวมากน้อยเพียงใด เพราะหากผู้สื่อข่าวรู้จักแหล่งข่าวเป็นอย่างดีก็จะทำให้สามารถเลือกแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่องานข่าวที่ออกมา

1.3.6 กระบวนการผลิตข่าว

กระบวนการผลิตข่าวของสื่อโทรทัศน์ค่อนข้างแตกต่างจากสื่อประเภทอื่น เนื่องจากธรรมชาติของสื่อโทรทัศน์ต้องอาศัยภาพและเสียงเป็นหลัก การเสนอข่าวทางโทรทัศน์ก็เช่นกัน ข่าว

โทรทัศน์ต้องการภาพและเสียงยืนยันความถูกต้องของเนื้อหาว่า ดังนั้นกระบวนการผลิตข่าวของสื่อโทรทัศน์จึงยุ่งยากซับซ้อนกว่าสื่อประเภทอื่น และบางครั้งก็เป็นอุปสรรคในการสื่อข่าวทำข่าว เพราะการทำข่าวโทรทัศน์ต้องใช้กล้องเพื่อถ่ายภาพและใช้ไมโครโฟนเมื่อต้องการบันทึกเสียงสัมภาษณ์ แต่แหล่งข่าวบางคนเห็นไมค์แล้วไม่กล้าพูด ด้วยกลัวว่าจะเป็นการผูกมัดตัวเอง บางครั้งพอเห็นไมค์ก็จะตอบไปตามกระแส ทำให้ไม่ได้อะไรที่เป็นข้อเท็จจริงมากนัก ซึ่งผิดกับหนังสือพิมพ์ที่สามารถคุยกับแหล่งข่าวเป็นการส่วนตัวและใช้คำว่าแหล่งข่าวอ้างว่าได้ ในขณะที่สื่อโทรทัศน์สัมภาษณ์มาอย่างไรก็ต้องออกไปตามนั้นเพราะต้องมีเสียงสัมภาษณ์ยืนยัน ไม่สามารถใช้คำว่าแหล่งข่าวอ้างว่าหรือรายงานข่าวกล่าวว่าได้เหมือนหนังสือพิมพ์ ด้วยเหตุนี้สื่อโทรทัศน์หากไม่มีภาพและเสียงก็ไม่สามารถเสนอออกมาเป็นข่าวได้ อย่างไรก็ตามการทำข่าวโทรทัศน์ต้องมีทั้งภาพและเสียงก็มีข้อดีคือทำให้ข่าวโทรทัศน์ได้รับความเชื่อถือมากกว่าสื่อประเภทอื่น

“...โทรทัศน์มีไมค์มีกล้อง บางครั้งถ้าเขาเห็นไมค์ เราจะไม่ได้อะไรมากกว่าการตอบคำถามตามกระแส จะไม่ได้อะไรที่เป็นข้อเท็จจริง จะได้คำตอบที่ออกมาในภาพสวยหรือตอบตามกระแส...”

(วรัตมา บุญนาค, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2539)

“...ข้อจำกัดของข่าวโทรทัศน์คือทำอะไรได้ไม่ลึก คือคิดจะทำอะไร สมมติว่าไปสืบอะไรที่มันลึก ทำลำบาก เพราะมีข้อจำกัดใจว่าภาพและเสียงต้องมีโชว์อยู่บนจอโทรทัศน์ ฉะนั้นการที่เค้าจะพูดอะไรลึกเกินไปก็เข้าตัวเขา เขาไม่สามารถที่จะพูดได้ หรือเราจะไปใช้ว่าแหล่งข่าวก็ไม่ได้...”

(สยาม สนสาพันธ์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

“...เราต้องนำเสนอเฉพาะที่เค้าพูด ต้องการให้เป็นข่าว ให้สัมภาษณ์อย่างไร ก็ต้องเขียนเฉพาะกรอบตรงนั้น ถ้ารู้มากกว่านั้นมันจะเขียนไปในข่าวของเรานั้นอันตราย ก็เสี่ยงเค้าก็ไม่รับ...”

(ปฤษฎา รังสิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

“...โทรทัศน์นี้จะมาออกเฉยๆ ป่าวๆ โดยไม่มีภาพ แล้วบอกมีรายงานข่าวอย่างโน้นอย่างนี้ ไม่มีใครสนใจ เพราะฉะนั้นโทรทัศน์มีข้อจำกัดเพราะคุณต้องใช้กล้อง การที่จะไปเจาะข่าวถ้าเรามากต้องซักตัวนึง เป็นเรื่องลำบากแล้ว...”

(ชวิดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

หลังจากกระบวนการสื่อข่าวเขียนข่าวของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองแล้ว ข่าวจะถูกส่งต่อมายังผู้เรียบเรียงข่าว (Rewriter) ซึ่งปกติจะเป็นผู้สื่อข่าวอาวุโสที่ทำข่าวการเมืองมานาน หรือส่งต่อมายังบรรณาธิการข่าวการเมือง เพื่อเรียบเรียงข่าวใหม่และตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาข่าว โดยบางสถานีผู้เรียบเรียงข่าวอาจจะดูเทปข่าวอีกครั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข่าว เมื่อแก้ไขปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ข่าวจะถูกส่งไปยังห้องตัดต่อเพื่อตัดต่อภาพและเสียงให้สัมพันธ์กับเนื้อหาข่าวที่เขียนมา ทั้งนี้ในขั้นตอนการเรียบเรียงและตัดต่อข่าวนี้นักข่าวอาจถูกเปลี่ยนแปลงใหม่ หรืออาจมีการเปลี่ยนประเด็นข่าวใหม่ ซึ่งบางครั้งก็อาจทำให้เนื้อหาข่าวบิดเบือนจากต้นฉบับที่ผู้สื่อข่าวเขียนมาเลยก็ได้

“...ทุกวันนี้คิดว่าข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ไม่ชัดเจน เพราะบางครั้งที่เราเสนอเข้าไปข้างในไปรีไรต์อีกทีหนึ่ง ข่าวมันก็ออกไปไม่ชัดเจนเพียงพอหรือบางครั้งคนที่เราพูดถึงภาพเขาอาจจะเปลี่ยนไป ... ทำให้มันอาจจะไม่ตรงกับที่เค้าพูด เนื้อหาอาจถูกบิดเบือนไปเนื่องจากความจำเป็นของการตัดต่อ ระยะเวลาที่น่าเสนอมันมีน้อย...”

(วรัตมา บุนนาค, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2539)

“...บางทีใจเราคิดว่าข่าวนี้น่าสนใจมากเลย แต่ข้างในบอกไม่สำคัญ ทั้งๆ ที่โทรบอกแล้วว่าสำคัญ แต่บางทีเค้ามองว่าเป็นข่าวเล็กๆ น้อยๆ...”

(จิตติมา วุฒิวินน์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

บทบาทของบรรณาธิการและผู้เรียบเรียงข่าวในการเรียบเรียงและตรวจสอบชิ้นงานข่าวจึงนับเป็นบทบาทที่สำคัญที่ส่งผลต่อแง่มุมข่าวที่จะเสนอออกไป ขั้นตอนการตรวจสอบนี้เป็นขั้นตอนหนึ่งที่จะช่วยลดความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้ แต่จากการศึกษาพบว่าขั้นตอนการตรวจสอบข่าวการเมืองของโทรทัศน์ซึ่งส่วนมากจะตรวจสอบโดยบรรณาธิการข่าวการเมืองและตรวจสอบครั้งสุดท้ายก่อนออกอากาศโดยบรรณาธิการข่าวประจำวันยังไม่ค่อยดีนัก โดยหลักการแล้วผู้สื่อ

ข่าวควรจะตรวจสอบความถูกต้องของข่าวคนก่อนที่จะส่งให้บรรณาธิการประจำสายตรวจ หรือในกรณีที่ผู้สื่อข่าวอยู่ข้างนอกสถานี ก่อนที่จะส่งข่าวเข้ามายังสถานีก็ควรจะตรวจสอบข่าวของตนให้ดีกว่าก่อนที่จะส่งข่าวเข้ามายังสถานีเพื่อให้ผู้เรียบเรียงข่าวหรือบรรณาธิการประจำสายรับข่าวไปผลิต ซึ่งผู้เรียบเรียงหรือบรรณาธิการประจำสายควรจะตรวจสอบความถูกต้องด้วย เมื่อเรียบร้อยแล้วจึงผ่านต่อไปให้บรรณาธิการข่าวประจำวันตรวจเพื่อเตรียมออกอากาศต่อไป แต่ในทางปฏิบัติผู้สื่อข่าวมักจะไม่ตรวจสอบความถูกต้องของข่าวตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบความผิดพลาดเล็กๆ น้อยๆ เช่น การสะกดคำ ชื่อบุคคล ตำแหน่ง หรือการตรวจทานประเด็นข่าว โดยคาดหวังว่าบรรณาธิการประจำสายและบรรณาธิการประจำวันจะเป็นผู้ตรวจสอบให้ ซึ่งหากบรรณาธิการประจำสายมีภารกิจมากไม่ได้ตรวจ อาจจะเป็นผู้สื่อข่าวเก่าเชื่อมือได้จึงส่งข่าวให้บรรณาธิการข่าวประจำวันตรวจเลย ซึ่งหากว่าวันนั้นบรรณาธิการข่าวประจำวันมีภารกิจมาก ความถี่ถ้วนในการตรวจสอบข่าวก็จะลดน้อยลง ความผิดพลาดย่อมเกิดขึ้นได้มากกว่าปกติ

“...อย่างใช้กับไม่ อะไอย่างนั้น นั่นนะคือปัญหาของเราไง เราไม่มีการตรวจสอบ คือที่อ่านพีจะไม่มีทางรู้เลยว่าตกลงเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ผู้สื่อข่าว บรรณาธิการข่าวต้องดูมา แล้วก็มาถึงเรา แต่ทุกวันนี้มันไม่ทำไง มันหละหลวมไง...”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

“...ขั้นตอนการตรวจสอบของช่อง 11 มันไม่ค่อยดีเพราะนักข่าวเขียนเข้ามาแล้ว เค้าเชื่อมือเรา นักข่าวเก่า เค้าก็ไม่ตรวจ มันพลาดกันตรงกองบก.อีกที น่าจะเพิ่มการตรวจสอบว่าที่เสนอมานั้นจริงหรือเปล่า...”

(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2540)

อย่างไรก็ตามในเรื่องของการตรวจสอบนี้ ได้มีผู้ตั้งข้อสังเกตไว้กับผู้เรียบเรียงข่าวและบรรณาธิการข่าวการเมืองว่าในฐานะผู้ทำหน้าที่เรียบเรียงข่าวการเมือง ทั้งผู้เรียบเรียงข่าวและบรรณาธิการข่าวการเมืองได้มีการตรวจสอบว่าประเด็นที่ผู้สื่อข่าวส่งเข้ามานั้นน่าสนใจ ถูกต้องครบถ้วนหรือไม่ เนื่องจากผู้สื่อข่าวอาจจะเขียนมาเฉพาะข่าวที่ตัวเองฟังแล้วเข้าใจ ซึ่งจะทำให้ข่าวขาดความครบถ้วน

“...คือคนที่เป็รไรเตอร์หรือบรรณาธิการข่าวที่ทำหน้าที่เรียบเรียงตรงนั้นเนี่ย ได้ติดตามตรงนั้นใกล้ชิดแค่ไหนว่าประเด็นที่ผู้สื่อข่าวสัมภาษณ์มานั้นมันมีอะไรที่มันน่าสนใจมากกว่าสิ่งที่ผู้สื่อข่าวส่งเข้ามา เพราะโดยปกติแล้วผู้สื่อข่าวมักจะเลือกเขียนเฉพาะสิ่งที่เค้าเข้าใจส่งเข้ามา...”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

ดังนั้นในขั้นตอนการตรวจสอบจึงขึ้นอยู่กับความละเอียดรอบคอบของบรรณาธิการข่าวและผู้เรียบเรียงข่าวด้วยว่ามีการตรวจสอบความครบถ้วนของข่าวที่ผู้สื่อข่าวส่งมามากน้อยเพียงใด ในขณะที่บรรณาธิการข่าวประจำวันได้ทำหน้าที่ในฐานะที่เป็นด่านสุดท้ายก่อนการออกอากาศได้สมบูรณ์เพียงใด

ในกระบวนการผลิตข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ นอกจากปัจจัยในเรื่องการสื่อข่าวเขียนข่าวและการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนแล้ว ยังมีปัจจัยในเรื่องของบุคลากรเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะบุคลากรนับเป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ปัญหาบุคลากรขาดแคลนเป็นปัญหาที่สถานีโทรทัศน์หลายแห่งโดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์ที่เป็นของรัฐ ได้แก่ ช่อง 9 ช่อง 11 และสถานีโทรทัศน์ที่เป็นของทหาร ได้แก่ ช่อง 5 ประสบอยู่เป็นประจำ เนื่องจากงบประมาณจำกัดและการทำเรื่องขอเพิ่มบุคลากรเป็นเรื่องที่ยุ่งยากซับซ้อน ส่งผลให้สถานีโทรทัศน์ช่องเหล่านี้มีบุคลากรด้านข่าวน้อย ไม่สามารถจัดทีมข่าวได้ครบตามวาระงานจนต้องละเลยงานบางส่วน ซึ่งอาจทำให้ตกข่าวสำคัญไปได้ ยกตัวอย่างเช่นทีมข่าวการเมืองก็ต้องเน้นข่าวการเมืองประเภทสถานการณ์ประจำวัน โดยที่ไม่สามารถแบ่งทีมไปทำรายงานพิเศษหรือข่าวเจาะได้มากนัก

“...ปัญหามันมีอย่างที่ว่า ช่อง 9 มีทีมน้อย มี 5-6 ทีม เราอยากจะทำสื่ूपระกอบข่าวแต่เราทำไม่ได้ แค่ทำข่าว Routine ข่าวประจำวันเนี่ย มันก็แย่แล้ว มันจะเป็นการโหดร้ายเกินไปถ้าส่งลูกน้องออกไปทำข่าวต้องไปเจาะข่าวนี้อ่า ทำเบื้องหน้าเบื้องหลังหน่อย เราทำไม่ได้ ซึ่งเป็นความอึดอัดในบางครั้ง...”

(สุวิษ สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2540)

“...บางครั้งที่ไม่มียิมจริงๆ เราก็ใช้วิธีการว่าตรงนี้ไม่สำคัญ ตรงอื่นสำคัญกว่า ยอมทิ้งตรงนี้ไปเอาที่เราคิดว่าสำคัญกว่า ก็ต้องเสี่ยงเหมือนกัน อย่างมหาดไทยมีอยู่ครั้งหนึ่งช่อง 5 ตกอยู่ช่องเดียวเพราะทีมไม่พอจริงๆ คือมหาดไทยตอนแรกไม่มีอะไรเลย แล้วเจียบมาก ก็โยกทีมมหาดไทยออกมา ปรากฏว่าวันนั้นมีหนังสือขออนุมัติจับกุมสุเทพซึ่งไม่รู้ใจ มารู้อेतอนหลัง ก็ต้องวิ่งไล่ตาม”

(กนก มุจิโนระ. สัมภาษณ์. 4 เมษายน 2540)

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าบุคลากรที่จำเป็นที่สุดสำหรับการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์กลับไม่ใช่ผู้สื่อข่าว แต่เป็นช่างภาพ เนื่องจากสำหรับข่าวโทรทัศน์แล้วภาพเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ในขณะที่ช่างภาพเป็นตำแหน่งที่ต้องอาศัยความชำนาญในการใช้อุปกรณ์การถ่ายภาพ ตำแหน่งช่างภาพจึงไม่ใช่ตำแหน่งที่ใครจะมาแทนก็ได้ ในขณะที่หากขาดผู้สื่อข่าวก็ยังสามารถให้ช่างภาพหรือผู้ช่วยช่างภาพสัมภาษณ์หรือเก็บเอกสารให้และนำข้อมูลกลับมาให้กองบรรณาธิการข่าวผลิตชิ้นงานได้

“...บางทีถ้าขาดผู้สื่อข่าวก็คงต้องให้ทีมข่าวอื่น ไม้ค้ำไว้ให้แล้วก็ส่งกลับเข้ามาให้กองบก. ข้างในมานั่งแกะข่าว นั่งแกะเทปอะไร แต่ในส่วนที่ช่างภาพไม่มาก่อนข้างจะเป็นปัญหาหลักมากกว่าส่วนอื่น เพราะว่าขาดช่างภาพแล้วหาช่างภาพแทนกันค่อนข้างยาก...”

(ศรายุทธ เข็นสมุทร, สัมภาษณ์. 5 ธันวาคม 2539)

“...บางครั้งเราต้องแก้ไขปัญหาโดยส่งช่างภาพไปคนเดียวก่อน แล้วก็ส่งข่าวเข้ามา แล้วก็มาแกะเอา หรือว่าจะสอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัด เช่น วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย หรือว่าทีวีช่องอื่นที่เราสนิทชิดเชื้อ แต่โดยหลักการเราก็ต้องฟังจากสื่อวิทยุทุกสื่อ ตอนนี่เราฟัง จส.100 อยู่ตลอดเวลา เพราะจส.100 ค่อนข้างจะเร็วในส่วนข่าวเหตุการณ์ การบ้านการเมือง...”

(ชูชาติ เทศสีแดง, สัมภาษณ์. 6 ธันวาคม 2539)

นอกจากเรื่องของบุคลากรแล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเสริมให้การข่าวดีขึ้นหรือแย่ลง เนื่องจากโทรทัศน์เป็นงานที่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันเป็นทีม ทีมข่าวชุดหนึ่งประกอบด้วยผู้สื่อข่าว ช่างภาพ และผู้ช่วยช่างภาพ หากคนในทีมมีความ

รักใคร่ปรองดองกันดี เข้าใจหน้าที่ของกันและกัน งานก็จะราบรื่น ไม่มีปัญหาภายในทีมมาคอยรบกวน และยังช่วยเสริมให้งานออกมามี เพราะงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ต้องอาศัยการพึ่งพาช่วยเหลือกันและบางครั้งต้องการความรวดเร็ว เช่น กรณีที่ผู้สื่อข่าวไปส่งข่าวแต่ระหว่างนั้นแหล่งข่าวมาพอดี ช่างภาพและผู้ช่วยช่างภาพก็ต้องพร้อมที่จะทำหน้าที่แทนผู้สื่อข่าวเพื่อไม่ให้ตกข่าว หรือบางครั้งทีมข่าวอาจต้องตามขบวนนายกฯ หรือรัฐมนตรีบางท่าน ทีมข่าวก็ต้องพร้อมที่จะเคลื่อนที่เร็ว ด้วยเหตุนี้ความร่วมมือและความสามัคคีในทีมจึงนับเป็นสิ่งที่สำคัญ

“...ในเรื่องของทีมเวิร์ค ข่าวโทรทัศน์มันต้องเป็นทีมเวิร์ค ถ้านักข่าวดี ช่างภาพดี คนขับรถดี มันก็ทำข่าวได้สะดวก ข้อจำกัดตรงนี้นั้นก็หมดไป”

(สมชาย แก้วเกิด, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

“...เรื่องทีม ทีมเวิร์ค 3 คนเข้ากันได้ งานโอเค. ถ้าเข้ากันไม่ได้มีแต่พัง บางทีผู้สื่อข่าวต้องใช้จิตวิทยาพอสมควรในการทำให้ผู้ช่วย ช่างภาพ พร้อมทั้งจะทำงานกับเราและเต็มใจที่จะทำงานกับเรา ช่อง 5, 9, 11 เป็นของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ปัญหามันเกิดจากคุณทำงานก่อนคุณผู้ใหญ่มากกว่า คุณเหนือกว่า มันกลายเป็นอย่างนี้ไป ในขณะที่เอกชนผู้สื่อข่าวเป็นใหญ่ แต่อย่าลืมว่าถ้าเขาไม่เต็มใจทำให้คุณ มันก็เกิดเป็นปัญหาได้...”

(กนก มุจิโมระ, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2539)

อย่างไรก็ตาม การที่ข่าวโทรทัศน์ต้องทำงานกันเป็นทีมบางครั้งก็ทำให้กลายเป็นอุปสรรคในการทำข่าวได้ ผู้สื่อข่าวอาจจะรู้สึกอึดอัดไม่มีอิสระพอที่จะตามข่าวได้ตลอดเพราะต้องคอยดูแลความรู้สึกของคนในทีมว่าเขายังพอใจที่จะตามข่าวกันอีกไหม โดยเฉพาะในช่วงหลังเวลาเลิกงานแล้ว หากคนใดในทีมไม่ยอมตามข่าวแล้วก็อาจมีปฏิกิริยาออกมา ผู้สื่อข่าวก็ต้องคอยระวัง เช่น ช่างภาพอาจจะไม่ตั้งใจถ่ายภาพ ผู้ช่วยก็อาจจะขับรถกระชาก ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่องานข่าวที่จะออกมา รวมทั้งเป็นการสร้างความอึดอัดใจให้เกิดขึ้นในทีมด้วย ต่างจากผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์หรือวิทยุที่สามารถไปตามข่าวได้ตามใจชอบ เพราะเป็นการทำข่าวคนเดียว มีอุปสรรคเพียงชิ้นเดียวคือเทปบันทึกเสียง ทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน นอกจากความสัมพันธ์ภายในทีมจะมีความสำคัญสำหรับการทำข่าวการเมืองทางโทรทัศน์แล้ว ความสัมพันธ์ระหว่างทีมข่าวก็มีความสำคัญ เพราะข่าวการเมืองเป็นข่าวที่ครอบคลุมเนื้อหาสาระค่อนข้างกว้าง

งานจึงเยอะ บางครั้งต้องมีการประสานกันระหว่างทีมข่าวเพื่อให้ช่วยกันตามข่าวต่างๆ ดังนั้นหากทีมข่าวขัดแย้งกันแล้วก็ยอมทำให้งานสะดุดลงได้ และบางครั้งอาจถึงขั้นตกข่าวสำคัญไปเลยก็ได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ากระบวนการผลิตข่าวโทรทัศน์เป็นขั้นตอนที่ละเอียดอ่อน มีกระบวนการผลิตที่ยุ่งยากและซับซ้อน เพราะนอกจากการสื่อข่าวหาข่าวจะต้องมีภาพมีเสียงมาประกอบเพื่อยืนยันความถูกต้องของข่าวแล้ว ข่าวโทรทัศน์โดยเฉพาะข่าวการเมืองยังต้องผ่านการเรียบเรียงและการตรวจสอบความถูกต้องจากกองบรรณาธิการ ซึ่งอาจแปรข่าวที่ผู้สื่อข่าวส่งเข้ามาเปลี่ยนเป็นอีกแง่มุมหนึ่งที่แตกต่างจากเดิมอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้การขาดแคลนบุคลากรเนื่องจากงบประมาณที่จำกัดก็ยังส่งผลต่อคุณภาพงานที่ออกมา ทำให้ข่าวการเมืองต้องเน้นเฉพาะข่าวสถานการณ์ประจำวัน เนื่องจากไม่มีทีมข่าวที่จะไปเจาะข่าวหารายละเอียดเพิ่มเติม ด้วยเหตุนี้กระบวนการผลิตข่าวการเมืองจึงนับเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลถึงคุณภาพงานข่าว

1.3.7 ความต้องการข่าว

องค์กรที่ดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชนที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงระยะหลัง ทั้งวิทยุโทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ได้ส่งผลให้การแข่งขันทางด้านข่าวสูงตามไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นในแง่ของความเร็วหรือประเด็นข่าว ข่าวการเมืองเริ่มมีความหลากหลายและแยกออกเป็นสายงานที่ชัดเจนขึ้น เช่น การเมือง-เศรษฐกิจ การเมือง-ทหาร การเมือง-สภา การเมือง-ทำเนียบ การเมือง-ประจำพรรคการเมืองต่างๆ เป็นต้น ขณะเดียวกันก็มีการเพิ่มเบรคข่าวย่อย รวมทั้งขยายเวลาในแต่ละเบรคข่าวมากขึ้นทำให้ความต้องการข่าวสูงตามไปด้วย กองบรรณาธิการจึงต้องคอยกระตุ้นเร้าให้ผู้สื่อข่าวในพื้นที่ส่งข่าวเข้ามาให้ทันช่วงเวลาออกอากาศในแต่ละเบรคข่าว ทำให้ผู้สื่อข่าวต้องแข่งขันกันทำข่าวจนไม่มีเวลาเตรียมคิดประเด็นและศึกษาถึงความเป็นมาของประเด็นนั้นๆ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพงานข่าว

“...การแข่งขันในเรื่องของข่าวค่อนข้างมาก ... Material ที่จะนำมาเสนอนี้ต้องไปเร่งเร้ากระตุ้นนักข่าวในพื้นที่ให้ส่งเข้ามา ถ้ามารัฐมนตรี ท่านคะเรื่องนี้อ่อนุมติหรือยัง รัฐมนตรีพักหน้าหึงก็เดียว ฮือ ก็เป็นข่าว ... คำถามแต่ละคำถามอาจจะไม่รู้ข้อเท็จจริงที่มาว่าสิ่งที่เราไปตามเรื่องเหล่านี้ที่มันเป็นอย่างไร ไม่มีการศึกษาให้ลึกไปถึงปัญหาที่มันเกิดขึ้นแต่ถามเพื่อให้ได้คำตอบมาหรือถามเพียงจบบจวยเท่านั้น...”

(ศรายุทธ เย็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

ดังนั้นความต้องการปริมาณข่าวที่มากขึ้นเพื่อให้เพียงพอกับเบรคข่าวที่เพิ่มขึ้น ทำให้ผู้สื่อข่าวต้องพยายามสื่อข่าวหาข่าวมาให้พอกับความต้องการ ซึ่งอาจทำให้ผู้สื่อข่าวต้องละเลยคุณภาพของงานข่าวที่ควรจะมีควบคู่กันไปด้วย ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าความต้องการข่าวที่เพิ่มมากขึ้นเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์

1.3.8 เวลา

เวลานับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญสำหรับการผลิตรายการข่าวทางโทรทัศน์ เนื่องจากข่าวทางโทรทัศน์จะถูกจำกัดด้วยเงื่อนไขทางด้านเวลาที่มีน้อย ทำให้ข่าวแต่ละประเภทต้องเฉลี่ยกันไป ข่าวแต่ละชิ้นไม่ควรเกิน 1-2 นาที ดังนั้นในการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ผู้สื่อข่าวจึงต้องพยายามสรุปประเด็นสำคัญๆ เท่านั้น ซึ่งบางครั้งอาจทำให้นำเสนอได้แต่ประเด็นหลักๆ ไม่สามารถครอบคลุมเนื้อหาทางการเมืองที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้ครบ ส่งผลให้ความลึกความคมของแง่มุมข่าวนั้นน้อย นอกจากนี้ยังทำให้ข้อเท็จจริงบิดเบือนไปได้ และบางครั้งข่าวที่ผู้สื่อข่าวเขียนไป อาจถูกตัดทอนลงจนรูปแบบการเขียนข่าวเสียไป

“...เวลานำเสนอเป็นปัจจัยหลักของการทำงานมากๆ ทีมข่าวการเมืองแต่ละช่องมีมากกว่า 10 ทีม แต่เวลาข่าวให้แค่ 10 นาที เพราะฉะนั้นแต่ละทีมทำข่าวแค่ชิ้นเดียว ชิ้นละนาทีก็ครบแล้ว ความละเอียดความลึกความคมจึงน้อย...”

(ศรายุทธ เข็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

“...มันมีจำกัดเรื่องเวลานะ เราก็เป็นเพียงแค่นำเสนอประเด็นหลักๆ รายละเอียดเพียง 1 ใน 10 หรือ 1 ใน 5 เท่านั้นเองที่จะให้ได้...”

(สุภาพชาย บุตรจันทร์, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2540)

“...จะมีปัญหาในเรื่องว่าข่าวไม่สามารถที่จะออกได้มากนัก จะเลือกออกแต่ข่าวสำคัญๆ ข่าวย่อยๆ ซึ่งเราทำไปบางข่าวอาจจะไม่ได้ออก...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

“...โทรทัศน์เสนอข่าวบางข่าวได้แค่นาทีสองนาที มันทำให้บางอย่าง กรณีที่ผู้สื่อข่าวเขียนมาแล้วจับประเด็นไม่ถูกเนี่ย บางทีมันยุ่งยากกับคนฟัง บางทีประเด็นมันบิดไปเลย อันนี้เป็นข้อจำกัดของระบบโทรทัศน์ที่ไม่สามารถอธิบายได้ยืดยาว...”

(พินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

“...มันคลุมเครือเพราะว่าระยะเวลาที่มีจำกัด บางครั้งเราจำเป็นต้องสรุปไปตามความเข้าใจของเรา ... บางครั้งเจตนาของคนพูดกับการที่เรานำเสนอออกไป บางครั้งมันรวบรัดเกินไปจนผู้ฟังอาจจะแปลความหมายไปอีกอย่างหนึ่ง”

(วรัตมา บุณนาค, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2539)

“...อย่างช่อง 5 นี่ยกตัวอย่างได้เลยว่า บางทีบางข่าวเราเขียนไปมันจะต้องมีตาม Pattern เป็น Lead เนื้อข่าว ปล่อยเสียง บางทีจะเหลือแค่ Lead ซึ่งมันก็แทบจะไม่ได้อะไรเลย...”

(ศิริพร อุ่นจิโน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

นอกจากเวลาจะหมายถึงเวลาในการนำเสนอข่าวแล้ว เวลายังหมายถึงช่วงเวลาในการผลิตข่าวด้วย เนื่องจากข่าวการเมืองทางโทรทัศน์เป็นข่าวที่สามารถนำเสนอในเบรกข่าวสั้นได้ทุกเบรก โดยถือว่าเป็นข่าวสถานการณ์ ประกอบกับการแข่งขันทางด้านข่าวการเมืองค่อนข้างสูง เพราะฉะนั้นระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตเป็นข่าวจึงต้องใช้ระยะเวลาที่น้อยที่สุดด้วย ซึ่งส่งผลให้ผู้สื่อข่าวและกองบรรณาธิการต้องรีบผลิต บางครั้งข่าวอาจออกมาไม่ดีเท่าที่ควร นำเสนอเนื้อหาสาระได้ไม่เต็มที่หรือข่าวอาจจะผิดพลาดได้ง่ายเพราะไม่มีเวลาตรวจสอบความถูกต้อง

“...ปัจจุบันการแข่งขันของข่าวสารค่อนข้างจะรวดเร็ว เพราะฉะนั้นข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นมันอาจจะใช้ความเร็วในการนำเสนอโดยที่เนื้อหาสาระเราไม่ได้เต็มที่ อาจจะจับสาระยังไม่ดีมากนักหรือรีบเกินไป ฟังไม่ได้ครบถ้วน ตรงนี้มันอาจจะเป็นผลเสียกับคนที่รับข่าวได้หรือข่าวเราอาจจะไม่ถูกต้องนัก...”

(สมชาย แก้วเกิด, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

ในบางแง่มุมเวลายังหมายถึงช่วงเวลาในการออกอากาศด้วย กล่าวคือปกตินิทัศน์โทรทัศน์แต่ละช่องจะมีกำหนดเวลาที่แน่นอนในการเสนอรายการต่างๆ อยู่แล้ว ดังนั้นในกรณีที่ฝ่ายข่าวมีข่าวพิเศษที่ต้องการนำเสนอเป็นข่าวด่วนนอกเวลาเสนอข่าวปกติจึงไม่สามารถกระทำได้เลย ยกเว้นเป็นเหตุการณ์ที่รุนแรงหรือสำคัญจริงๆ เนื่องจากการแทรกข่าวด่วนเข้าไปจะทำให้ผังเวลาออกอากาศเสียไป และอาจกระทบเป็นลูกโซ่ไปถึงสปอนเซอร์รายการในช่วงเวลานั้นๆ ได้ ซึ่งอาจกลายเป็นการสูญเสียรายได้ของสถานี โดยทั่วไปผู้บริหารสถานีจึงมักไม่อนุมัติให้มีการแทรกข่าวด่วนเข้าไปในรายการ แต่จะใช้วิธีเพิ่มเบรกข่าวให้มีเบรกข่าวทุกชั่วโมงแทน ซึ่งจะทำได้ง่ายต่อการควบคุมเวลาของสถานีและยังทำให้ข่าวมีความสดมากขึ้น ซึ่งการแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้บางครั้งก็ทำให้เกิดเป็นปัญหาตามมานั้นคือ การไม่มีข่าวเพียงพอที่จะออกอากาศทุกเบรก เนื่องจากความต้องการปริมาณข่าวเยอะกว่าปริมาณข่าวที่เกิดขึ้นจริง

“...ปัญหาที่พี่ว่ามันทำให้ไม่อิสระก็คือเงื่อนไขของเวลา คือพี่ยังไม่เคยเห็นสถานีโทรทัศน์ช่องไหนที่กล้าถึงขนาดว่า เมื่อไหร่ก็ตามที่มีข่าวด่วนปุ๊บ เสนอข่าวเข้าไปได้เลย ยกเว้นไอทีวี. ของเราจะเข้าด่วนนี้ได้ก็ตอนที่เป็นเวลาข่าว แต่ถ้าจบแล้วไม่ใช่เวลาข่าว กำลังเป็นละครเรื่อนมยุราอยู่ เรานุกเข้าไปในเรื่อนมยุราไม่ได้ ก็ต้องรออะไรตรงนั้นแหละเยะเยะไปหมด นอกจากว่าเกิดเรื่องใหญ่มหาศาลมโหฬาร เราถึงจะเบียดเข้าไปได้บ้าง เช่น นายกฯ ประกาศยุบสภา...”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

เวลาจึงนับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ ทั้งในแง่ของเวลาในการนำเสนอข่าวแต่ละชิ้น ช่วงเวลาในการผลิตข่าว และช่วงเวลาในการออกอากาศ ซึ่งหากมองอีกแง่มุมหนึ่งเวลาก็นับเป็นตัวแปรที่มากำกัความหลากหลายในการนำเสนอข่าวเนื่องจากมีเวลาไม่มากพอ ทำให้ข่าวต้องลดความคมและความลึกลงไปอย่างน่าเสียดาย ทั้งๆ ที่โดยศักยภาพแล้วโทรทัศน์สามารถนำเสนอข่าวเจาะหรือรายงานพิเศษได้น่าสนใจไม่แพ้ข่าวจากสื่ออื่นเลย นอกจากนี้เวลายังเกี่ยวข้องกับเสรีภาพในการนำเสนอข่าวในช่วงเวลาที่เหมาะสมเพื่อให้ข่าวคงความสดด้วย

1.3.9 สื่อมวลชน

สื่อมวลชนนับเป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ แม้ว่าบทบาทจะไม่เด่นชัดนักก็ตาม แต่บทบาทหนึ่งที่น่าสนใจของสื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ขณะนี้ก็คือบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของสื่อมวลชนด้วยกันเอง ที่ผ่านมามองเห็นได้ว่าสื่อสิ่งพิมพ์จะมีการตรวจสอบการทำงานของสื่อสิ่งพิมพ์ด้วยกันเอง และบางครั้งก็เข้ามาตรวจสอบการทำงานของสื่อโทรทัศน์ด้วย โดยสื่อสิ่งพิมพ์จะทำหน้าที่ในการวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติหน้าที่ของเพื่อนสื่อมวลชนในรูปของบทความ คอลัมน์วิจารณ์ หรือปรากฏในรูปชิ้นงานข่าว ซึ่งสามารถสร้างกระแสความเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสื่อที่ถูกวิจารณ์ได้ไม่น้อยเลยทีเดียว เพราะสื่อสิ่งพิมพ์เป็นสื่อถาวรสามารถเก็บไว้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้ สามารถหยิบมาอ่านเมื่อไรก็ได้จึงผ่านตาประชาชนมาก สื่อที่ถูกหนังสือพิมพ์ตำหนิจึงต้องพยายามแก้ไขจุดบกพร่องตามที่ถูกวิจารณ์มา หรือมิฉะนั้นผู้รับผิดชอบจะต้องออกมาแก้ข่าวเพื่อภาพพจน์ที่ดีของตัวเอง

นอกจากบทบาทในการตรวจสอบการทำงานของสื่อมวลชนแล้ว สื่อมวลชนยังอาจเข้าไปแทรกแซงการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ได้จากความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อน เช่น กรณีร้องขอให้เพื่อนสื่อมวลชนไปทำข่าวบางข่าวเป็นพิเศษเนื่องจากมีเจ้านายเป็นประธานในงาน เป็นต้น

“...การแทรกแซงจากสื่อมวลชนด้วยกันที่ขอร้อง เช่น ให้ช่วยทำโน่นทำนี่หน่อย เจ้านายฉัน ... จากสื่อมวลชนด้วยกันคือการวิพากษ์วิจารณ์ บางทีเราทำดีแล้วก็มาวิจารณ์ว่าเราไป ... จนทำให้เป๋ เกิดการหลงประเด็นไป จุดยืนอาจจะเป๋ไปได้ ไม่นั่นคง”

(ชูชาติ เทศสีแดง, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2539)

สื่อมวลชนจึงนับได้ว่ามีบทบาทต่อการทำงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์เช่นกัน แม้ว่าบทบาทจะไม่เด่นชัดเท่าปัจจัยอื่นๆ ก็ตาม แต่บทบาทในการแทรกแซงการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ของสื่อสิ่งพิมพ์มักจะปรากฏเป็นระยะ โดยเฉพาะในช่วงที่รัฐบาลเข้ามาแทรกแซงการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ ในขณะที่การเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ในรูปของการขอร้องให้ไปทำข่าวต่างๆ เป็นพิเศษนั้น มักจะออกมาในลักษณะของการใช้ความสัมพันธ์ฉันท์เพื่อนมากกว่าเป็นการบังคับอย่างกรณีของนักการเมือง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าโครงสร้างการดำเนินการผลิตมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่างๆ หลายประการ นับตั้งแต่ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือในการผลิตงานข่าว ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพงานข่าวก็คือปัจจัยในเรื่องสภาพความเป็นภววิสัยขององค์กรสื่อ เนื่องจากความเป็นภววิสัยหรือความเป็นกลาง ไม่เอนเอียง เป็นสภาพที่จำเป็นสำหรับการทำงานข่าวทุกประเภท รวมทั้งข่าวการเมืองด้วย ซึ่งความเป็นภววิสัยมักจะมีจุดเริ่มต้นมาจากองค์กรสื่อ หากองค์กรสื่อมีความเป็นกลางก็จะส่งผลไปถึงบรรณาธิการข่าวและผู้สื่อข่าวโดยปริยาย ดังนั้นความเป็นภววิสัยขององค์กรสื่อจึงนับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของความเป็นกลางในการดำเนินการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ เช่นเดียวกับคุณภาพของบรรณาธิการและผู้สื่อข่าวที่จะส่งผลโดยตรงต่องานข่าวที่จะออกมา ในขณะที่คุณภาพของอุปกรณ์เครื่องมือจะเป็นปัจจัยเสริมที่ช่วยให้คุณภาพของงานข่าวในด้านเทคนิคดีขึ้น ส่วนปัจจัยอื่นๆ เช่น กระบวนการผลิตข่าว ความต้องการข่าวที่เพิ่มมากขึ้น เวลาที่จำกัด หรือแม้กระทั่งสื่อมวลชน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนมีผลต่อการดำเนินการผลิตงานข่าวการเมืองเช่นกันแต่ในบทบาทที่ต่างกันน้อยแตกต่างกันไป

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าในสายตานักสื่อสารมวลชนแล้วมีหลายปัจจัยที่มีผลต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ ปัจจัยโครงสร้างที่สำคัญได้แก่ปัจจัยในเรื่องโครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อ โครงสร้างการควบคุม และโครงสร้างการดำเนินการผลิต ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่จะส่งผลกระทบต่อถึงเสรีภาพและคุณภาพของข่าวสารข้อมูล โดยโครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อ นั้น รัฐถือว่ารรัฐเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ทำให้นโยบายของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ แม้แต่สถานีโทรทัศน์ที่สังกัดกองทัพก็ต้องตอบสนองต่อนโยบายของรัฐ ส่งผลให้รายการต่างๆ โดยเฉพาะรายการข่าวต้องอยู่ภายใต้กรอบการควบคุมของรัฐโดยปริยาย เนื้อหาข่าวการเมืองที่ออกมาจึงมักเป็นข่าวเกี่ยวกับการแสดงผลงานของรัฐบาลและความคิดเห็นต่างๆ ของรัฐบาล มากกว่าข่าวของกลุ่มการเมืองอื่นๆ นอกจากนี้อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ข่าวการเมืองออกมาเช่นนี้ก็คือผู้บริหารสถานี เนื่องจากผู้บริหารสถานีมักจะมองที่ผลประโยชน์ของสถานีและธุรกิจของตนเป็นหลักมากกว่าที่จะคำนึงถึงการทำหน้าที่สื่อสารมวลชน ดังนั้นโครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อที่ดีกว่ารัฐเป็นเจ้าของสื่อโทรทัศน์โดยพฤตินัยเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบันจึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการปิดกั้นเสรีภาพในการนำเสนอข่าวสาร ซึ่งถือเป็นการลดทอนสิทธิเสรีภาพของสื่อมวลชนที่จะทำหน้าที่ในการเป็นปากเสียงให้กับประชาชนตามหลักแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อ ส่วนโครงสร้างการควบคุมนั้นต่อเนื่องมาจากโครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อ ในฐานะที่รัฐเป็น

เจ้าของสื่อวิทยุโทรทัศน์ ดังนั้นรัฐจึงมีการออกกฎระเบียบมาควบคุม ทั้งนี้ระเบียบที่รู้จักกันดีก็คือ ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่มีคณะกรรมการบริหารกิจการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติหรือ กกช. เป็นผู้ควบคุม ในขณะที่สถานีโทรทัศน์ที่เป็นของรัฐโดยตรง เช่น ช่อง 11 จะถูกควบคุมด้วยกฎระเบียบทางราชการอีกชั้นหนึ่ง ส่วนสถานีโทรทัศน์ที่เป็นรัฐวิสาหกิจ เช่น ช่อง 9 จะถูกควบคุมด้วยกฎระเบียบขององค์กรที่ไม่แตกต่างจากกฎระเบียบทางราชการนัก สถานีโทรทัศน์ที่เป็นของกองทัพก เช่น ช่อง 5 ก็ต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ของทหาร สำหรับสถานีโทรทัศน์ที่เอกชนเป็นผู้บริหารแม้จะมีความคล่องตัวในการดำเนินงานมากกว่าสถานีโทรทัศน์ที่รัฐเป็นผู้บริหาร แต่ในแง่ของเนื้อหาสาระก็ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของต้นสังกัด คือ ช่อง 3 อยู่ภายใต้การควบคุมของอสมท. ช่อง 7 ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกองทัพก ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าโครงสร้างการควบคุมส่งผลโดยตรงต่อเสรีภาพในการเสนอข่าว ส่วนปัจจัยโครงสร้างการดำเนินการผลิตนั้นเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมในการผลิตงานข่าว ซึ่งตามหลักการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อแล้วระบุว่าคุณภาพของข่าวขึ้นอยู่กับความเป็นภววิสัย ดังนั้นหากองค์กรสื่อมีความเป็นภววิสัยหรือมีความเป็นกลางก็จะส่งผลถึงคุณภาพงานที่ออกมา สภาพความเป็นภววิสัยขององค์กรสื่อจึงนับว่ามีความสำคัญไม่น้อย นอกจากนี้โครงสร้างการดำเนินการผลิตยังเกี่ยวพันไปถึงคุณภาพของบรรณาธิการข่าวและผู้สื่อข่าว คุณภาพของอุปกรณ์ การเข้าถึงแหล่งข่าว กระบวนการผลิตข่าว ความต้องการข่าว เวลา และเพื่อนสื่อมวลชนด้วยกัน ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบถึงงานข่าวที่ออกมาทั้งในแง่มุมมองของเสรีภาพ ความเสมอภาค ความหลากหลาย และคุณภาพของข้อมูล

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์นี้ เป็นการปูพื้นความเข้าใจถึงข้อจำกัดต่างๆ ในโครงสร้างการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ ข้อมูลในส่วนนี้จะช่วยเสริมให้เข้าใจถึงสภาพการณ์และปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงในกระบวนการผลิตข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ ซึ่งมีส่วนอย่างสำคัญในการที่จะทำให้ความคาดหวังของนักสื่อสารมวลชน นักการเมือง และนักวิชาการต่องานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์เป็นจริงหรือไม่เป็นจริง

2. ความคาดหวังต่อเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์

จากการวิจัยพบว่า นักสื่อสารมวลชนในฐานะที่เป็นผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับงานข่าวการเมือง โดยตรงได้แสดงความคาดหวังต่อเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ที่พึงประสงค์ไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยได้แยกศึกษานักสื่อสารมวลชนออกเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะความรับผิดชอบของงาน ได้แก่

- นักสื่อสารมวลชนระดับบริหาร
- นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการ

2.1 นักสื่อสารมวลชนระดับบริหาร

นักสื่อสารมวลชนระดับบริหาร ซึ่งหมายถึงนักสื่อสารมวลชนผู้มีหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งหัวหน้ากองบรรณาธิการข่าวและบรรณาธิการข่าวการเมือง ได้แสดงความคาดหวังต่อเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ไว้อย่างหลากหลายและแตกต่างกันออกไปตั้งแต่ในระดับโครงสร้างของรายการข่าวจนถึงลักษณะเนื้อหา ซึ่งสามารถประมวลออกมาตามแนวคิดเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อได้ดังนี้

เสรีภาพของสื่อ

- *ควรนำเสนอได้โดยเสรีภายใต้กรอบการควบคุม* จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับบริหารมองว่าเสรีภาพเป็นสภาพที่จำเป็นสำหรับการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ โดยส่วนใหญ่ต้องการให้ข่าวการเมืองสามารถนำเสนอได้โดยเสรี ไม่ควรถูกแทรกแซงจากรัฐบาลหรือกลุ่มการเมืองต่างๆ เพื่อให้สื่อสามารถทำหน้าที่ในการเสนอข่าวได้อย่างอิสระและเป็นกลาง อย่างไรก็ตาม คำว่าเสรีก็ต้องมีกรอบมากำกับเนื่องจากหากสื่อมวลชนมีเสรีภาพมากเกินไปอาจนำเสรีภาพไปใช้ในทางที่ผิดหรืออาจส่งผลกระทบต่อประเทศชาติได้ ทั้งนี้กรอบที่นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารเสนอมียุทธศาสตร์ได้แก่ กรอบของความมั่นคงของประเทศ กรอบของจรรยาบรรณ กรอบของสื่อมวลชน กรอบของการควบคุมตัวเอง

“...ผมเห็นว่าเสรีนะ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของความมั่นคงของประเทศ สำคัญมาก คุณต้องคำนึงถึงความมั่นคงต้องมาก่อน คุณทำข่าวยังไงก็ตาม คุณต้องยืนอยู่บนผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติ รัฐบาลล้มได้ไม่เป็นไร ... โดยมีสำนึกของตัวเองหรือจรรยาบรรณเป็นกรอบกำกับอีกชั้นหนึ่ง...”

(พินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

“...กรอบหมายถึงกรอบที่เรากำหนดกันขึ้นเอง ไม่ใช่ทำให้รัฐกำหนด เช่น อาจจะมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านโทรทัศน์หรือนักวิชาการที่มีความรู้ด้านสิทธิเสรีภาพในด้านการเสนอข่าวมานั่งคุยกันว่ากรอบของสื่อมวลชนน่าจะเสนอข่าวไปในทิศทางไหน เพราะถ้าไม่กำหนดกรอบมันก็จะเสรีมากเกินไปจนน่าเป็นห่วงประเทศชาติ...”

(สุวิษ สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2540)

“...ถ้าพูดถึงการควบคุมมันก็ไม่ดี เพราะถ้ารัฐเข้ามาจะเหมือนการกดขี่มากกว่า เป็นการเอาอำนาจรัฐเข้ามาแทรกแซงซะมากกว่า การจะไม่ควบคุมเลย การเป็นอิสระเลยมันก็ไม่ใช่ ประเด็นนี้คิดว่าควรมีกรอบให้เดินมากกว่า ซึ่งกรอบนี้ควรเป็นสื่อด้วยกันเอง...”

(ศรายุทธ เข็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

“...คิดว่าควรอยู่กลางๆ แต่มีกรอบ จะเผยแพร่อะไรต้องดูถึงความมั่นคง ดูให้สอดคล้องกับนโยบายและความมั่นคงของประเทศ ดูถึงข้อเท็จจริง ต้องมีการตรวจสอบ ต้องควบคุมด้วยตัวเอง...”

(ชูชาติ เทศสีแดง, สัมภาษณ์, 6 ธันวาคม 2539)

- ควรสามารถเสนอข่าวที่เป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล นอกจากนี้นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารยังคาดหวังว่าภายใต้กรอบของเสรีภาพ ข่าวการเมืองที่น่าเสนอทางโทรทัศน์ควรสามารถทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ แม้ในสภาพการณ์ที่เป็นจริงนักสื่อสารมวลชนส่วนใหญ่จะเข้าใจและยอมรับในข้อจำกัดที่มีอยู่ก็ตาม

“...การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล มันเป็นความต้องการของนักข่าวทุกคนอยู่แล้ว แต่ว่ามันมีข้อจำกัดมีอะไรหลายๆ อย่าง ซึ่งมันยังทำไม่ได้ในลักษณะที่ยังเป็นการดูแลสื่อของรัฐอยู่”

(กนก มุจิโมระ, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2539)

- *ควรมีการวิเคราะห์ข่าว* นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารบางส่วนเห็นว่าข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ควรมีการวิเคราะห์ถึงผลดีผลเสียหรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากสภาพการณ์ต่างๆ ทางการเมืองได้โดยอิสระ ซึ่งจะเป็นการสร้างมุมมองให้เกิดขึ้น และยังทำให้ประชาชนทราบถึงผลกระทบต่างๆ ที่อาจมาถึงตัวเขา

“...การเสนอข่าวไม่ใช่ผิวเผินเพียงแค่นำให้สัมภาษณ์ Comment แต่เราต้องเอามาวิเคราะห์ จับข่าวมาวิเคราะห์ อย่างกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นจากเรื่อง สปก. สมัยก่อนไม่มีการมาวิเคราะห์ว่าเมื่อออกกฎหมายให้ สปก.4-01 จะมีผลกระทบตามมาอย่างไร จนกระทั่งมีการโจมตีกันเรื่องมันจึงบานปลาย อะไรอย่างนี้...”

(พินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

ความเสมอภาคของสื่อ

- *ควรนำเสนอข่าวฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านให้สมดุลกัน* ในแง่มุมมองของความเสมอภาคของสื่อ นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารได้แสดงความคาดหวังว่าข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ควรเปิดโอกาสให้ฝ่ายค้านและฝ่ายรัฐบาลเข้าถึงสื่ออย่างเท่าเทียมกัน ทั้งนี้ นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารมองว่าข่าวการเมืองที่นำเสนอทางโทรทัศน์ทุกวันนี้มักจะถูกแทรกแซงจากรัฐจนทำให้การนำเสนอข่าวต้องขาดความสมดุลไป ซึ่งโดยหลักการแล้ว สื่อควรสามารถทำหน้าที่เสนอข่าวการเมืองระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านอย่างสมดุลกัน

ความหลากหลายของสื่อ

- *ควรนำเสนอข่าวการเมืองในแง่มุมมองที่เกี่ยวข้องกับคนกลุ่มอื่นในสังคมบ้าง* ในส่วนของความเกี่ยวข้องของบุคคลที่จะเป็นข่าวในข่าวการเมืองนั้น นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารมองว่าข่าวการเมืองไม่ใช่ข่าวที่เกิดเฉพาะคนที่มีความสำคัญหรือคนที่มีความเสี่ยงเท่านั้น แต่การเมืองยังเกี่ยว

พันไปถึงประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของประเทศด้วย คังนั้นข่าวการเมืองจึงอาจไปสัมผัสกับประชาชนในแง่ความคิดเห็นที่หลากหลายต่อกรณีต่างๆ หรืออาจไปสัมผัสกับความคิดเห็นเฉพาะประชาชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณีนั้นๆ ก็ได้ นั่นหมายความว่าข่าวการเมืองควรมีความหลากหลายและควรเปิดโอกาสให้เสียงต่างๆ ในสังคมได้สะท้อนความคิดเห็นของตัวเองออกมา

คุณภาพของข้อมูล

- ข่าวเจาะควรเจาะลึกถึงในรายละเอียดของข่าวและถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องจากการวิจัยพบว่า นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของข้อมูลในแง่ของการเสนอข่าวเจาะที่ทำให้ความรู้ความเข้าใจและภูมิหลังเกี่ยวกับเหตุการณ์ รวมทั้งการรายงานความจริงอย่างเสมอภาค กล่าวคือข่าวเจาะควรประกอบด้วยเนื้อหาที่เจาะลึกถึงภูมิหลังความเป็นมาของข่าวเพื่อปูพื้นความเข้าใจของผู้ชมที่อาจไม่เคยรับทราบเรื่องราวนั้นมาก่อน นอกจากนี้ควรให้รายละเอียดต่างๆ โดยเฉพาะในระดับนโยบายกับผู้ชมให้มากที่สุดเพื่อให้ประชาชนนำข้อมูลนั้นไปใช้ประกอบการตัดสินใจ ในส่วนของการสัมผัสกับความคิดเห็นควรเลือกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาเสนอความคิดเห็น เพื่อให้ประเด็นข่าวจำกัดขอบเขตอยู่ในประเด็นข่าวนั้นๆ

“...อย่างเช่นวันนี้พลเอกชวลิตมีไอเดียว่าจะย้ายหนองงูเห่า พอมันเกิดมีข่าวตรงนี้ว่าจะย้ายหนองงูเห่า ทำสื่ूपี่ชะ ทำอะไรๆ ให้ครบเลย ใครที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องหนองงูเห่าไม่ต้องให้เข้ามาแสดงความคิดเห็นหรือไม่ต้องให้ความสำคัญอะไรตรงนั้น เาคนที่เกี่ยวข้องว่าเป็นไปได้ใหม่แนวความคิดนี้ ข้อดีข้อเสียเป็นยังไง ไปฟังเสียงชาวบ้าน คือให้มันมีความครบถ้วนของตัวเอง ไม่ใช่เอาแต่นักการเมืองว่า นายก. นายข.พูด เอามันหมดอย่างนี้ ตรงนี้เนี่ยมันทำให้ประเด็นมันฟุ้งกระจาย ... พี่อยากเห็นการทำข่าวการเมืองทำให้ลึกลงไปคือเจาะข่าวให้ลึกแล้วก็ให้นำหนักกับประเด็นนั้นให้มันสำคัญเข้าไป ... และที่อยากเห็นมากๆ ก็คือการวิพากษ์วิจารณ์นโยบาย รัฐจะมีนโยบายในการปรับอะไร ตรงนี้ตรงนั้นขึ้นมา คณะรัฐมนตรีเตรียมที่จะพิจารณาเรื่องอะไรซักเรื่องนึง วันจันทร์เรารู้ว่าพรุ่งนี้จะมีเรื่องนี้เข้าสู่การประชุมคณะรัฐมนตรี หน้าที่ของสื่อมวลชนพี่อยากเห็นว่าต้องทำ Detail ให้คนดูมากที่สุดว่าเรื่องที่มันจะเข้าเนี่ย มันมี Background มาอย่างไร มันมีที่มาที่ไปยังไง ใครเป็นต้นเรื่อง ทำแล้วจะได้ประโยชน์อย่างไร ข้อดีข้อเสียที่เค้าวิพากษ์วิจารณ์กันเป็นอย่างไร คือเหมือนกับทำสื่ूपี่ให้คนเห็น แล้วพอมติกรมออกมาปุ๊บ คนเค้า

จะได้มีพื้นฐาน มี Background ที่จะรับรู้ว่าจะออกมาแล้วมันจะเป็นอย่างนี้ ไม่ใช้อย่างนี้ ประชาชนจะได้รับรู้ได้อย่างถูกต้อง...”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

- ควรเลือกทำเฉพาะประเด็นสำคัญ และเลือกถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องจริงๆ เนื่องจากวันหนึ่งๆ มีประเด็นข่าวการเมืองเกิดขึ้นมากมาย จากการให้สัมภาษณ์ต่อประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นของนักการเมืองระดับต่างๆ ตั้งแต่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี รัฐมนตรีช่วยว่าการ ไปจนถึงฝ่ายค้าน ซึ่งข่าวโทรทัศน์ไม่สามารถนำเสนอได้ทั้งหมดเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลา บรรณาธิการข่าวจึงให้ทัศนะว่าในการนำเสนอควรที่จะเลือกทำเฉพาะประเด็นใหญ่ๆ ที่สำคัญและน่าสนใจ โดยเลือกสัมภาษณ์เฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องจริงๆ ซึ่งจะทำให้เนื้อหาข่าวไม่กระจัดกระจาย และเป็นเรื่องราวมากขึ้น

“...อยากให้เป็นเรื่องเป็นราวมากกว่า ทำประเด็นใหญ่ๆ ที่วันหนึ่งๆ นายกฯ พูด รัฐมนตรี พูด เป็นเรื่องเป็นราวได้เนื้อหา ควรที่จะเสนอเฉพาะประเด็นนั้นๆ ก็พอแล้ว คนที่เกี่ยวข้องอาจจะซักคนสองคน หรืออย่างประชุมกรรม. มีนั่งประชุมด้วย 40 คน การที่จะเสนอคนเหล่านั้นมา ไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่น กรมศิลปากรที่กรม.อนุมัติมา ศาลปกครองนี่คนที่เกี่ยวข้องโดยตรงคือ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกฯ คุณโกคิน. รัฐมนตรี ยุติธรรม คุณสุวิทย์, ท่านรองนายกฯ มন্ত্রী, แล้วก็ท่านนายกฯ ผมว่าการเป็นข่าวว่าจะอยู่ที่ 3-4 คนนี้เท่านั้นเอง ขณะเดียวกันรัฐมนตรีท่านอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องออกมาให้สัมภาษณ์ ผมว่ามันไม่ถูกต้อง มันต้องแยกแยะ มันจะทำให้ข่าวเป็นเรื่องเป็นราวขึ้น เอาเฉพาะประเด็นข่าว...”

(สุวิช สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2540)

- ควรมีการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวก่อนออกอากาศ นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารยอมรับว่าความผิดพลาดของข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ที่ออกไปส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับขั้นตอนการตรวจสอบเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามความผิดพลาดนี้บางครั้งบรรณาธิการผู้ตรวจข่าวประจำวันไม่มีทางรู้เลย เพราะไม่เห็นเทปสัมภาษณ์ทั้งหมด เห็นเพียงส่วนที่ตัดต่อเพื่อเตรียมออกอากาศเท่านั้น ดังนั้นนักสื่อสารมวลชนระดับบริหารจึงเห็นว่าภายในกระบวนการผลิต ผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการประจำสายข่าวควรที่จะช่วยกันตรวจสอบความผิดพลาดด้วย ซึ่งการตรวจสอบนี้จะส่ง

ผลโดยตรงต่อคุณภาพของข้อมูล กล่าวคือ การตรวจสอบจะเป็นขั้นตอนหนึ่งที่ช่วยให้ข่าวมีความถูกต้องมากขึ้น

ระเบียบทางสังคมและความร่วมมือ

- ควรคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารได้ให้ความสำคัญเห็นว่า การนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ควรคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับด้วย ซึ่งเป็นการร่วมมือกันในการสรรค์สร้างสังคม มากกว่าที่จะนำเสนอแต่ข่าวความขัดแย้งเพื่อเรียกความสนใจจากผู้ชม นอกจากนี้ยังเห็นว่า สื่อมวลชนควรตระหนักให้ความสำคัญกับปัญหาความเป็นอยู่ของประชาชนบ้าง

- ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อประเทศชาติ จากการศึกษาพบว่า นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารให้ความสำคัญกับความมั่นคงของชาติไม่น้อย โดยมองว่าข่าวการเมืองเป็นข่าวที่อาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติและก่อให้เกิดความเสียหายตามมาเป็นลูกโซ่ได้ ตั้งแต่การทำให้ขาดความเชื่อถือในรัฐบาล ต่างชาติไม่กล้าเข้ามาลงทุน รัฐบาลล้ม เศรษฐกิจจะชะงักงัน ซึ่งนับเป็นความสูญเสียโดยเฉพาะทางเศรษฐกิจค่อนข้างมาก ดังนั้นในการเสนอข่าวสื่อสารมวลชนควรที่จะตระหนักถึงผลลบที่อาจเกิดตามมาด้วย เสรีภาพของสื่อมวลชนจึงต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติด้วย

“...เวลาเสนอข่าวควรมองถึงความมั่นคงของรัฐและของประเทศชาติและเศรษฐกิจด้วย อันนี้สำคัญมากเลย สื่อมวลชนคุณต้องมีอุดมการณ์ แต่คุณก็ต้องมีความรักชาติอยู่ด้วย อันนี้ผมต้องฝากเอาไว้... ผมถามว่าถ้าคุณ โจมตีรัฐบาลจนกระทั่งรัฐบาลล่มลงไปโดยที่รัฐบาลนั้นอาจไม่มีความผิดก็ได้ เราต้องมีการเลือกตั้งใหม่ใช่ไหม เราต้องเสียเงินไปเท่าไร? ทุกอย่างมันต้องหยุดไปเนื่องจากต่างประเทศต้องรอดูท่าที ต่อมาคือปัญหา เศรษฐกิจ การลงทุนหรือการทำอะไรต่างๆ จะต้องมีการชะงักงัน...”

(พินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารได้ให้ความสำคัญกับประเด็นในเรื่องเสรีภาพของสื่อและคุณภาพของข้อมูลมากที่สุด โดยคาดหวังว่าข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ควรนำเสนอได้โดยเสรี แต่ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้กรอบการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้สื่อเสรีภาพไปใช้

ในทางที่ผิด นอกจากนี้ควรสามารถนำเสนอข่าวที่เป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ รวมทั้งสามารถนำเสนอความคิดเห็นในรูปของการวิเคราะห์ข่าวได้ ส่วนในแง่ของความเสมอภาค สื่อควรเสนอข่าวทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านให้สมดุลกัน นอกจากนี้สื่อควรมีความหลากหลาย นั่นคือสื่อควรเสนอข่าวการเมืองในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับคนกลุ่มอื่นในสังคมบ้าง ส่วนในเรื่องคุณภาพของข้อมูลนั้น นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการคาดหวังให้สื่อให้ความรู้และความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับข่าวโดยมีการเจาะลึกถึงรายละเอียดความเป็นมาของปัญหา โดยถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งควรมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนออกอากาศ และประการสุดท้ายสื่อควรสร้างระเบียบทางสังคมและความร่วมมือให้เกิดขึ้นในสังคมด้วยการนำเสนอข่าวที่ให้ประโยชน์กับประชาชน รวมทั้งควรคำนึงถึงผลกระทบต่อประเทศชาติเป็นสำคัญ

นอกจากนักสื่อสารมวลชนระดับบริหารจะคาดหวังต่องานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ในรูปแบบที่สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อแล้ว นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารยังได้แสดงความคาดหวังต่อเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอในอีกหลายลักษณะ ได้แก่

- *รายการข่าวควรจะออกมาในรูปของการเล่าข่าวมากกว่าการอ่านข่าวธรรมดา* กล่าวคือผู้ประกาศจะต้องทำหน้าที่นำเสนอข่าวโดยเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นประกอบกับการอ่านข่าว โดยเฉพาะกรณีที่เป็นข่าวเด่นหรือมีประเด็นน่าสนใจก็อาจมีการรายงานสดของผู้สื่อข่าว การสัมภาษณ์พิเศษสั้นๆ 5-10 นาที และต่อยอดสื่อบข่าว ซึ่งผู้ประกาศจะต้องทำหน้าที่เชื่อมโยงข่าวแต่ละข่าว คอยซักถามเพิ่มเติม รวมทั้งประมวลสอดแทรกด้วยภูมิหลังของเหตุการณ์ข่าวที่กล่าวถึง ซึ่งจะช่วยให้คุณสามารถติดตามเรื่องราวได้ง่ายขึ้น

“...รูปแบบที่ต้องการเห็นก็คือ คนที่จะทำหน้าที่ในการอ่านข่าวคงไม่ใช่คนที่มานั่งอ่านแต่อยากให้เป็นเรื่องของการ Present การเล่าเรื่องราวประมวลสอดแทรก Background บางส่วนที่ผู้ประกาศควรมีเหนือจากผู้สื่อข่าว หรือมีเหนือกว่า บก.ข่าว หรือได้จากการตรวจสอบของผู้ประกาศเองเพิ่มเติมจากที่เค้าเขียนมาให้ ... ตัวอย่างที่ชัดที่สุดคือ *สรยุทธ สุทัศน์จินดา* ของไอทีวี. *สรยุทธ* เป็นนักข่าว เป็นบก.ข่าว เป็นคนที่ติดตามประเด็นข่าวทางการเมืองอย่างใกล้ชิด เพราะฉะนั้นเวลาที่เค้าเล่าเรื่องราวหรือรายงานข่าว เค้าจะทำได้ด้วยความมั่นใจ เพราะเค้ามี Background ที่เกิดขึ้น เค้ามีการเปรียบเทียบ มีการเสนอมุมมองว่ากรณีเช่นนี้มันทำให้มองไปได้อาจจะเป็นอย่างนั้นอย่างนี้หรือเปล่า

ซึ่งเราก็คงจะต้องตรวจสอบ ... มันทำให้คนดูรู้สึกง่ายขึ้นกับการที่จะติดตามเรื่องนั้นๆ ... ขณะเดียวกันทีมงานเค้ก็พร้อม จะมีการประสานบุคคลที่เกี่ยวข้องในข่าวตรงนั้นเพื่อให้คุยได้ทันที ซึ่งนั่นคือการขยายข่าว ให้ข่าวในด้านลึก ซึ่งคนที่รายงานข่าวจะต้องมีความพร้อมในเรื่องของข้อมูลในเรื่องของ Background ในเรื่องของรายละเอียด ... อย่างข่าวการเมืองนี่ก็อยากให้มันเป็นอย่างนี้เพราะมันจะมีความน่าดู เสร็จแล้วเราก็ไปต่อด้วยสื่อบข่า สื่อบข่ามันจะเป็นตัวที่ให้อะไรที่สดขึ้น ที่ไม่อยากจะให้มันมานั่งอ่านข่าวอย่างนี้ แต่อยากให้มันคนเล่าข่าวที่เกิดขึ้น ... มันจะได้อารมณ์ตรงนั้นได้ดีกว่า”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

- ควรมีการรายงานสดเฉพาะข่าวที่สำคัญและเหมาะสมกับสถานการณ์ ปัจจุบันการรายงานสดเป็นรูปแบบที่สถานีโทรทัศน์ทุกช่องนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการนำเสนอข่าวการเมือง ซึ่งจากการศึกษาพบว่าบรรณาธิการข่าวต้องการให้มีการรายงานสดเช่นกันแต่ต้องอยู่ภายใต้ความเหมาะสมของสถานการณ์และความจำเป็น เนื่องจากทุกวันนี้บางครั้งข่าวที่นำมารายงานสดไม่มีคุณค่าและความจำเป็นพอที่จะรายงานสด ซึ่งไม่ให้ประโยชน์ในเชิงข่าวเลย ดังนั้นในการรายงานสดจึงควรที่จะดูความเหมาะสมของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วย

“...มันก็ต้องดูแต่ละสถานการณ์ สมมติว่าเป็นข่าวการเมืองเกี่ยวกับการประชุมพรรคพลังธรรม แล้วในอีก 15 นาทีนี้เค้าจะลงมติว่าคนนี้จะป็นหัวหน้าพรรคหรือไม่ แล้วมันอยู่ในช่วงเวลาที่ควรจะเป็นข่าว ถามว่าการสดสมควรไหม พี่ว่าสมควร เพราะการแข่งขันเรานำเสนอได้ก่อนว่าอะไรที่กำลังจะต้องมีผลอะไรขึ้นมาตัดสินกันตรงนั้น แต่ถ้าบอกว่าวันนี้จะรายงานสดมาจากรัฐสภา จากทำเนียบ ซึ่งไม่มีอะไรเลย ไม่รู้จะสดอะไร ส่วนใหญ่ก็เป็นของแห้งที่เข้ามา เพียงแต่ว่าเปลี่ยนบรรยากาศจากตรงนั้นเท่านั้นเอง พี่ไม่ค่อยเห็นด้วย ซึ่งถ้าจะพูดไปแล้วไม่ค่อยมีประโยชน์ในเชิงข่าว ประโยชน์มันจะไปอยู่ที่เรื่องของสดมันเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นไหม...”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

“...การรายงานสดมันควรจะขึ้นอยู่กับเหตุการณ์และความจำเป็น โดยเฉพาะสถานการณ์ที่มันเป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้ามากกว่า อาทิ การประกาศลาออก การมีมือบมาปะทะมา

บุก ลักษณะน้ำมันจะน่าสนใจมากกว่า แต่รูปแบบปัจจุบันมันเพียงแค่เปลี่ยนจากการอ่านในสถานีไปอ่านนอกสถานที่เท่านั้นเอง...”

(ศรายุทธ เย็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

- ควรเป็นการตามเรื่องมากกว่ายึดติดกับตัวบุคคล นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารบางคนได้ให้ความเห็นว่าข่าวการเมืองไทยทุกวันนี้ยังคงยึดติดกับตัวบุคคลและสถานที่มากเกินไป ทำให้ข่าวที่ออกมามักจะมาจากแหล่งข่าวเดิมๆ นอกจากนี้ยังทำให้ต้องเสียทีมข่าวเพื่อไปนั่งเฝ้าแหล่งข่าวโดยใช่เหตุ ดังนั้นจึงควรที่จะเปลี่ยนมาตามเรื่องเพราะจะได้ประโยชน์และมีความลึกซึ้งของประเด็นมากกว่า เพราะอย่างน้อยผู้สื่อข่าวที่รับผิดชอบเรื่องนั้นๆ อยู่ก็ต้องมีความรู้ในเรื่องราวนั้นๆ เป็นอย่างดี

“...ถ้าเราเปลี่ยนเป็นการตามเรื่อง ใช้เป็นทีมตามเรื่อง ตรงนี้จะได้ประโยชน์มากกว่าและลึกซึ้งมากกว่า สมมติใครดูเรื่องสภาร่างรัฐธรรมนูญ คือคนนั้นรับผิดชอบไปเลย คุณต้องรู้อย่างละเอียดทุกอย่าง มีที่ไหน เกิดที่ไหน คุณต้องไป...”

(กนก มุจิโมระ, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2539)

- ควรสั้นกระชับ เนื่องจากข่าวโทรทัศน์มีข้อจำกัดสำคัญอยู่ที่เวลาค่อนข้างจำกัด ทำให้ผู้ชมข่าวโทรทัศน์ไม่คาดหวังว่าจะได้รายละเอียดของข่าวจากสื่อโทรทัศน์ บวกกับสภาวะการณ์ทางสังคมที่ผู้คนต่างก็มีภาระที่ต้องรับผิดชอบ ไม่มีเวลายามนั่งชมข่าวนานๆ นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารหลายคนจึงให้ทัศนะตรงกันว่าข่าวการเมืองทางโทรทัศน์โดยเฉพาะข่าวประจำวันควรที่จะนำเสนออย่างสั้นกระชับ

“...เวลานี้อยากให้ข่าวมันกระชับที่สุด คือใช้เวลาในการดูข่าวให้น้อยที่สุดแล้วได้เนื้อหามากที่สุด บางช่องเสนอกันชั่วโมงกว่าเกือบสองชั่วโมง แต่ดูแล้วเหนื่อย ดูแล้วเบื่อเลย แต่ที่อยากให้ข่าวมันกระชับ แคร์รู้ว่ามันเป็นอะไร เสร็จแล้วใครอยากจะดูลึกๆ ก็ควรไปดูรายการสนทนาหลังข่าว เพราะถ้าใช้ตรงนั้นแล้วมันจะเสียเวลา...”

(มานิช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

“...ในแบบสากลการเสนอข่าวมันต้องสั้นกระชับมาก ถึงบอกว่าคนเค้าจะไม่มานั่งดูข่าวยาวๆ ด้วยภาวะการณีสังคมที่กำลังแข่งขัน คนจะต้องตื่นแต่เช้า จะต้องเร่งรีบ จะต้องออกทำงาน ต่างคนต่างมีภาระก็อยากจะรู้นิดๆ หน่อยๆ แค่อั้วข้อข่าว แค่อั้วheadline เท่านั้นเอง...”

(สุภาพชาย บุตรจันทร์, สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2540)

“...ข่าวโทรทัศน์แทนที่เค้าจะพูด 10 คำ เราเอามาแค่คำเดียว ดีกว่าไปนั่งฟังครึ่งชั่วโมง โดยที่ไร้สาระ ถ้าเราสามารถใช้คำและสำนวนที่เข้าใจง่ายรัดกุม ครบทุกประเด็น ได้ อรรถรสแล้ว มันก็ไม่ต้องเขียนย่อ คนรับก็รับง่าย เข้าใจง่าย ซึ่งข่าวนั้นควรอย่างมาก 2 นาที เพราะบางทีพูด 10 นาทีไม่มีอะไรใหม่เลย...”

(ศรายุทธ เข็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

- ควรนำเสนอเรื่องราวให้สมบูรณ์ครบถ้วนภายในข่าวเดียวกัน นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารบางคนต้องการให้ข่าวการเมืองมีเรื่องราวที่สมบูรณ์ครบถ้วนภายในข่าวเดียวกัน โดยทำออกมาในลักษณะคล้ายสก็๊ป เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นควรนำเสนอเรื่องราวให้จบภายในข่าวเดียวกัน ระบุตั้งแต่สาเหตุความเป็นมาของเหตุการณ์ ความคิดเห็นของบุคคลต่างๆ ต่อเหตุการณ์นั้นๆ ซึ่งควรเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องจริงๆ เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ชมได้ทราบถึงภูมิหลังความเป็นมาและเนื้อหาความคืบหน้าได้ภายในข่าวเดียวกัน

“...ความคาดหวังคืออยากให้ข่าวมันออกมาเป็นเรื่องเป็นราว หมายถึงว่าไม่ใช่มีแต่สัมภาษณ์ๆ มันอาจจะแบบเกิดเรื่องราวอะไรขึ้น สาเหตุเกิดจากอะไร ความเป็นมาเป็นยังไง ทำไมถึงมาตรงนี้ มีความคิดเห็นยังไง คนที่จะแก้ไขได้คือใคร แล้วเค้าวางแผนทางแก้ไขปัญหาอย่างไร คืออาจจะเป็นข่าวเพียง 2 นาทีแค่นั้นจบ ในลักษณะสก็๊ป แต่เราไม่ได้เขียนออกมาเป็นสก็๊ป คือให้เขียนเป็นข่าวธรรมดาแต่ลักษณะให้เหมือนสก็๊ป ให้จบภายในข่าวเดียว รัฐบาลเสร็จ ฝ่ายค้าน ซึ่งเอาเฉพาะคนที่เกี่ยวข้องจริงๆ”

(กนก มุจิโมระ, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2539)

- ควรนำเสนอทั้งข่าวสถานการณ์ประจำวัน (Routine) และข่าวเจาะควบคู่กันไป จากการศึกษาพบว่า นักสื่อสารมวลชนบางคนยังต้องการให้มีข่าวสถานการณ์ประจำวันเพราะเป็นข่าวที่

จำเป็นสำหรับข่าวการเมืองทางโทรทัศน์เนื่องจากข่าวสถานการณ์ก็คือข่าวเด่น อย่างไรก็ตาม ข่าวสถานการณ์ประจำวันมักจะเป็นการแสดงความคิดเห็นของนักการเมืองต่อเหตุการณ์ต่างๆ หรือเป็นข่าวที่ไม่มีความลึกซึ่งมากนัก ทำให้ผู้ชมอาจไม่ทราบถึงที่มาของเหตุการณ์ต่างๆ ดังนั้นนักสื่อสารมวลชนจึงเสนอว่าควรเสนอข่าวเจาะต่อเนื่องทันที

“...ข่าวโทรทัศน์ถ้าจะปรับปรุง ต้องปรับปรุงที่เนื้อหา เราต้องมีทั้ง Routine ด้วยและมีข่าวเจาะควบคู่กันไป ไม่ใช่ปล่อยให้ Routine ครองบ้านครองเมืองเหมือนทุกวันนี้ พอข่าวจบแล้วต้องมีสก็๊ปเจาะต่อเนื่องทันที มันต้องลึกลงไปกว่าข่าว Routine...”

(สรายุทธ เย็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

- กรณีข่าวที่นำเสนอเป็นข่าวเดิมๆ ควรปรับรูปแบบการนำเสนอเป็นข่าวเจาะเพื่อเพิ่มสีสันให้กับข่าว บรรณาธิการข่าวบางคนได้แสดงทัศนะว่านอกจากข่าวเจาะจะทำให้ผู้ชมเข้าใจถึงความ เป็นมาเป็นไปของเหตุการณ์แล้ว ยังเป็นการเพิ่มความน่าสนใจให้กับข่าวที่นำเสนอ แทนที่จะนำเสนอแต่ข่าวเหตุการณ์ที่ไม่ค่อยจะมีความคืบหน้าและซ้ำซากน่าเบื่อ

“...การที่จะนำเสนอข่าวที่คิดว่าไม่น่าเบื่อนักก็คือ ทำภูมิหลังทำความเข้าใจเป็นมาในเรื่องที่สำคัญให้คนได้เห็น อย่างเช่นเรื่องมีอบ มีอบมันก็มีहारोकันทุกวัน มีประท้วงด่ากันทุกวัน ขึ้นเวทีทุกวัน ถ้าเราไปเสนอข่าวซ้ำซากแบบประท้วงนั่งอยู่ มันก็น่าเบื่อเพราะเห็นภาพอย่างนั้นทุกวัน เราน่าจะเสนอความคืบหน้า อย่างเช่นมีอบกลุ่มปัญหาเขื่อนวันนี้มีการหารือเจรจากัน เราน่าจะย้อนให้เค้าดูว่าเขื่อนมันเดือดร้อนมากี่เขื่อน มันเดือดร้อนตั้งแต่ปีอะไร ใครรับผิดชอบ...”

(สุวิช สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2540)

- การสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ไม่ควรนำเสนอติดต่อกันนาน ควรมีการเปิดประเด็นใหม่ๆ หรือนำเสนอในแง่มุมที่ลึกซึ้ง นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารได้แสดงทัศนะว่าข่าวการเมืองทางโทรทัศน์มักจะนำเสนอประเด็นเดิมๆ ด้วยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อประเด็นเดียวกันติดต่อกันหลายวัน ซึ่งเป็นการไม่พัฒนา สื่อมวลชนควรจะนำเสนอความคิดเห็นต่อประเด็นเดียวกันเพียงวันสองวันก็ควรเปลี่ยนไปเล่นประเด็นอื่นต่อไป หรือพัฒนาข่าวไปในแนวลึกมากขึ้น

“...คุณสังเกตดูใหม่ว่า ชาวบางข่าวย้ายอยู่ 3-4 วัน ถ้ามอยู่เรื่องเดียว ซึ่งความจริงแล้ว การ Comment หรืออะไรต่างๆ ที่เป็นเกี่ยวกับความเห็นควรแค่วันสองวันก็ได้แล้ว เปลี่ยนไปเล่นประเด็นอื่นที่ตามลึกหรืออะไรมากกว่านั้นแล้วแต่...”

(พินิตย์ ชุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

“...เหมือนเปิดประเด็น ก็ต้องหาเหมือนเปิดประเด็นออกมาใหม่ ไม่ใช่แบบว่าเล่นกันตามกระแส เช่น เรื่องพื้มน้ำหนักรถบรรทุก 7 วัน 10 วัน ประเด็นก็ยังไม่เคลื่อนไปไหน แก้วไปอะไรไป สิ่งทีพื้อยากเห็นก็คือว่า เราขุดคุ้ยเรื่องราวทีเกี่ยวกับรถบรรทุกอะไรๆ ให้มันออกมาให้ชัดเจนให้คนดู มันก็ต้องทำออกมาให้เห็น...”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

- การเปิดเสียงสัมภาษณ์ควรพิจารณาทีความสำคัญของเนื้อหา นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารได้แสดงความเห็นต่อการทำข่าวเปิดเสียงสัมภาษณ์ว่า หากข่าวไหนเป็นข่าวทีไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์กับการรับรู้ของประชาชนก็ควรทีจะเขียนสรุปสั้นๆ อาจจะมีเปิดเสียงสัมภาษณ์นิดหน่อย ประมาณ 10 วินาที เลือกแต่ประโยคสำคัญๆ แต่ถ้าข่าวไหนเป็นข่าวทีเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติหรือประชาชนก็ควรทีจะเปิดเสียงสัมภาษณ์ ให้โอกาสแหล่งข่าวได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ และอาจขยายออกไปในรูปของสฎีปข่าวด้วยการให้ผู้คนได้วิพากษ์วิจารณ์ในจุดนั้นต่อเนื่องไป

“...ถ้าเรื่องไหนทีไม่ได้เป็นประโยชน์ เรื่องของความรู้สึกก็ควรทีจะทำเหมือนกับเป็นสรุปข่าวสั้นๆ เล่าไปไม่ต้องมาเปิดเสียงอะไรมากมาย แต่ถ้าวันไหนใครทีเกิดเสนอไอเดียทีมันจะเป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง ต้องปล่อยให้เค้ามีโอกาสได้ขยายไอเดีย ขยายแล้ว ก็อาจจะให้คนวิพากษ์วิจารณ์ตรงนั้นต่อไป เหมือนกับทำออกไปในรูปของการเป็นสฎีปข่าวให้มากขึ้น...”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

- ข่าวสัมภาษณ์ไม่ควรสัมภาษณ์บุคคลใดบุคคลหนึ่งวันละหลายรอบ นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารได้แสดงความเห็นว่ ทุกวันนี้แหล่งข่าวสำคัญ เช่น นายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี ในกระทรวงสำคัญๆ มักจะให้ข่าววันหนึ่งหลายครั้งในประเด็นทีหลากหลายและแตกต่างกันออก

ไป ทำให้หน้าหนักของข่าวจากแหล่งข่าวเหล่านี้มากเกินไปจนดูน่าเบื่อ ดังนั้นสื่อมวลชนควรที่จะ สัมภาษณ์แหล่งข่าวสำคัญเพียงวันละหนึ่งรอบ ซึ่งน่าจะทำได้ข่าวที่เป็นสาระและตรงประเด็น มากขึ้น

“...อย่างนายๆ มีภารกิจวันหนึ่ง 5 รอบ ไปที่ไหนก็ต้องมีข่าว 5 ครั้ง เพราะฉะนั้นความ พอดีมันไม่มี คือน่าจะว่าวันหนึ่งเป็นเรื่องเป็นราวครั้งหนึ่ง ควรจะตกลงกับแหล่งข่าวว่า วันหนึ่งครั้งเดียว ก็น่าจะเป็นเรื่องเป็นราวมากกว่า ซึ่งทุกวันนี้ดูข่าวประเทศไทย คนให้ สัมภาษณ์ไม่รู้ว่่ากี่รอบ คนเดียวกันเดียวโผล่ตึกโน้นเดียวโผล่ตึกนี้ ประเด็นข่าวหลากหลาย ดูไปแล้วนะครับ บางครั้งงงจนไม่รู้ว่่าพูดเรื่องอะไรไปบ้าง วกไปวนมา ความ พอดีตรงนั้นมันไม่มี จึงอยากจะให้แยกแยะสำหรับบทบาทของสื่อมวลชน...”

(เสวิช สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2540)

- ข่าวสัมภาษณ์ควรมีการใส่ภาพ Insert ลงไป ในส่วนย่อยของเรื่องการเปิดเสียง สัมภาษณ์ นักสื่อสารมวลชนบางคนยังเห็นว่าควรมีการ Insert ภาพที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่แหล่ง ข่าวให้สัมภาษณ์โดยเฉพาะกรณีที่เป็นการเปิดเสียงสัมภาษณ์ยาวๆ

“...รูปแบบจริงๆ คือไม่อยากจะให้เป็นภาพเฉพาะหน้ารัฐมนตรีมีไมค์ มันควรมีภาพอะไร เข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นภาพ Insert ภาพความเคลื่อนไหว ภาพที่ต่อเนื่อง สมมติข่าวที่ดิน หนองนา ก็ควรมีภาพที่ดินหนองนา ไม่ใช่ได้กล่าวถึงที่ดินหนองนา แต่เป็นหน้ารัฐมนตรีไป ตลอดอะไรอย่างนี้ ซึ่งคงต้องไปถ่ายภาพ Insert ไว้...”

(กนก มุจิโมระ, สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม 2539)

- ควรมีการปรับปรุงกระบวนการสัมภาษณ์แหล่งข่าวใหม่ นอกจากนี้นักสื่อสารมวลชน ระดับบริหารยังได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมในแง่มุมมองเกี่ยวกับการเปิดเสียงสัมภาษณ์ว่า ควรจะสามารถ สัมภาษณ์แหล่งข่าวได้อย่างสวยงาม เพื่อให้ภาพที่ออกมาเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่มีการยื้อแย่งกัน เข้าสัมภาษณ์เหมือนดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

- ควรให้ผู้สื่อข่าวได้เป็นผู้รายงานข่าวเองโดยเฉพาะการรายงานสด จากการวิจัยพบว่า นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารต้องการให้ผู้สื่อข่าวซึ่งเป็นบุคคลที่คลุกคลีกับการสื่อข่าวหาข่าว

และเขียนข่าวโดยตรง ได้แสดงความสามารถโดยการเป็นผู้รายงานข่าวนั้นๆ เอง แต่ทั้งนี้ผู้สื่อข่าวก็ต้องพัฒนาความสามารถของตัวเองด้วย

“...ต่อไปนี้ผู้สื่อข่าวที่เขียนข่าวแล้วเขียนแต่ประเด็นได้อาจจะไม่เพียงพอสำหรับวงการโทรทัศน์ไทยในยุคต่อไป เสียงเป็นสิ่งที่สำคัญ หน้าตาที่ใ้ไม่สำคัญ ... ก็ต้องเรียบเรียงเป็น แล้วก็รายงานได้ บอกสถานการณ์อะไรได้...”

(มาโนช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์, 10 มีนาคม 2540)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ความคาดหวังของนักสื่อสารมวลชนระดับบริหารที่เพิ่มเติมจากความคาดหวังตามแนวคิดเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนส่วนใหญ่จะเป็นความคาดหวังในเรื่องของรูปแบบการนำเสนอ เช่น เรื่องของรูปแบบการเสนอข่าวการเมือง การรายงานสด การเปิดเสียงสัมภาษณ์ กระบวนการสัมภาษณ์แหล่งข่าว ลักษณะของข่าวที่เสนอ ซึ่งเป็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ตรงที่ได้จากการทำงาน ทำให้มองเห็นจุดบกพร่องของการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ในรายละเอียดที่แตกต่างจากหลักทฤษฎี

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่านักสื่อสารมวลชนระดับบริหารให้ความสำคัญกับเสรีภาพและคุณภาพของข้อมูลในการเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ ทั้งนี้เสรีภาพในการนำเสนอข่าวจะต้องมีกรอบมาควบคุม เพราะหากสื่อมวลชนมีเสรีภาพมากเกินไปอาจนำเสรีภาพมาใช้ในทางที่ผิดได้ ส่วนประเด็นเรื่องคุณภาพของข้อมูลที่นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารคาดหวังนั้นเป็นความคาดหวังในแง่ความถูกต้องของข้อเท็จจริงและการให้รายละเอียดข้อมูล มากกว่าความคาดหวังในแง่ความเป็นกลางของข้อมูล นอกจากนี้นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารยังคาดหวังให้ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์มีความเสมอภาค ความหลากหลาย และสร้างระเบียบทางสังคมและความร่วมมือซึ่งในประเด็นสุดท้ายนี้หมายถึงว่าข่าวการเมืองควรนำเสนอภายใต้กรอบของความมั่นคงของชาติ ส่วนในแง่รูปแบบการนำเสนอที่นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารส่วนใหญ่เน้นให้ข่าวการเมืองนำเสนอในลักษณะของการเจาะข่าวมากขึ้น มีเนื้อหาในแง่มุมที่ลึกซึ้ง แต่ทั้งนี้ข่าวประจำวันก็ควรคงความสั้นกระชับไว้โดยเฉพาะข่าวที่ไม่มีความสำคัญหรือข่าวที่เป็นการสัมภาษณ์ประเด็นความเห็นที่ไม่มีสาระมากนัก ส่วนรูปแบบการรายงานสดนั้นควรเลือกรายงานเฉพาะข่าวที่สำคัญและมีคุณค่าจริงๆ โดยให้ผู้สื่อข่าวทำหน้าที่รายงานข่าวนั้นๆ เนื่องจากเป็นบุคคลที่สัมผัสและรับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากที่สุด

2.2 นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการ

จากเก็บข้อมูลจากนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการซึ่งหมายถึงผู้สื่อข่าวสายการเมืองของสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ สามารถประมวลออกมาตามแนวคิดเกี่ยวกับหลักการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อได้ดังนี้

เสรีภาพของสื่อ

- *ควรนำเสนอได้โดยเสรีภายใต้กรอบการควบคุม* จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการส่วนใหญ่ต้องการให้ข่าวการเมืองสามารถนำเสนอได้โดยเสรี แต่ต้องมีกรอบการควบคุม เนื่องจากสื่อมวลชนเองไม่แน่ใจว่าหากปล่อยให้เสรีแล้วจะเกิดผลเสียอะไรขึ้นบ้าง รวมทั้งไม่แน่ใจว่าตัวสื่อมวลชนเองจะสามารถรักษาความเป็นกลางได้เพียงใด ทั้งนี้นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการได้เสนอกรอบการควบคุมในลักษณะต่างๆ อาทิ กรอบการควบคุมขององค์กรสื่อสารมวลชนต้นสังกัด กรอบขององค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อดูแลสื่อโดยเฉพาะ กรอบของจรรยาบรรณ กรอบของการมีจิตสำนึก กรอบของประชาชน กรอบของกฎหมาย กรอบของรัฐ

“...โดยเสรี แต่ต้องมีการตรวจสอบบ้าง แต่ว่าองค์กรที่จะเข้ามาตรวจสอบไม่ยากให้เป็นรัฐบาล อยากให้มีการตั้งองค์กรเฉพาะกิจขึ้นมา มาจากตัวแทนของหลายๆ ด้าน อาจจะเป็นตัวแทนจากสส. ซึ่งเป็นคนกลาง ทั้งจากฝ่ายค้านฝ่ายรัฐบาล ตัวแทนจากนักวิชาการ ตัวแทนจากประชาชนอาชีพต่างๆ บ้าง ถ้าเป็นไปได้จะเอาอาชีพหลักๆ มารวมกันเป็นคณะกรรมการ...”

(ชวีดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

“...จริงๆ แล้วรัฐไม่ควรเข้ามายุ่งเกี่ยว ไม่ควรเข้ามาก้าวก่าย ถ้ารัฐเข้ามาก้าวก่ายเมื่อไหร่อิสระในการทำงานไม่มี คำถามที่ต้องการถามก็ถามไม่ได้ มันควรจะปล่อยให้มันเป็นอิสระ แต่ต้องมีกรอบ ซึ่งมันก็อยู่ที่จิตสำนึกของสื่อมวลชน นอกจากนี้ควรมีการออกไปอนุญาตสื่อมวลชนโดยมีองค์กรควบคุมมีการเพิ่มโทษสื่อมวลชนและโทษต้องชัดเจน...”

(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2540)

“...ควรนำเสนอได้โดยเสรี แต่คิดกันว่าสื่อมวลชนเดี๋ยวนี้มีอำนาจมากเกินไป ดังนั้นในการเสนอข่าวก็ควรนำเสนอได้อย่างเสรีโดยอยู่ในกรอบของจรรยาบรรณ...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

“...ควรมีความควบคุมของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะบางทีเสรีมากเกินไปมันก็ออกมาไม่ดี ออกมาในแง่ก้าวก่ายสิทธิส่วนบุคคลหรืออะไรหลายๆ อย่าง มันควรมีการควบคุมบ้าง แต่ไม่ใช่เข้ามาควบคุมถึงขนาดกำหนดว่าคุณต้องทำข่าวตามอย่างนี้ๆ แต่หมายถึงว่าขอบเขตโดยหลักกว้างๆ คืออะไร มีการคอยดู Blame ลงมานิดนึง ถ้ามีอะไรที่มันนอกเหนือไป...”

(สยาม สนสายันต์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

- ควรนำเสนอได้โดยเสรีโดยไม่มีกรอบมาควบคุม นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการบางคนมีแนวคิดว่าการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ควรสามารถนำเสนอได้โดยเสรี ไม่ต้องมีกรอบใดๆ มาควบคุม เพราะการมีกรอบมาควบคุมอาจทำให้เนื้อหาข่าวออกมาเบี่ยงเบนจากข้อเท็จจริงได้ ในขณะที่การนำเสนออย่างเสรีจะทำให้สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้สะดวกขึ้น

“...มันน่าจะต้องเสรีเพราะว่าเสรีมันคืออิสระ เพราะฉะนั้นการนำเสนอข้อเท็จจริงหรือการนำเสนอสาระสิ่งที่เกิดขึ้นมันควรจะต้องทำโดยอิสระ ไม่ควรจะมีกรอบควบคุม เพราะว่าการที่มีกรอบมันจะทำให้เนื้อหาหรือว่าสิ่งที่ควรจะเป็นเบี่ยงเบนหรือบิดเบี้ยวไปจากความเป็นจริงได้ ... สมมติถ้ามีการนำเสนอข่าวได้อย่างเสรีมันจะสามารถตรวจสอบ มันจะเหมือนกับเป็นเครื่องมือตรวจสอบให้กับประชาชน หรือว่านักการเมืองที่เค้าเลือกหรือที่เค้าไว้ใจให้มาทำ ทำงานดีไหม เค้าจะได้รู้ แล้วเค้าจะตัดสินใจได้ว่าควรจะเลือกไว้ไหม ควรจะเอาไว้ต่อไปไหม น่าจะนำเสนอให้ประชาชนได้ทราบ เหมือนกับเราน่าจะเป็นเครื่องตรวจสอบ”

(ชวนันท์ ประเสริฐวรณกิจ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

- ควรสามารถเสนอข่าวที่เป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล การตรวจสอบการทำงาน
 ของรัฐบาลนับเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของเสรีภาพที่นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการต้องการ
 ให้ข่าวการเมืองทำหน้าที่นี้ เนื่องจากจะทำให้ประชาชนได้รับทราบถึงการปฏิบัติหน้าที่ของผู้แทน
 ราษฎรที่ตนได้เลือกเข้าไปว่าเป็นไปโดยชอบธรรมหรือไม่ ซึ่งจะประ โยชน์โดยตรงต่อ
 ประชาชน

“...รูปแบบคือไม่ยากให้เสนอข่าวที่เป็นความขัดแย้งแต่อยากให้เห็นการตรวจสอบบ้านเมืองอย่างแท้จริงมากๆ เช่น การทำงานของรัฐบาล คอร์รัปชั่น อะไรอย่างนี้...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

“...น่าจะเป็นลักษณะว่าเป็นการแฉว่าใครทุจริตมากกว่า มีการแฉว่าคนนี้โกง รับสินบน
 มาอะไรอย่างนี้ ลักษณะนี้เราไปขยายความได้ว่าคุณโกงจริงหรือเปล่า ไปตรวจสอบต่อ
 เนื่องจากได้ ประชาชนจะได้รู้ นักการเมืองจะได้ไม่กล้าทำอีก...”

(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2540)

“...ประชาชนคงอยากเห็นมากกว่านักการเมืองได้ไปทำอะไรให้เขาบ้าง และเบื้องหลังของ
 นักการเมืองต่างๆ มันน่าจะมีการขุดออกมาว่าเขาทำประโยชน์ให้เราจริงหรือเปล่า หรือ
 เขามีการทุจริตอะไร โครงการอะไรที่ไม่ค่อยชอบมาพากล ซึ่งข่าวมันน่าจะนำเสนอใน
 เรื่องเหล่านี้ได้...”

(ชวิตา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

- ควรนำเสนอข่าวสภาพการทำงานของรัฐบาลมากกว่านำเสนอข่าวสัมภาษณ์ จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการบางส่วนต้องการให้นำเสนอข่าวที่แสดงถึงสภาพการทำงาน
 ของนักการเมือง เช่น บรรยากาศขณะประชุมเพื่อหาข้อยุติในประเด็นต่างๆ มากกว่าที่จะ
 นำเสนอเพียงข่าวสัมภาษณ์ไปวันๆ เพราะการเสนอข่าวสภาพบรรยากาศการทำงาน
 ของรัฐบาลจะสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ว่านักการเมืองที่ประชาชนเลือกเข้าไปได้มีความตั้งใจ
 ในการทำงานจริงหรือไม่

“...อยากให้มีลักษณะเน้นภาพบรรยากาศของการทำงาน ให้เห็นภาพจริงจังกว่รัฐมนตรี ไม่ใช่แค่เซ็นต์หนังสืออย่างเดียว หรือขณะที่เขาประชุมกันนี้ มันเป็นภาพที่น่าสนใจว่าเขาได้มีความตั้งใจที่จะถกเถียงหรือหารือเพื่อให้ได้ข้อยุติที่ดีจริงหรือเปล่า ใครตั้งใจ ใครไม่ตั้งใจ ใครเข้าประชุมสาย ... เพราะคนจะรู้ไหมคนที่ให้สัมภาษณ์บ่อยๆ จริงๆ แล้วทำงานบ่อยหรือเปล่า คืออยากเห็นบรรยากาศการทำงานนอกจากสัมภาษณ์...”

(ชวีดา วาทินชัย. สัมภาษณ์. 19 ธันวาคม 2539)

- ควรมีข่าวเชิงวิเคราะห์ จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้สื่อข่าวบางคนต้องการให้ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์มีการเสนอในรูปของข่าวเชิงวิเคราะห์ เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบถึงผลเสียของนโยบายต่างๆ ที่รัฐดำเนินงาน รวมทั้งทราบถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับตัวประชาชนเอง

“...อยากให้ข่าวออกมาในเชิงสร้างสรรค์ วิเคราะห์ แล้วก็ให้ประโยชน์ ไม่ใช่มีแต่ Comment ไร้สาระอย่างเดียว มันต้องมีข่าวเชิงวิเคราะห์ออกมาให้ เพราะประชาชนบางคนเค้าไม่รู้ว่ามันจะเกิดอะไรขึ้นกับเค้าบ้าง ถ้ามันมีเชิงวิเคราะห์ออกมา เค้าจะได้รับรู้ผลที่จะเกิดกับตัวเค้าเอง สิ่งทีการเมืองกระทบกับเค้า ไม่ใช่ประชาชนรู้แต่ว่ามันต้องสร้างโรงไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ขึ้นมา โดยที่ไม่รู้ว่าจะมีผลกระทบกับตัวเองยังไง...”

(ชวนันท์ ประเสริฐวรรณกิจ. สัมภาษณ์. 30 มกราคม 2540)

“...อาจจะมียวิเคราะห์เชิงข่าวแทรกเข้าไปในรายการข่าวบ้าง แต่ไม่ถึงขนาดขั้นว่าต้องมีทุกอัน เพราะข่าวเชิงวิเคราะห์ควรจะเป็นอีกรายการหนึ่งไปในลักษณะนั้นมากกว่า แต่ก็สามารถแทรกเข้ามาในข่าวได้...”

(สยาม สนสายันต์. สัมภาษณ์. 9 มกราคม 2540)

ความเสมอภาคของสื่อ

- ควรนำเสนอข่าวฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านให้สมดุลกัน จากการศึกษพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการต้องการให้ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์เปิดโอกาสให้ฝ่ายต่างๆ เข้าถึงสื่ออย่างเท่าเทียมกันทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้าน ไม่ใช่เสนอเพียงข่าวของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

“...ในฐานะของสื่อที่ดี ข้าราชการเมืองควรจะเสนอข่าวอย่างสมดุลกันระหว่างฝ่ายรัฐบาลกับฝ่ายค้าน เพราะเราไม่มีส่วนในการตัดสินใจ เรามีหน้าที่แค่นำเสนอ ซึ่งในการนำเสนอให้ประชาชนตัดสินใจมันควรที่จะสมดุลกันทั้งคู่ ทุกแง่มุม”

(ปณัญญา รังสิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

- ควรนำเสนอเรื่องราวการทำงานของฝ่ายค้าน ด้วยเหตุที่ทุกวันนี้ข้าราชการเมืองทางโทรทัศน์มักจะเสนอแต่ข่าวของฝ่ายรัฐบาล นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการจึงต้องการให้นำเสนอข่าวการเมืองในแง่มุมของฝ่ายค้านบ้างว่าได้ทำประโยชน์อะไรให้กับประชาชนบ้าง แม้ว่าโดยปกติแล้วการเป็นฝ่ายค้านจะทำให้โอกาสในการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับประชาชนน้อยกว่าการเป็นฝ่ายรัฐบาลก็ตามที แต่นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการก็ยังเห็นว่าสื่อควรเสนอข่าวของฝ่ายค้านบ้าง เพื่อเปรียบเทียบกับผลงานของรัฐบาลและยังเป็นการสร้างความเสมอภาคให้เกิดขึ้นอีกด้วย

“...ถ้าเกิดฝ่ายค้านทำอะไรเขาทำอะไรที่โอเค มันทำให้เห็นว่าเค้ามีความพยายาม ประชาชนก็คงอยากเห็น เพราะทุกครั้งประชาชนที่เคยเลือกรัฐบาล หลายคนก็มาเลือกฝ่ายค้านเพราะเค้าเห็นการทำงาน แต่บางคนเขาไม่รู้เลยว่าฝ่ายค้านพวกนี้ได้ทำงาน เราน่าจะหยิบมานำเสนอบ้าง เช่น ถ้าเกิดมีการประท้วงขึ้นมา ฝ่ายค้านไปช่วยไกล่เกลี่ย ช่วยเคลียร์ให้ประชาชน ช่วยแบ่งภาระ มันก็เป็นผลงานที่ทำให้เห็นว่าไม่ว่าเขาจะอยู่ตรงไหนเขาจะเป็นฝ่ายค้านหรือรัฐบาลเขาก็สามารถทำงานให้กับประชาชนได้ มันน่าจะ值得เปรียบเทียบกับฝ่ายรัฐบาล...”

(ชวิศา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

ความหลากหลายของสื่อ

- ควรนำเสนอข่าวการเมืองในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับคนกลุ่มอื่นในสังคมบ้าง นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการได้เสนอแนวคิดว่าหากข้าราชการเมืองที่เสนอส่งผลถึงกลุ่มบุคคลใดก็ควรที่จะสะท้อนความคิดของกลุ่มนั้นๆ ด้วย เพราะข้าราชการเมืองควรมีความหลากหลาย ไม่ใช่เสนอเพียงเสียงจากรัฐบาลฝ่ายเดียว

“...ควรนำเสนอแบบ 2 ทาง Two-way Communication คือการเสนอความเห็น 2 ทาง อย่างสมมติกรณีรัฐจะสร้างแก่งเสือเต้น เราก็น่าจะมีความเห็นของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบ ทั้งได้รับผลกระทบที่ถูกลำท่วม ทั้งที่จะถูกรื้อบ้าน ครงนี้เอามาให้เกิดความสมดุลของข้อมูล เพื่อที่จะสะท้อนกลับไปให้รัฐบาลได้พิจารณา ได้วิเคราะห์ตัดสินใจ ซึ่งตรงนี้นั้นจะทำให้การตัดสินใจของรัฐบาลน่าจะได้ดีขึ้น”

(สมชาย แก้วเก็จ, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

คุณภาพของข้อมูล

- ชาวเขาควรเสนอเรื่องราวในระดับลึก และเป็นการถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการต้องการให้ข่าวการเมืองมีการเสนอข่าวเขาที่เป็นการเจาะลึกเรื่องราวในระดับลึก มีการกล่าวย้อนถึงความเป็นมาของเรื่องราวนั้นๆ เพื่อนำข้อเท็จจริงออกมานำเสนอให้กับประชาชน ทั้งนี้ในการสัมภาษณ์ควรเลือกแหล่งข่าวที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นนั้นจริงๆ และมีความเป็นกลาง ไม่ลำเอียง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความเป็นกลางและรอบด้าน ขณะเดียวกันก็เป็นการจำกัดขอบเขตของประเด็นไปในตัว

“...ควรจะมีเบื้องลึก มีการฉีกประเด็นขยายตัวข่าว มันมีผลกระทบกับใคร คือให้มันลึก หรือกระจายการครอบคลุมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ขยายข่าวเพื่อเอาข้อเท็จจริงให้มากที่สุด มานำเสนอกับประชาชน ... ถ้าเกี่ยวข้องไปถึงใครก็ต้องไปถึงคนนั้นด้วย อย่างเช่นถ้าเกี่ยวข้องกับประชาชนก็ต้องลงไปถึงประชาชนด้วย...”

(ปฤษฎา รังสิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

“...อาจจะมีสื่ूपชักรื่องหนึ่ง สมมติวันนี้มีกรมแถลงเรื่องอะไรที่สำคัญก็น่าจะมีสื่ूपที่จะบอกว่าที่มาของโครงการนี้ที่กรม.อนุมัติมันมาอย่างนี้ๆ เริ่มตั้งแต่เมื่อไหร่ เหตุผลที่วันนี้ไม่อนุมัติ อาจจะเป็นเพราะอะไรก็ต้องพูดไป อาจจะมีสรุปนิดหนึ่ง นอกจากนั้นมันยังต้องไปตาม Comment จากประชาชนในพื้นที่จริงๆ ด้วย ไม่ใช่ให้แค่รัฐบาลพูด มันต้องมีทั้งสองทาง มีทั้งฝ่ายที่ได้รับและฝ่ายที่เป็นคนเสนอ คือมองในแง่ที่น่าจะมีครบทุกอย่างในนั้น...”

(ชวีดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

“...ข่าวเจาะ ควรเป็นข่าวเจาะที่ทุกคนจะต้องคิดรูปแบบขึ้นมาเองว่าไม่ให้มันน่าเบื่อ หากคนมาพูด หากคนมาสัมภาษณ์ เป็นคนที่เป็กลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง...”

(จิตติมา วุฒิวัฒน์. สัมภาษณ์. 9 มกราคม 2540)

- ควรเพิ่มขึ้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวก่อนออกอากาศ จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการจะตระหนักว่าข่าวของตนที่ส่งเข้าไปยังสถานีอาจมีการผิดพลาดได้ ดังนั้นจึงต้องการให้กองบรรณาธิการข่าวตรวจสอบเช็คความถูกต้องของข่าวทุกข่าวอีกครั้งหนึ่งก่อนที่จะส่งออกอากาศ เพราะปกติแล้วผู้สื่อข่าวสายการเมืองจะต้องเร่งผลิตข่าวเพื่อส่งให้ทันเบรคข่าวที่มีอยู่เกือบทุกชั่วโมงจึงไม่มีเวลาตรวจทานเนื้อหาข่าว ความผิดพลาดจึงอาจเกิดขึ้นได้

“...น่าจะเพิ่มการตรวจสอบว่าที่เสนอมามันจริงหรือเปล่า บางทีนักข่าวการเมืองมันเขียนเยอะ วันหนึ่งเขียนหลายข่าว บางทีรีบๆ เขียนก็รีบส่งเข้ามา พอส่งมาปั๊บ ความผิดพลาดมันมีบ้าง อันนี้ก็ต้องช่วยกันตรวจเช็ค เพราะนักข่าวจะมาทำข่าวช้าลงเพื่อความถูกต้องก็ไม่ได้ เสร็จอันนี้ปั๊บ เอ้ามีนี่อีกแล้ว ก็ต้องรีบทำรีบเขียนเข้ามา จะมาดองข่าวก็ออกอากาศช้ากว่าคนอื่น ก็ต้องชิงกันออกก่อน ใครทำข่าวแล้วได้ออกก่อนก็ได้รับการยอมรับ เป็นเครดิต...”

(ทองทศ มหามนตรี. สัมภาษณ์. 26 มกราคม 2540)

ระเบียบทางสังคมและความร่วมมือ

- ควรคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการให้ความสำคัญกับประชาชนมาก โดยเน้นว่าการเสนอข่าวการเมืองควรคำนึงถึงประชาชนด้วย ควรเสนอข่าวที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน มีความเกี่ยวข้องและกระทบกับประชาชนโดยตรง

“...อยากให้นำเสนอเนื้อหาข่าวการเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อชาวบ้าน เรื่องที่ชาวบ้านยังไม่รู้ ในแง่ว่ารัฐบาลจะทำอะไรให้กับประชาชน มีโครงการอะไร เจาะในรายละเอียดว่าโครงการนี้จะให้ประโยชน์หรือส่งผลกระทบต่ออะไรต่อประชาชนบ้าง ตรงนี้มันจะเป็น

ประโยชน์กับประชาชนได้มากพอสมควร คิดว่าที่จะไปนำเสนอเรื่องของความขัดแย้งกัน
ของนักการเมือง...”

(สมชาย แก้วเกิด, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

“...บางครั้งต้องนึกถึงใจชาวบ้านบ้าง ถึงจะเป็นการเมืองหรือกฎหมายก็ของชาวบ้าน ที่
ชาวบ้านได้ประโยชน์ แล้วก็ต้องเขียนให้มันง่ายขึ้น ให้ชาวบ้านรับรู้ได้มากขึ้น...”

(จิตติมา วุฒิวัฒน์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

- ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อประเทศชาติ แม้ว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการจะ
ต้องการให้มีการเสนอข่าวที่สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล แต่จากการศึกษาพบว่านัก
สื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการก็ไม่ต้องการให้ข่าวที่นำเสนอเรื่องการตรวจสอบรัฐบาลนั้นไป
กระทบต่อประเทศชาติ กล่าวคือนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการคาดหวังว่าสื่อมวลชนควรมี
วิจรรณญาณในการเสนอข่าว โดยต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญ

“...ข่าวบางข่าวที่เสนอออกไปอาจมีผลกระทบต่อประเทศชาติได้ ก่อนที่จะเสนอข่าว
อะไรซักอย่างที่มีผลกระทบต่อประเทศชาติออกไป คุณต้องคิดแล้วคิดอีกว่าทำไปแล้ว
ประเทศชาติจะได้ประโยชน์หรือเปล่า ไม่ใช่ออกไปเรื่อย...”

(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2540)

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการมีความคิดเห็นที่หลากหลาย
ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการจะให้ความสำคัญกับเสรีภาพมากที่สุด โดย
ส่วนใหญ่คาดหวังให้ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์สามารถนำเสนอได้โดยเสรีภายใต้กรอบการควบคุม
ในขณะที่บางส่วนคาดหวังให้นำเสนอได้โดยเสรีโดยไม่ต้องมีกรอบควบคุมใดๆ นอกจากนี้ยังเห็น
ว่าข่าวการเมืองควรสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ โดยอาจนำเสนอข่าวที่แสดงให้เห็น
เห็นถึงการทำงานของรัฐบาล หรืออาจนำเสนอข่าวการเมืองในเชิงวิเคราะห์บ้างเพื่อให้ประชาชน
ได้ทราบถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับตัวเขา ส่วนในประเด็นเรื่องความเสมอภาคนั้น นักสื่อสาร
มวลชนระดับปฏิบัติการคาดหวังให้ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์สามารถนำเสนอข่าวฝ่ายรัฐบาลและ
ฝ่ายค้านได้อย่างสมดุลกัน นอกจากนี้ในเรื่องความหลากหลายนั้นคาดหวังให้ข่าวการเมืองทาง
โทรทัศน์เสนอเรื่องราวของคนกลุ่มอื่นในสังคมบ้าง ส่วนในเรื่องคุณภาพของข้อมูลควรเสนอข่าว

เจาะในระดับลึกและเป็นการถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้ข่าวสารข้อมูลที่ได้ มีความถูกต้อง นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการเห็นว่าบรรณาธิการข่าวควรมีการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวให้ดีกว่าก่อนส่งข่าวออกอากาศ และประการสุดท้ายเรื่องระเบียบทางสังคมและความร่วมมือซึ่งนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการเห็นว่าการเสนอข่าวการเมืองควรคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ รวมทั้งควรคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดกับประเทศชาติด้วย

นอกจากนี้นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการยังได้แสดงความคาดหวังต่องานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ในลักษณะต่างๆ อีก เช่น

- ควรมีการรายงานสดในประเด็นที่สำคัญมีสาระและเหมาะสมกับสถานการณ์ นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการได้แสดงทัศนคติว่าข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ควรใช้กลยุทธ์การรายงานสดเฉพาะในประเด็นที่สำคัญๆ มีสาระเพียงพอ และเหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่ใช่รายงานสดทุกประเด็นเพราะนอกจากจะไม่ได้ประโยชน์แล้ว ยังเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรโดยใช่เหตุ

“...การรายงานสดมันก็คือนะบางเรื่อง แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องไปสดทุกที่ๆ มีข่าว ไม่จำเป็น บางทีพลังงานมีจำกัดเราก็ควรจะต้องช่วยกันประหยัดนิดนึง ไม่ใช่เรื่องไร้สาระก็มาถ่ายทอดสด ควรจะหิบบคูปประเด็นสำคัญๆ ไม่ใช่มาแข่งกันโดยที่ไม่ได้ลืมหูลืมตาสดนะดี แต่ต้องดูสถานการณ์ อย่างสภาก็ไม่จำเป็นต้องสดทุกครั้ง”

(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2540)

- ไม่ควรใส่การวิเคราะห์ลงในข่าว แม้นักสื่อสารมวลชนบางคนจะมองว่าควรใส่การวิเคราะห์ลงในข่าว แต่นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการบางคนกลับมองว่าข่าวควรจะเป็นข้อเท็จจริง ไม่ควรใส่การวิเคราะห์ลงในข่าวเพราะอาจเป็นการชี้นำได้

“...ความจริงข่าวก็คือข่าว ไม่มีสิทธิที่จะวิจารณ์ใดๆ ทั้งสิ้น แต่ระยะหลังข่าวโทรทัศน์จะติดข่าวหนังสือพิมพ์ ... คือข่าวไม่ต้องมีการวิจารณ์ คนดูจะรู้ได้ด้วย Sense เองว่าอันนี้ผิดนะ อันนี้ถูก แต่เดี๋ยวนี้มันมีวิเคราะห์ลงในข่าว บางครั้งบางทีมองได้เลยว่าวิเคราะห์มันคือชี้นำ บางครั้งชี้นำถูกก็ถูก ถ้าชี้นำผิดก็ผิด...”

(จิตติมา วุฒิวัฒน์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

- ควรมีข่าวสถานการณ์ประจำวัน (Routine) สำหรับข่าวสถานการณ์ประจำวันซึ่งหลายคนมองว่าเป็นข่าวที่ไม่ค่อยได้ประโยชน์นัก นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการส่วนมากก็ยังคงให้ความสำคัญ เนื่องจากเห็นว่าประเด็นจากข่าวสถานการณ์ประจำวันดังกล่าวอาจกลายเป็นข่าวใหญ่ขึ้นมาได้ แต่ทั้งนี้การนำเสนอข่าวสถานการณ์ประจำวันควรเลือกนำเสนอในเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน รวมทั้งควรให้รายละเอียดเพิ่มมากขึ้นเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับข่าว

“...รูปแบบการนำเสนอ ถ้าเป็นข่าว Routine ข่าวประจำวัน ก็ควรจะมีนะนะ เหตุการณ์ แต่ว่ารูปแบบการนำเสนอควรจะนำเสนอประเด็นที่มีความสำคัญจริงๆ ประเด็นที่ไม่สำคัญหรือประเด็นความขัดแย้งที่ไม่สร้างสรรค์อะไรเท่าไรหรือนะ ถ้าเราตัดออกและนำเสนอในเรื่องที่เป็นประโยชน์และให้รายละเอียดมากขึ้นเพิ่มขึ้นให้กับประชาชน ครงนี้คิดว่าการนำเสนอข่าวตรงนี้นั้นน่าจะดีขึ้น นอกจากสัมภาษณ์กันรายวันหรือข่าวกระแสตรงนี้นั้นน่าจะดีขึ้น”

(สมชาย แก้วเกิด, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

“...ข่าว Routine มันก็ไม่ได้ เพราะกองบก.ข้างในอาจบอกว่าตรงนี้ไม่ต้องเอานะ มันแคบ ไปเจาะสัมภาษณ์เอา แต่ว่าพอถึงเวลาที่เราปฏิบัติอย่างนั้นจริง ข้างในกองบก.เค้าจะมองเลยว่าคุณตกข่าว คุณไม่ได้ข่าวนี้ละ แล้วบางที Routine เรามองว่าเล็กๆ แต่ปรากฏว่ากลายเป็นว่าเค้าเปิดประเด็นเรื่องใหญ่ๆ ขึ้นมา เพราะฉะนั้นมันก็ทั้งอะไรไม่ได้เลย Routine ต้องคงมีอยู่...”

(จิตติมา วุฒิวัฒน์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

- ควรให้เวลาเปิดเสียงข่าวสัมภาษณ์มากขึ้น แต่ควรเลือกเปิดเสียงสัมภาษณ์เฉพาะประเด็นที่สำคัญ จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการให้ความสำคัญกับการเขียนข่าวเปิดเสียงสัมภาษณ์มาก แต่เห็นว่าควรเลือกเปิดเสียงสัมภาษณ์เฉพาะข่าวที่สำคัญเท่านั้น และถ้าจะให้ดีกว่านี้จะให้เวลาข่าวเปิดเสียงมากขึ้นด้วยเพื่อให้เนื้อหามีความต่อเนื่องกัน

“...เขียนข่าวเปิดเสียงนี้เป็นเรื่องจำเป็น เพราะว่าบางครั้งมันจำเป็นต้องมีหลักฐานหรือควรจะต้องเห็นน้ำเสียงว่าอารมณ์ของผู้พูดตอนนั้นบ่งบอกถึงอะไร ประชดประชันหรือว่าเป็นการพูดตรงๆ การนำเสนอที่ให้ระยะเวลาหลายๆ นีดี แต่มันควรเลือกสกรีนเฉพาะ

ข่าวที่สำคัญจริงๆ ... แต่บางทีโทรทัศน์เรานั้นน่าจะมีการเปิดเสียงมากๆ สำหรับเรื่องที่น่าสนใจ เพราะบางครั้งมันน่าจะได้อใจความมากกว่าเอานิดหนึ่งๆ แล้วไปตัดต่อๆ เข้าหากัน”

(วรัตมา บุญนาค, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2539)

- **ไม่ควรมีข่าวเปิดเสียงสัมภาษณ์บ่อยนัก** นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการบางส่วนกลับไม่ให้ความสำคัญกับข่าวเปิดเสียงสัมภาษณ์มากนัก โดยกล่าวว่าไม่ควรมีการเปิดเสียงสัมภาษณ์บ่อยนัก และข่าวบางข่าวถ้าเป็นเรื่องเดียวกันก็ควรเปิดเสียงสัมภาษณ์ต่อกันได้เลย ทั้งนี้ข่าวควรเลือกสัมภาษณ์เฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับข่าวนั้นๆ เท่านั้น

“...ไม่ชอบข่าวสัมภาษณ์ ไม่อยากให้มีการเปิดเสียงข่าวบ่อยนัก ข่าวบางอย่างถ้าเป็นเรื่องเดียวกันก็เปิดเสียงต่อกันไปเลยได้ ไม่จำเป็นต้องมานั่งอ่านใหม่ ลักษณะนั้นจะดูน่าสนใจกว่า ประเด็นไหนที่เป็นประเด็นเดียวกันอาจจะเป็นความคิดเห็นในหลายเรื่องที่แตกต่างกันเราก็เลือกเฉพาะคนที่สำคัญระดับคนที่เกี่ยวข้องจริงๆ เราควรจะถามในสิ่งที่เค้ารับผิดชอบ ไม่ใช่ เค้าไม่ได้รับผิดชอบแล้วไปนั่งถามเค้า...”

(ชวิดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

- **ควรเพิ่มเวลาและเพิ่มโอกาสในการนำเสนอข่าว** ด้วยข้อจำกัดในเรื่องเวลาการนำเสนอข่าวที่ค่อนข้างน้อย ทำให้นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการหลายคนต้องเคยประสบกับการถูกตัดข่าวทิ้ง รวมทั้งข้อจำกัดในเรื่องเนื้อหาที่นำเสนอ ด้วยเหตุนี้นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการหลายคนจึงให้ความเห็นตรงกันว่าควรที่จะเพิ่มเวลาและเพิ่มโอกาสในการนำเสนอข่าวให้มากขึ้น เพื่อให้ข่าวมีความชัดเจนและเป็นประโยชน์กับประชาชนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

“...อยากให้ข่าวโทรทัศน์มีเวลาข่าวมากกว่านี้ อย่างการปล่อยเสียงหรือว่าการตัดต่อหรือว่าการนำเสนออะไรไปบางครั้งมันจะได้มีความชัดเจนขึ้น...”

(วรัตมา บุญนาค, สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2539)

“...อยากให้เพิ่มเวลา โอกาส ไม่อยากให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เป็นอะไรเข้ามาแทรกแซง เพราะตอนนี้โค่นเยอะมาก...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

- ควรให้ผู้สื่อข่าวได้เป็นผู้รายงานข่าวเอง นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการมองว่าการเมืองเป็นข่าวที่ค่อนข้างซับซ้อน ดังนั้นในการนำเสนอข่าวการเมืองโดยเฉพาะการรายงานข่าวจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้สื่อข่าวสายการเมืองเป็นผู้รายงานข่าวเอง เพราะผู้สื่อข่าวจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับข่าวการเมืองโดยตรงจึงรู้สึกถึงรายละเอียดของข่าวมากกว่าผู้ประกาศ

“...ไม่อยากจะยึดติดกับตัวบุคคล Present มากกว่าจำเป็นต้องเป็นผู้ประกาศที่หน้าตาดีหรืออะไร บางทีคนที่ทำหน้าที่ผู้ประกาศอาจจะทำหน้าที่ผู้ประกาศได้ดีแต่อย่างข่าวบางข่าวต้องรู้ลึกหรืออะไรจริงๆ ไม่ใช่ว่าเพียงอ่านๆๆ อยากให้มีการพัฒนาตัวบุคคลที่ Present หมายถึงว่าผู้สื่อข่าวควรสามารถ Present ข่าวเองได้”

(ศิริพร อุ๋นจิโน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

- ควรนำเสนอข่าวสำคัญและมีประโยชน์ในช่วงเวลาที่มีคนดูมาก นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการได้แสดงทัศนะว่าข่าวการเมืองที่สำคัญและมีผลกระทบต่อประชาชนควรจะได้รับ การออกอากาศในช่วงเวลาที่มีคนดูมาก เพื่อประชาชนจะได้รับทราบข่าวสารที่เป็นประโยชน์กับตนเอง

“...ช่วงเวลาสำคัญจริงๆ ข่าวทุกช่องมักจะเสนอประเด็นที่คิดว่าน่าจะนำเสนอ ซึ่งอาจจะ เป็นความขัดแย้งหรือเป็นอะไรก็ได้ที่ไม่ใช่การตรวจสอบการทำงาน แต่ส่วนที่เอาไป ออกในข่าวภาคอื่นๆ ที่ไม่มีคนดู บางทีเรากลับเห็นว่าข่าวนี้น่าสนใจและน่าจะมี ประโยชน์กับประชาชน ซึ่งพอไปเสนอในภาคอื่น ข่าวนั้นก็ไม่มีประโยชน์แล้ว”

(ศิริพร อุ๋นจิโน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

- ข่าวการเมืองภาคค่ำควรเป็นการสรุปเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นในวันนั้นๆ ทั้งนี้ เนื่องจากข่าวการเมืองที่นำเสนอภาคค่ำมักจะเป็นข่าวที่นำเสนอไปแล้วครึ่งหนึ่งในข่าวภาคกลางวัน ดังนั้นนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการจึงมองว่าไม่ควรนำข่าวเหล่านั้นมาออกซ้ำอีกในภาคค่ำ

แต่ควรสร้างความแตกต่างให้เกิดขึ้นในรูปแบบการนำเสนอและทำให้ผู้ชมเข้าใจว่านั่นได้ง่ายขึ้น โดยการนำเสนอข่าวในลักษณะการสรุปข่าว

“...คืออยากได้สรุป วันนี้มีเหตุการณ์อย่างนี้นะ แค่นี้จบ คือคุณออกมาช้าๆ ก็นอยู่แล้ว ตั้งแต่เช้า พอไปถึงช่วงซักท่มนี้คุณสรุปเลยได้ไหม โดยไม่ต้องเอาคนโน้นพูดอย่างนี้ คนนี้พูดอย่างนั้นคนนั้นพูดอย่างนั้นมาออกอีก ซึ่งมันรู้มาตั้งแต่เช้าแล้ว ก็มาสรุปให้คนที่ไม่เคยรู้เลย ได้รู้ไปเลย...”

(จิตติมา วุฒิวัฒน์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

- ควรสรุปคำพูดของนักการเมืองสั้นๆ ในช่วงท้ายข่าว นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการให้ทัศนะว่าควรมีการเสนอคำพูดของนักการเมืองที่ให้สัมภาษณ์ในวันนั้นๆ ในช่วงท้ายข่าว โดยเลือกคำพูดประโยคสั้นๆ ที่มีความหมายดีมานำเสนอ

“...ในช่วงท้ายข่าวก็อาจจะมีการสัมภาษณ์นักการเมืองสั้นๆ ที่จะเป็นคำพูดอะไรก็ได้ที่เราารู้สึกว่าเป็นคำพูดที่ดี เป็นคำพูดที่จะเตือนใครก็ได้ในวันนี้ที่เกี่ยวกับเหตุการณ์เด่นๆ ของข่าว”

(ชวีดา วาทินชัย, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

- ควรเสนอข่าวเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการแสดงทัศนะว่าข่าวการเมืองทางโทรทัศน์มักจะเสนอข่าวในลักษณะขัดแย้ง เนื่องจากสามารถดึงดูดความสนใจได้ดีกว่า ดังนั้นจึงไม่ค่อยให้ความสำคัญกับข่าวในระดับนโยบายนัก ซึ่งนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการกลับเห็นว่าควรนำเสนอข่าวที่เป็นเรื่องของนโยบายรัฐบาล เช่น มติคณะรัฐมนตรี ร่างพระราชบัญญัติต่างๆ ที่ผ่านสภา มากกว่าที่จะไปเน้นในเรื่องของข่าวความขัดแย้งดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

“...อยากให้เสนออะไรที่เป็นการบริหารราชการแผ่นดิน การเมืองไม่ใช่เฉพาะตัวนักการเมือง ควรจะเน้นที่นโยบายว่าเขาจะบริหารราชการแผ่นดินอย่างไร ไม่นั่นที่ตัวบุคคล อยากให้เสนอข่าวแถลงหลังการประชุมคณะที่บอกว่าประชาชนจะได้อะไร...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้พอสรุปได้ว่า นอกเหนือจากความคาดหวังที่อิงกับหลักการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อแล้ว นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการยังคาดหวังให้เนื้อหาและรูปแบบข่าวการเมืองทางโทรทัศน์มีลักษณะต่างๆ อีก ซึ่งในบางความคาดหวังก็ขัดแย้งกันเอง เช่น การเปิดเสียงสัมภาษณ์ซึ่งบางส่วนเห็นว่าควรลดข่าวเปิดเสียงสัมภาษณ์ แต่บางส่วนเห็นว่าควรให้เวลาข่าวเปิดเสียงสัมภาษณ์มากขึ้นแต่เลือกเปิดเสียงเฉพาะประเด็นสำคัญ หรือนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการบางคนเห็นว่าไม่ควรมีการวิเคราะห์ข่าว ในขณะที่บางส่วนเห็นว่าตามหลักการเรื่องเสรีภาพแล้วสื่อควรมีเสรีภาพในการเสนอความคิดเห็น ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าประเด็นต่างๆ เหล่านี้ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับเรื่องรูปแบบการนำเสนอ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับประสบการณ์การทำงานของนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการ

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการให้ความสำคัญกับเสรีภาพในการเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์มากกว่านักสื่อสารมวลชนระดับบริหาร โดยนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการบางส่วนถึงกับเห็นว่าข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ควรนำเสนอได้โดยเสรี ไม่ต้องมีกรอบใดๆ มากำกับ นอกจากนี้ยังเห็นว่าควรมีการเสนอข่าวเชิงวิเคราะห์ รวมทั้งควรมีการเสนอข่าวที่เป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการจะเน้นในประเด็นสุดท้ายเป็นพิเศษ โดยแสดงความคาดหวังว่าข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ควรจะสามารถนำเสนอเรื่องราวที่เป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล การคอร์รัปชัน การทุจริตต่างๆ เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ถึงพฤติกรรมของนักการเมืองที่เข้ามาบริหารประเทศ ส่วนคุณภาพของข้อมูลเป็นประเด็นที่นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการให้ความสำคัญรองลงมา ซึ่งก็เช่นเดียวกับนักสื่อสารมวลชนระดับบริหารคือเน้นคุณภาพของข้อมูลในแง่ความถูกต้องและความเกี่ยวข้องของข้อเท็จจริงมากกว่าความเป็นกลางของข้อมูล ซึ่งในเรื่องคุณภาพของข้อมูลมีจุดที่น่าสนใจคือนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการมักจะเน้นแทรกในประเด็นต่างๆ เสมอว่า ไม่ควรนำเสนอข่าวที่เป็นเรื่องของความขัดแย้ง เนื่องจากไม่สร้างสรรค์ประโยชน์ใดๆ ให้เกิดขึ้นในสังคม นอกจากนี้นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการยังให้ความสำคัญกับประเด็นในเรื่องความเสมอภาค ความหลากหลายของข้อมูล และระเบียบทางสังคมและความร่วมมือ ส่วนความคาดหวังที่นอกเหนือจากแนวคิดเรื่องหลักการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อ นั้น นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการมีความคาดหวังที่หลากหลายและแตกต่างกันไป ซึ่งบางครั้งความเห็นของนักสื่อสารมวลชนเหล่านี้ก็ขัดแย้งกันเองดังเช่นในเรื่องของการเสนอข่าวเชิงวิเคราะห์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนบางกลุ่มไม่ต้องการให้ใส่การวิเคราะห์ลงไปในช่วง ในขณะที่บางกลุ่มเห็นว่า

เป็นเสรีภาพของสื่อที่จะเสนอความคิดเห็นลงไปในช่วงข่าว นอกจากนี้ก็มีความคาดหวังในประเด็นต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของรูปแบบการเสนอข่าว การรายงานสด การเจาะข่าว การเปิดเสียงสัมภาษณ์ และการเพิ่มเวลาในการนำเสนอข่าว

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารและนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการมีความคิดเห็นต่อเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ที่ใกล้เคียงกันมาก ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

เสรีภาพของสื่อ

- ควรนำเสนอได้โดยเสรีภายใต้กรอบการควบคุม ได้แก่ กรอบของจรรยาบรรณ และกรอบของการมีจิตสำนึก
- ควรสามารถเสนอข่าวที่เป็นการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล
- ควรมีการวิเคราะห์ข่าว

ความเสมอภาคของสื่อ

- ควรนำเสนอข่าวฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านให้สมดุลกัน

ความหลากหลายของสื่อ

- ควรนำเสนอข่าวการเมืองในแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับคนกลุ่มอื่นในสังคมบ้าง

คุณภาพของข้อมูล

- ข่าวเจาะควรเสนอเรื่องราวในรายละเอียดระดับลึก และเป็นการถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง

- ควรมีการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวก่อนออกอากาศ

ระเบียบทางสังคมและความร่วมมือ

- ควรคำนึงถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ
- ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อประเทศชาติ

ความคาดหวังในแง่มุมอื่นๆ

- การรายงานสดควรจําแนกรายงานสดในประเด็นที่สำคัญและเหมาะสมกับสถานการณ์
- ควรเปิดโอกาสให้ผู้สื่อข่าวได้เป็นผู้รายงานข่าวเอง
- การเปิดเสียงสัมภาษณ์ควรพิจารณาที่ความสำคัญของเนื้อหา
- ควรเสนอข่าวสถานการณ์ประจำวัน

สำหรับในประเด็นอื่นๆ ที่ไม่ได้กล่าวถึงนั้นไม่ได้หมายความว่านักสื่อสารมวลชนระดับบริหารและระดับปฏิบัติการจะมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันในเรื่องรูปแบบการนำเสนอข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ แต่เป็นความคิดเห็นที่หลากหลายและแตกต่างกันของนักสื่อสารมวลชนทั้งสองกลุ่มมากกว่า

3. ความคาดหวังต่อคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง

ผู้สื่อข่าวนับเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพงานข่าว งานข่าวจะออกมาเป็นอย่างไรส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับตัวผู้สื่อข่าวเป็นสำคัญ ดังนั้นในการศึกษาความคาดหวังของนักสื่อสารมวลชน นักการเมือง และนักวิชาการ ต่องานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ จึงได้ศึกษาถึงคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวด้วยเพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้นิยามเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวเป็นเกณฑ์ในการศึกษา โดยได้แบ่งความคาดหวังออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. **พินความรู้ทางการศึกษา** หมายถึงความคาดหวังเกี่ยวกับคุณสมบัติทางการศึกษาของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง
2. **ความรู้ความสามารถ** หมายถึงความคาดหวังเกี่ยวกับความสามารถในด้านที่เกี่ยวข้องกับงานข่าวของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง ซึ่งอาจไม่มีความเกี่ยวเนื่องกับพินความรู้ทางการศึกษา นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงประสบการณ์ที่สั่งสมมาของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง
3. **บุคลิกภาพ** หมายถึงความคาดหวังเกี่ยวกับคุณสมบัติทางด้านอุปนิสัย บุคลิกภาพของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง
4. **จรรยาบรรณ** หมายถึงความคาดหวังเกี่ยวกับจรรยาบรรณและสำนึกในความรับผิดชอบของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง

3.1 นักสื่อสารมวลชนระดับบริหาร

จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับบริหารได้แสดงความคาดหวังต่อคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองไว้หลายประการ ซึ่งสามารถประมวลออกมาได้ดังนี้

พื้นฐานความรู้ทางการศึกษา

- *ควรจบการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือรัฐศาสตร์* นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารบางส่วนเห็นว่าผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองควรจบการศึกษาทางการเมืองโดยตรง เพราะจะมีพื้นฐานความรู้ทางการเมืองดีกว่าผู้ที่จบมาทางด้านนิเทศศาสตร์ ในขณะที่พื้นฐานความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์สามารถเรียนรู้ได้ภายหลัง

“...ผมเชื่อว่าคนที่จบพื้นฐานความรู้มาโดยตรงจะดีกว่าคนที่จบนิเทศมา คือการเขียนข่าวอะไรต่างๆ ในตำรามันก็จะมียุทธการเขียนข่าวเท่านั้นเองว่า 5W 1H แต่รูปแบบการเขียนข่าวหรือการนำเสนอข่าวออกมามันจะไปเรียนทางด้านเทคนิคมากกว่า การเขียนข่าวมันเรียนรู้กันได้ แม้คนที่จบนิเทศ-รัฐศาสตร์ อาจจะเขียนข่าวไม่ได้สละสลวยเหมือนคนที่จบมาทางด้านนิเทศก็ตาม แต่ว่าเมื่อมีประสบการณ์มานานๆ เข้าก็สามารถเขียนได้ดีกว่า”

(พินิตย์ ชุนทรง. สัมภาษณ์. 27 มกราคม 2540)

- *ควรจบการศึกษาทางด้านไหนมากที่สุด* แต่ต้องมีพื้นฐานความรู้ความสนใจทางการเมือง ในขณะที่นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ว่าจบการศึกษาด้านไหนมา หรือแม้กระทั่งจบไม่ถึงระดับปริญญาตรีก็สามารถเป็นผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองได้เพียงแต่ต้องมีพื้นฐานความรู้ความสนใจทางการเมืองบ้าง

“...คุณสมบัติด้านการศึกษา ใครก็ได้ขอให้มีความรู้พื้นฐาน ไม่ต้องถึงกับจบปริญญาตรีก็น่าจะทำได้ เพียงแต่มีความสนใจมีความรอบรู้ในเรื่องของการทำข่าวตรงนั้น การทำข่าวการเมืองไม่เกี่ยวกับสาขาวิชาที่เรียนมาเลย เพราะจริงๆ แล้ว คนที่จะมาทำข่าวการเมืองได้คือจะต้องเป็นคนที่มีความรู้พื้นฐานความสนใจทางการเมืองมาพอสมควร อาจจะเป็น

ตั้งแต่สมัยมัธยมที่คุณอ่านมาเรื่อยๆ นั่นแหละถ้าคุณมาทำงานข่าวการเมือง คุณจะทำได้ดีกว่าพวกที่จบโดยตรงอีก...”

(ศราวุธ เย็นสมุทร, สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2539)

ความรู้ความสามารถ

- ควรมีความรู้ทางการเมือง นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารได้แสดงทัศนะว่าผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองที่ดีควรมีพื้นฐานความรู้ทางการเมือง เพราะจะทำให้ผู้สื่อข่าวสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่ากระบวนการทางการเมืองจะเป็นอย่างไรต่อไป ทำให้สามารถติดตามและให้ความสำคัญกับประเด็นได้อย่างถูกต้อง และที่สำคัญคือทำให้ผู้สื่อข่าวสามารถเขียนข่าวได้

“...พื้นฐานความรู้ทางการเมืองสำคัญเลยอะ บางคนยังไม่รู้เลยว่ารัฐมนตรีคนไหนรับผิดชอบงานอะไร อย่างรัฐมนตรีมหาดไทยมีตั้ง 6 คน แบ่งงานยังไม่รู้เลยว่าคนไหนรับผิดชอบทางด้านไหน นอกจากนี้คุณต้องมีพื้นฐานทางการเมืองว่าถ้าจะมาเป็นรัฐบาลจะต้องผ่านขั้นตอนยังไงบ้าง การเปิดประชุมสภามีขั้นตอนอย่างไร พวกนี้ถ้าเราไม่รู้เราก็เขียนข่าวไม่ได้แล้ว...”

(พินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

- ควรจับประเด็นข่าวได้ นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารเห็นว่าในการทำข่าว ผู้สื่อข่าวควรจับประเด็นข่าวให้เป็น ซึ่งหมายความว่าผู้สื่อข่าวจะต้องเข้าใจประเด็นอย่างลึกซึ้งและแตกฉานพอที่จะจับประเด็นสำคัญได้ เพราะหากผู้สื่อข่าวได้ประเด็นสำคัญมาแต่ไม่สามารถดึงประเด็นนั้นออกมา ข่าวนั้นก็คงเป็นเพียงข่าวธรรมดาชิ้นหนึ่งเท่านั้น หรือบางครั้งอาจทำให้ผู้สื่อข่าวตกข่าวสำคัญได้

“...บางคนบางทีเจอประเด็นข่าวสำคัญๆ แต่ตัวเองไม่สามารถตีประเด็นให้เป็นข่าวได้ บางทีประเด็นเล็กๆ คุณอาจจะมองไม่เห็นว่าเป็นประเด็นใหญ่ แต่ถ้ามันได้เป็นข่าวแล้วมันค่อนข้างที่จะใหญ่โตมามากเลย มันอยู่ที่ Sense ของผู้สื่อข่าวว่าจะรู้หรือเปล่า”

(พินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์, 27 มกราคม 2540)

- **ควรมีการวิเคราะห์** นอกจากนักสื่อสารมวลชนระดับบริหารจะคาดหวังให้ผู้สื่อข่าวจับประเด็นข่าวได้แล้ว ยังต้องการให้ผู้สื่อข่าวนำความรู้ที่มีไปใช้ในการวินิจฉัยและวิเคราะห์สถานการณ์ด้วย เพราะจะทำให้ผู้สื่อข่าวมองเห็นข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งเข้าใจถึงเจตนาที่แอบแฝงอยู่ในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแง่มุมในการผลิตงานข่าวได้

- **ควรสร้างสรรค์ประเด็นข่าวใหม่ๆ ได้** นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารมองว่าผู้สื่อข่าวควรมีมุมมองและสามารถสร้างสรรค์ประเด็นใหม่ๆ ได้ เพราะจะทำให้ข่าวที่ได้มีสีสันน่าติดตาม นอกจากนี้ยังทำให้ผู้สื่อข่าวสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าในงานข่าวได้เป็นอย่างดี

“...ครีเอทีฟสำคัญมาก เนื่องจากว่าไม่ว่าจะเป็นข่าวการเมืองหรือข่าวอะไรก็แล้วแต่ ภาวะที่ผู้สื่อข่าวต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะข่าวโทรทัศน์เป็นข่าวที่แข่งกับความเร็ว ต้องรู้จักตัดสินใจ รู้จักครีเอทีฟว่าข่าวที่เกิดขึ้นควรจะนำเสนออย่างไร”

(ศรายุทธ เข็นสมุทร, สัมภาษณ์. 5 ธันวาคม 2539)

“...การคิดประเด็นหรือสร้างประเด็นหรือตามประเด็นออกมา ส่วนใหญ่แล้วที่เห็นข่าวเสนอออกมาเหมือนกันหมดทุกช่องเนื่องจากว่าไม่มีการคิดประเด็นที่เจาะออกมาหรือคิดประเด็นที่จะไปทำออกมา คือบางทีบางอย่างผู้สื่อข่าวเมื่อไม่มีการเปิดประเด็นหรือสร้างประเด็นขึ้นมา ข่าวมันก็จะออกมาเหมือนกันหมด แต่สังเกตดูถ้าสื่อมวลชนช่องใดช่องหนึ่งคิดประเด็นขึ้นมาหรือตั้งประเด็นขึ้นมาแล้วเล่นข่าว ข่าวเดັาก็จะหวือหวามากกว่าคนอื่นเค้า...”

(พินิตย์ ขุนทรง, สัมภาษณ์. 27 มกราคม 2540)

- **ควรรายงานข่าวได้** นักสื่อสารมวลชนบางส่วนมองว่าผู้สื่อข่าวจะต้องสามารถรายงานข่าวได้ ซึ่งหมายความว่าในอนาคตผู้สื่อข่าวจะต้องเรียบเรียงข่าวเป็นและสามารถรายงานข่าวได้

“...ต่อไปนี้ผู้สื่อข่าวที่เขียนข่าวแล้วเขียนแต่ประเด็นได้อาจจะไม่เพียงพอสำหรับวงการโทรทัศน์ไทยในยุคต่อไป เสียงเป็นสิ่งที่สำคัญ หน้าตาพีให้ไม่สำคัญ คือผู้สื่อข่าวจะต้องเรียบเรียงเป็น แล้วก็รายงานได้ บอกสถานการณ์ได้อะไรได้...”

(มานิช มงคลเจริญ, สัมภาษณ์. 10 มีนาคม 2540)

- **ควรรู้จักแหล่งข่าว** แหล่งข่าวนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของการทำข่าว หากผู้สื่อข่าวไม่รู้จักแหล่งข่าวก็คงยากที่จะได้ข่าว นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารจึงมองว่าผู้สื่อข่าวควรรู้จักแหล่งข่าว ทั้งในแง่การรู้จักคุ้นเคยและการรู้จักว่าแหล่งข่าวแต่ละคนรับผิดชอบงานด้านไหน โดยเฉพาะในแง่ของข่าวการเมืองที่มีแหล่งข่าวค่อนข้างมากและล้วนแต่รับผิดชอบในระดับนโยบาย เพื่อว่าเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นจะได้ทราบทันทีว่าควรจะไปหาแหล่งข่าวคนใด ทำให้ผู้สื่อข่าวไม่พลาดข่าวสำคัญ

- **ควรมีประสบการณ์** นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารได้แสดงทัศนะว่าอาชีพผู้สื่อข่าวเป็นอาชีพที่ต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ ยังมีประสบการณ์มาก ความชัดเจนในการทำงานข่าวก็จะมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งส่งผลโดยตรงต่องานข่าวที่ออกมา อย่างน้อยยังมีประสบการณ์มาก โอกาสผิดพลาดก็จะยิ่งน้อยลง นอกจากนี้ผู้สื่อข่าวที่มีประสบการณ์จะทราบว่าควรตามข่าวอย่างไร ทำข่าวอย่างไร แจ่มไหน รู้ว่าควรเขียนข่าวอย่างไร การมีประสบการณ์นี้ยังทำให้ผู้สื่อข่าวมีความคุ้นเคยกับแหล่งข่าว สามารถเข้าถึงแหล่งข่าวได้ง่ายกว่าผู้สื่อข่าวใหม่

บุคลิกภาพ

- **ควรมีความกล้า** จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับบริหารคาดหวังให้ผู้สื่อข่าวมีความกล้า เพราะความกล้าเป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นผู้สื่อข่าวที่ดี หากผู้สื่อข่าวไม่มีความกล้าก็คงยากที่จะได้ข่าวที่ดีมานำเสนอ ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงควรมีความกล้า กล้าที่จะเรียนรู้ กล้าที่จะถาม กล้าที่จะเรียนผิดเรียนถูก

- **ควรเป็นคนช่างสังเกต** คุณสมบัติเบื้องต้นของการเป็นผู้สื่อข่าวที่ดีในทัศนะของนักสื่อสารมวลชนอีกประการหนึ่งก็คือการเป็นคนช่างสังเกต เพราะความช่างสังเกตจะทำให้ผู้สื่อข่าวได้มุมมองของข่าวมานำเสนอ

- **ควรมีความคล่องตัว** นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารแสดงความคาดหวังว่าผู้สื่อข่าวควรจะเป็นผู้ที่มีความคล่องตัว ทำงานด้วยความรวดเร็วและกระฉับกระเฉง เนื่องจากงานข่าวเป็นงานที่ต้องแข่งกับเวลาและต้องการความรวดเร็ว ดังนั้นจึงต้องการผู้ที่มีความคล่องตัวสูงเป็นพิเศษ

- *ควรมีไหวพริบ* นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารให้ความเห็นว่าผู้สื่อข่าวควรเป็นผู้ที่มีไหวพริบปฏิภาณ เนื่องจากงานข่าวเป็นงานที่สามารถแปรเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงควรมีไหวพริบปฏิภาณในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่ดี

- *ควรมีความน่าเชื่อถือ* ความน่าเชื่อถือของผู้สื่อข่าวในมุมมองของนักสื่อสารมวลชนระดับบริหารหมายถึงความไว้วางใจที่บรรณาธิการข่าวหรือผู้เรียบเรียงข่าวมีต่อผู้สื่อข่าว ความไว้วางใจนี้ส่งผลโดยตรงต่องานข่าวกล่าวคือ หากบรรณาธิการข่าวหรือผู้เรียบเรียงข่าวมีความเชื่อใจในตัวผู้สื่อข่าว ข่าวที่ผู้สื่อข่าวคนนั้นส่งมาก็จะได้รับการตรวจสอบไม่เข้มงวดนัก แต่ถ้าความไว้วางใจในตัวผู้สื่อข่าวมีน้อย ข่าวที่ผู้สื่อข่าวคนนั้นส่งมาก็จะได้รับการตรวจสอบอย่างเข้มงวด ทำให้เสียเวลาในขั้นตอนการผลิตนี้มาก ดังนั้นผู้สื่อข่าวจึงควรมีความน่าเชื่อถือ

- *ควรมีความรอบคอบ* จากการศึกษา นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารพบว่าต้องการให้ผู้สื่อข่าวมีความรอบคอบกับข่าวในความรับผิดชอบของตน อย่างน้อยต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องของข่าว เช่น ความหมายข่าว หรือคำผิด ก่อนส่งให้บรรณาธิการข่าวประจำวัน

- *ควรใฝ่รู้* นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารแสดงทัศนะว่าผู้สื่อข่าวควรจะเป็นผู้ที่เปิดหูเปิดตาใฝ่ใจที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมในทุกๆ ด้าน รวมทั้งติดตามสถานการณ์ทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากความรู้เหล่านี้จะช่วยให้ผู้สื่อข่าวเข้าใจสภาพการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และสามารถนำไปปรับใช้ในการทำข่าวได้

- *ควรทำการบ้าน* ก่อนที่ผู้สื่อข่าวจะออกไปตามข่าวในประเด็นต่างๆ นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารเห็นว่าผู้สื่อข่าวควรที่จะศึกษาในประเด็นนั้นๆ ล่วงหน้าเพื่อให้เข้าใจประเด็น ซึ่งเรียกกันในแวดวงสื่อสารมวลชนว่า “การทำการบ้าน” การทำการบ้านจะทำให้ผู้สื่อข่าวเข้าใจประเด็นสามารถตั้งคำถามกับแหล่งข่าวได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถเจาะลึกถึงประเด็นได้อย่างตรงเป้า

- *ควรมีมารยาท* จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับบริหารส่วนใหญ่ได้ตั้งข้อสังเกตว่าสื่อมวลชนไทยไม่ค่อยมีมารยาทเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารจึงคาดหวังให้ผู้สื่อข่าวรักษามารยาทและให้เกียรติแหล่งข่าวมากขึ้น ทั้งในแง่การสัมภาษณ์แหล่งข่าว การแต่งกาย และการรักษาภิรียมารยาทอันดี

“...ผมว่าเรื่องมารยาทไทยมีความสำคัญเพราะเราให้เกียรติผู้ใหญ่ นักการเมืองก็ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ เป็นผู้ที่ได้รับเกียรติ เป็นผู้ที่เข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาแล้วได้รับความไว้วางใจมาแล้ว ... เพราะฉะนั้นควรให้เกียรติกับแหล่งข่าว พูดคุยกับแหล่งข่าวด้วยการใช้คำพูดใช้วาจาให้สุภาพ ถามในสิ่งที่ควรถาม ... ส่วนในแง่การแต่งกายนั้น ทำเนียบรัฐบาล รัฐสภาถือเป็นสถานที่ทรงเกียรติ การแต่งตัวก็ต้องเรียบร้อย ใส่กางเกงใส่รองเท้าให้มันเป็นสุภาพชน การทำตัวให้เรียบร้อย แต่งตัวให้เรียบร้อย แหล่งข่าวเห็นก็พึงพอใจ อยากจะพูดอะไร มันก็เกิดประโยชน์สำหรับเรา พวกคนแต่งตัวกะเรือกะรังมา ไปทำข่าวสงครามอย่างนั้นจะเหมาะกว่า...”

(สุวิช สุทธิประภา, สัมภาษณ์, 5 กุมภาพันธ์ 2540)

จรรยาบรรณ

- *ควรมีจรรยาบรรณ* จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณไม่น้อย โดยระบุว่าผู้สื่อข่าวควรมีจรรยาบรรณเป็นกรอบในการควบคุม ทั้งนี้ได้ระบุจรรยาบรรณที่สำคัญไว้คือ ความซื่อสัตย์ ความเป็นกลาง และความรับผิดชอบต่อสังคม

- *ควรถ้าหนักในความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น* นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารบางส่วนได้ให้ทัศนะว่าผู้สื่อข่าวควรมีสำนักความรับผิดชอบต่อสังคมให้มากขึ้น ไม่ใช่เสนอข่าวไปวันๆ แต่ควรมีการพัฒนางานข่าวที่ตนรับผิดชอบด้วย

- *ควรมีความเที่ยงตรงและเป็นกลาง* นอกจากนี้นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารยังให้ความเห็นว่าผู้สื่อข่าวควรมีความเที่ยงธรรม และทำข่าวบนจุดยืนของความเป็นกลาง

- *ควรมีวิญญาณของความเป็นผู้สื่อข่าว* นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารบางคนได้แสดงความคาดหวังว่าผู้สื่อข่าวควรมีวิญญาณของความเป็นผู้สื่อข่าว ซึ่งหมายถึงการเป็นผู้สื่อข่าวโดยใจและโดยอาชีพ และยังหมายรวมถึงคุณสมบัติอีกหลายๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับการเป็นนักสื่อสารมวลชนที่ดี

“...ผู้สื่อข่าวต้องมีความวิญญาณ วิญญาณมันจะมีความหมายอย่างมากเลย วิญญาณของผู้สื่อข่าวคือจะต้องเป็นผู้สื่อข่าวโดยใจแล้วก็อาชีพ ผู้สื่อข่าวต้องมีความวิญญาณในการทำข่าว

วิญญานที่จะไม่ หรือวิญญานที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ต้องมี ความเชื่อตรง ความ เป็นกลาง มันอยู่ในวิญญานหมด...”

(สุภาพชาย บุตรจันทร์. สัมภาษณ์. 13 มกราคม 2540)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่านักสื่อสารมวลชนระดับบริหารคาดหวังเกี่ยวกับคุณ สมบัติของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่านัก สื่อสารมวลชนระดับบริหารไม่ค่อยให้ความสำคัญกับพื้นการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์มากนัก แต่กลับให้ความสำคัญกับการมีพื้นความรู้ทางด้านการเมืองมากกว่า ซึ่งตรงตามแนวคิดของ อิวอร์ ยอร์ก (York, 1995) อดีตบรรณาธิการข่าวสถานีโทรทัศน์บีบีซีแห่งประเทศอังกฤษ ที่ระบุว่า ผู้สื่อข่าวควรมีความรู้ความสามารถตรงตามที่สายงานข่าวต้องการ ส่วนในแง่ความรู้ความสามารถ นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารคาดหวังให้ผู้สื่อข่าวรู้จักแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง มีความรู้ทางด้าน การเมือง สามารถจับประเด็นข่าวเองและรู้จักวิเคราะห์ประเด็นข่าว ซึ่งจะช่วยให้ผู้สื่อข่าวสามารถ สร้างสรรค์ประเด็นใหม่ๆ ได้ นอกจากนี้ยังคาดหวังให้ผู้สื่อข่าวสามารถรายงานข่าวเองได้ ซึ่งก็ ตรงตามแนวคิดของยอร์กเช่นกัน ส่วนในแง่บุคลิกภาพนั้นนักสื่อสารมวลชนระดับบริหารให้ความสำคัญกับมารยาทในการทำข่าวในทุกๆด้าน นับตั้งแต่การให้เกียรติแหล่งข่าว มารยาทในการ สัมภาษณ์แหล่งข่าว และมารยาทในการแต่งกาย ซึ่งตรงกับที่ไมค์ รอยโก้ (Royko, 1994) ได้เคย กล่าวไว้ ในส่วนของคุณสมบัติอื่นๆ นั้นนักสื่อสารมวลชนระดับบริหารเห็นว่าผู้สื่อข่าวควรมี ความกล้า มีความน่าเชื่อถือ มีไหวพริบปฏิภาณ รวมทั้งมีความช่างสังเกตและมีความคล่องตัว ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ถาวร บุญวัฒน์ (2538) นักหนังสือพิมพ์อาวุโสของไทยเคยระบุไว้ นอกจากนี้ นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารยังคาดหวังให้ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองใส่ใจศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมด้วยการติดตามข่าวสารบ้านเมืองอยู่เสมอ และทำการบ้านก่อนที่จะไปตามประเด็นข่าว ส่วนในแง่ของมุมมองของจรรยาบรรณของผู้สื่อข่าว นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารเห็นว่าควรให้ ความสำคัญกับจรรยาบรรณในเรื่องความซื่อสัตย์ ความเป็นกลาง และความรับผิดชอบต่อสังคม มากที่สุด และที่สำคัญคือควรมีวิญญานของความเป็นผู้สื่อข่าว นั่นคือการเป็นผู้สื่อข่าวโดยใจและ อาชีพ

3.2 นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการ

สำหรับนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการหรือตัวผู้สื่อข่าวเองได้แสดงทัศนะต่อคุณสมบัติ ของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองไว้ดังต่อไปนี้

พื้นฐานความรู้ทางการศึกษา

- ควรจบการศึกษาทางด้านไหนก็ได้แต่ต้องมีพื้นฐานความรู้ความสนใจทางการเมือง นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการบางส่วนได้แสดงทัศนะว่าผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือนิเทศศาสตร์ เพราะไม่ว่าจบอะไรมาก็สามารถเป็นผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองได้เช่นกัน

“...ถ้าเค้าศึกษาจนรอบรู้ พื้นฐานทางการศึกษาก็ไม่จำเป็น ไม่เกี่ยวกับว่าจะต้องจบนิเทศ รัฐศาสตร์ นิติเลย ถ้าจะเลือกผู้สื่อข่าวสายการเมืองก็จะเลือกคนที่คิดว่ารู้เรื่องข่าว ส่วนการเขียนข่าวนั้นสามารถฝึกกันได้”

(ปฤฎฐา รังสิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

“...ไม่จำเป็นต้องเรียนมาด้านไหนทั้งนั้นแหละ เพียงแต่ขอให้สนใจในงาน แล้วก็เป็นคนที่ไม่รู้ในเรื่องการเมือง เป็นคนที่หัวคิดก้าวหน้า คือสามารถตีประเด็น หรือสามารถคิดอะไรได้ด้วยตัวเองได้พอสมควร”

(สยาม สนสาขันธ์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

- ควรจบการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์ นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการบางส่วนเห็นว่าผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองควรจบการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์ เพราะสอนให้ผู้สื่อข่าวเข้าใจพื้นฐานของการเขียนข่าว รวมทั้งสอนให้เข้าใจจรรยาบรรณอันเป็นกรอบสำคัญในการทำข่าวด้วย

“...นิเทศเรียนกลางๆ คุณจะเข้าใจธรรมชาติของข่าวมากกว่าว่าอันนี้คือข่าว อันนี้คืออะไร ข่าวคืออะไร การเขียนข่าว จรรยาบรรณ แต่นิติกับรัฐศาสตร์เค้าไม่ได้สอนมา ถ้าคุณมีความคิดไปทางไหนคุณก็จะเอียง นอกจากนี้บางครั้งคุณเข้ามาคุณเขียนข่าวไม่เป็น คุณไม่เข้าใจว่ามันคืออะไร...”

(อรสา ชันเงิน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

- ควรจบการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการ บางกลุ่มเห็นว่าผู้สื่อข่าวควรจบการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเมือง โดยตรงจะดีกว่า เพราะจะทำให้เข้าใจโครงสร้างทางการเมือง

“...รู้สึกว่าจะถ้ามาทำการเมืองแล้วมีความรู้พื้นฐานด้านนิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ จะมีประโยชน์มากกว่าวารสาร นิเทศ ตรงนี้เรามาเรียนรู้กันได้ทีหลัง บางทีเราจบวารสารจบนิเทศมาโดยตรง เรารู้หลักทฤษฎีหลักปฏิบัติการเขียนข่าวการทำข่าว แต่เราไม่มี Background ในเรื่องเกี่ยวกับการเมือง...”

(ศิริพร อุณจิโน, สัมภาษณ์, 25 ธันวาคม 2539)

ความรู้ความสามารถ

- ควรมีความรอบรู้โดยเฉพาะในด้านการเมือง นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการ คาดหวังว่าผู้สื่อข่าวควรมีความรู้และรู้จริงโดยเฉพาะในด้านการเมือง ต้องรู้เรื่องและติดตามการเมือง เข้าใจระบบกฎหมาย ซึ่งจะทำให้ผู้สื่อข่าวมองภาพรวมออก เมื่อไปถามแหล่งข่าวจะได้สามารถเจาะลึกถึงปัญหาได้ รวมทั้งสามารถนำเสนอข่าวได้อย่างถูกต้อง

“...คนที่ทำข่าวควรจะเป็นคนที่รอบรู้ มันจะต้องมีข้อมูล อย่าโง่กว่าแหล่งข่าว ถ้าเรารอบรู้ข้อมูลที่เป็นของทั้งหมด จะทำให้มองภาพออก เรารู้หมดว่ามันเป็นอย่างไร ไปถาม เขาก็มาโกหกเรา เราก็ถามซักตอบได้ ไม่ได้นำเสนอเพียงแต่ว่าเค้าอยากจะพูดอะไรก็พูด...”

(ปฤฎญา รังษิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

“...ต้องรู้ให้มาก รู้ให้จริง ในแง่ของเรื่องกฎหมายรัฐธรรมนูญ เรื่องโครงสร้างของรัฐบาล โครงร่างของรัฐสภา โครงสร้างของพรรคการเมือง ตรงนี้ ถ้าเรารู้ตรงนี้จะเป็นคนคุณสมบัติที่ดี เพราะจะทำให้การเสนอข่าวของเราถูกต้อง ทำให้ประชาชนมีความเชื่อถือในข่าวที่เราทำ...”

(สมชาย แก้วเกิด, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

- **ควรรู้จักแหล่งข่าว** นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการแสดงความคาดหวังว่าผู้สื่อข่าวควรที่จะรู้จักแหล่งข่าว อย่างน้อยก่อนที่จะสัมภาษณ์ใครก็ตามที่ควรที่จะรู้จักว่าแหล่งข่าวนั้นคือใคร

- **ควรมีประสบการณ์** จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการมองว่าผู้สื่อข่าวที่มีประสบการณ์จะช่วยลดความผิดพลาดในการนำเสนอข่าวได้ ทั้งยังทำให้แง่มุมของข่าวมีความละเอียดมากขึ้น ดังนั้นการมีประสบการณ์จึงเป็นคุณสมบัติที่นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการคาดหวังในตัวผู้สื่อข่าว

บุคลิกภาพ

- **ควรเป็นคนช่างสังเกต** จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการคาดหวังให้ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองมีความช่างสังเกต สังเกตว่ามีประเด็นไหนน่าสนใจ หรือสังเกตจุดเล็กจุดน้อยที่อาจนำไปสู่การค้นพบประเด็นข่าวสำคัญ

- **ควรมีความกระตือรือร้น** นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการมองว่าผู้สื่อข่าวควรจะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นในการติดตามข่าวและผลิตงานข่าว เนื่องจากข่าวการเมืองเป็นงานที่ต้องติดตามข่าว ข่าวจะไม่จบลงง่ายๆ เหมือนข่าวบางสาย

“...นักข่าวการเมืองทุกคนจะต้องเวิร์ค ต้องกระฉับกระเฉง กระตือรือร้น เพราะว่ามันต้องตามตลอด และต้องเช็คประเด็นตลอด ใส่ใจกับประเด็นข่าวอะไรอย่างนี้...”

(ทองทศ มหามนตรี, สัมภาษณ์, 26 มกราคม 2540)

- **ควรทุ่มเท มีเวลาให้กับงาน** งานข่าวการเมืองเป็นงานที่ต้องเฝ้าและต้องมีการตามข่าวตลอดเวลา ทำให้นักข่าวไม่ค่อยมีเวลาเป็นส่วนตัวมากนัก ดังนั้นนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการจึงให้ความเห็นว่าผู้สื่อข่าวควรจะเป็นคนที่ทุ่มเทและมีเวลาให้กับงาน

“...เวลามันจะไม่ค่อยมีเวลาส่วนตัวทำไร เพราะข่าวการเมืองมันจะมีอะไรเกิดขึ้นบ่อยๆ และเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น เรื่องการยุบสภา ปรับครม. ต้องตามกันตั้งแต่เช้ายันดึก

เพราะฉะนั้นเวลานั้นจะเป็นเรื่องที่ไม่แน่นอน เราต้องมีความพร้อมพอสมควรสำหรับนักข่าวการเมือง ควรสามารถสละเวลาส่วนตัวได้”

(สมชาย แก้วเกิด. สัมภาษณ์. 19 ธันวาคม 2539)

- **ควรมีความคล่องตัว** นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการเห็นว่าผู้สื่อข่าวควรเป็นคนที่มีความคล่องตัว สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากงานข่าวการเมืองเป็นงานที่ต้องการความรวดเร็วในการนำเสนอ

“...ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองควรเป็นคนที่มีความคล่องตัว จะต้องมีความเป็นนักหนังสือพิมพ์อยู่ด้วยและมีความเป็นนักข่าววิทยุอยู่ในตัว เพราะว่าในขณะนี้โทรทัศน์ต้องแข่งเรื่องความเร็วก็ไม่ต่างจากวิทยุ ในขณะเดียวกันความลึกเช่นข่าวหนังสือพิมพ์ก็สำคัญ...”

(ชวีดา วาทินชัย. สัมภาษณ์. 19 ธันวาคม 2539)

- **ควรมีความอดทน** นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการเห็นว่าผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองควรเป็นคนที่มีความอดทนมากเป็นพิเศษ เนื่องจากงานข่าวการเมืองเป็นงานที่ต้องมีการตามข่าวตลอดเวลา บางครั้งต้องใช้ความอดทนในการรอคอยแหล่งข่าวเป็นวันๆ โดยที่ไม่ได้ข่าวเลยหรือบางครั้งต้องเฝ้าแหล่งข่าวแต่เช้าและกลับบ้านมืดค่ำโดยที่ไม่รู้เวลาที่แน่นอน ดังนั้นผู้สื่อข่าวสายการเมืองจึงต้องมีความอดทนมากเป็นพิเศษ

- **ควรมีความรอบคอบ** นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการให้ทัศนะว่าผู้สื่อข่าวสายการเมืองควรเป็นคนที่มีความรอบคอบและตั้งใจทำงาน เพราะความรอบคอบนี้จะช่วยลดความผิดพลาดในการนำเสนอข่าวได้ในระดับหนึ่ง

- **ควรสนใจและชอบการเมือง** นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการให้ทัศนะว่าผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง โดยเบื้องต้นควรเป็นผู้ที่ชื่นชอบและสนใจงานด้านการเมืองเพื่อว่าจะได้มีความสุขกับการทำงาน

“...สำคัญที่สุดคือต้องรักงานด้านการเมือง รักว่าจะต้องรู้เรื่องการเมือง รู้เรื่องระบบกฎหมาย รู้ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ติดตามการเมือง เป็นคนที่ชอบการเมือง คือต้องชอบก่อนถึงจะเข้ามาตรงนี้ได้ ถึงจะทำงานอย่างมีความสุข...”

(สยาม สนสายนต์. สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

- **ควรมีความใฝ่รู้ในเรื่องการเมือง** นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการแสดงความคาดหวังว่าผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองควรเป็นผู้ที่มีความสนใจและใฝ่รู้ในเรื่องการเมือง ติดตามสถานการณ์ทางการเมืองอย่างใกล้ชิด ซึ่งจะช่วยเสริมความเข้าใจของผู้สื่อข่าวในการผลิตงานข่าว

- **ควรทำการบ้าน** นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการแสดงทัศนะว่าก่อนที่ผู้สื่อข่าวจะออกไปตามประเด็นข่าวใดๆ ควรศึกษาในเรื่องรานั้นมาอย่างดี กล่าวคือต้องรู้รายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องรานั้นๆ เพื่อว่าเมื่อมาตามประเด็นจะสามารถเจาะลึกถึงข้อเท็จจริงได้โดยไม่หลงประเด็น

- **ควรรู้จักวางตัวกับแหล่งข่าว** นอกจากนี้นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการยังให้ทัศนะว่าผู้สื่อข่าวควรรู้จักวางตัวกับแหล่งข่าวให้เหมาะสมเพื่อไม่ให้ตกเป็นเครื่องมือของแหล่งข่าว

“...ขึ้นอยู่กับว่าถ้าเราวางตัวดี เขาก็จะไม่กล้าเอาเงินเอาสินบนมายื่นเสนอทำอะไรตรงนี้กับเรา แต่ถ้าเราวางตัวไม่ดีและเรามีลักษณะที่เค้าคิดว่าเค้าจะใช้ประโยชน์จากเราได้ ถ้าเค้าใช้เราได้เขาก็จะใช้เรา ถ้าเค้าใช้เราได้อยู่เราก็จะดีสำหรับเขา แต่ถ้าเขาใช้เราไม่ได้เขาก็จะฆ่าเราเพราะเขานักการเมืองไง...”

(อรสา ชันเงิน. สัมภาษณ์. 25 ธันวาคม 2539)

- **ควรมีมารยาท** สำหรับคนไทยแล้วมารยาทนับเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะกับบุคคลที่อาวุโสกว่า แต่ปัจจุบันผู้สื่อข่าวมักจะไม่ค่อยมีมารยาทในการสัมภาษณ์แหล่งข่าวเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการจึงต้องการให้ผู้สื่อข่าวมีมารยาท และให้เกิดริแหล่งข่าว

“...น้องบางคนก็เด็ก บางครั้งจะฮึดฮัดกับแหล่งข่าว บางครั้งก็คิดว่าการที่มาทำข่าวการเมืองเนี่ยคุณมีอำนาจเหนือนักการเมือง มันไม่ใช่ ... แล้วอีกอย่างหนึ่ง ตัวเองจะไม่

ขอบลักษณะการสัมภาษณ์แล้วไม่กล้ามาข้างหลัง คือบุคคลสำคัญของรัฐบาลในทุกประเทศ
เค้าให้ความสำคัญทั้งนั้น ให้เกียรติและยกย่อง ความจริงไม่กล้าฝักใฝ่กันได้...”

(จิตติมา วุฒิวัฒน์, สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2540)

จรรยาบรรณ

- *ควรมีจรรยาบรรณ* จากการศึกษาพบว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณมาก เนื่องจากนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการหรือผู้สื่อข่าวเป็นบุคคลที่ต้องออกไปสื่อข่าวหาข่าวจึงต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ มากมาย ประกอบกับโทรทัศน์เป็นสื่อที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ค่อนข้างสูงเนื่องจากโทรทัศน์สามารถให้ทั้งภาพและเสียง สามารถสร้างอิทธิพลกับผู้ชมได้มากกว่า ดังนั้นจึงมีผู้ที่ต้องการใช้สื่อโทรทัศน์มาก ทำให้ผู้สื่อข่าวต้องระมัดระวังในการนำเสนอข่าวมากเป็นพิเศษ จรรยาบรรณจึงเป็นกรอบสำคัญที่ผู้สื่อข่าวยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการได้แสดงความคาดหวังว่าผู้สื่อข่าวควรมีจรรยาบรรณในแง่ของความเป็นกลาง ความซื่อสัตย์ต่อประชาชน ความเที่ยงธรรม นอกจากนี้ควรปกปิดความลับของแหล่งข่าวเมื่อได้รับการร้องขอ

“...ควรให้ความสำคัญกับจรรยาบรรณในแง่ของการเสนอข่าวก็ต้องมีความเป็นกลาง มีความซื่อสัตย์ต่อข่าวที่เราเสนอ ต้องเสนอโดยปราศจากอคติ และนำเสนออย่างตรงไปตรงมา ตรงข้อเท็จจริงที่เราได้ อย่ามีการบิดเบือนข่าว ตรงนี้ต้องถือเป็นหลักของการทำข่าว...”

(สมชาย แก้วเกิด, สัมภาษณ์, 19 ธันวาคม 2539)

“...ถ้าเค้าขอร้องให้ปิด ไม่ให้เอ่ยถึงเพียงแต่ให้เรารู้ ให้ความรู้กับเรา ก็ควรจะทำอย่างนั้น ก็ควรจะปิดเค้าไป อะไรอย่างนี้”

(ปฤฎา รังสิยานนท์, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

- *ควรมีใจรักในการที่จะเป็นปากเป็นเสียงให้กับประชาชน* นอกจากนี้นักสื่อสารมวลชนยังคาดหวังให้ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองเป็นผู้ที่มีใจรักในการเป็นปากเสียงแทนประชาชน รายงานสิ่งที่เกิดขึ้นทางการเมืองให้ประชาชนได้รับทราบตามข้อเท็จจริง

“...ผู้สื่อข่าวจะต้องเป็นคนที่มีใจรักทางด้านเป็นตัวแทน เหมือนเป็นปากเป็นเสียงให้ประชาชน เป็นกระบอกเสียงให้กับประชาชนในลักษณะที่ว่าต้องรายงานสิ่งที่เกิดขึ้น นักการเมืองทำอะไร สส.เข้ามาแล้วสร้างประโยชน์อะไรให้กับประชาชน สส.คนนี้เข้ามาโกงกิน คุณก็ต้องรายงานให้เค้ารู้ว่าประชาชนเลือกคนอย่างนี้เข้ามาเนี่ย มันต้องรายงานสิ่งที่เกิดขึ้นทางการเมืองให้เค้าเข้าใจ แล้วก็รายงานโดยนำเสนอตามข้อเท็จจริง...”

(ชวนันท์ ประเสริฐวรรณกิจ, สัมภาษณ์, 30 มกราคม 2540)

จากการวิจัยครั้งนี้อาจสรุปได้ว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการหรือตัวผู้สื่อข่าวเองมองว่าการมีพื้นความรู้ทางการเมืองมีความจำเป็นสำหรับการเป็นผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง โดยจะเห็นได้ว่านักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการจะเน้นคุณสมบัติในแง่ความสนใจทางการเมือง การมีความรอบรู้ทางการเมือง ความใฝ่รู้ในเรื่องการเมือง ในขณะที่คุณสมบัติทางการศึกษาของผู้สื่อข่าว นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการมองต่างกันออกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกมองว่าควรจบการศึกษาด้านไหนก็ได้แต่ต้องมีพื้นความสนใจทางการเมือง กลุ่มที่สองมองว่าควรจบการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์และรัฐศาสตร์ และกลุ่มที่สามซึ่งเป็นส่วนน้อยมองว่าควรจบการศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์ นอกจากนี้ นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการยังได้ถ่ายทอดความคาดหวังต่อคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองในฐานะที่ตัวเองเป็นผู้สื่อข่าวเองว่า ผู้สื่อข่าวควรมีความช่างสังเกต ความคล่องตัว ความอดทน และมีมารยาท ซึ่งเป็นความคาดหวังที่สอดคล้องกับที่นักสื่อสารมวลชนหลายคนได้เคยกล่าวไว้ (Mike Royko, 1994: ถาวร บุญวัฒน์, 2538; สุภา ศิริมานนท์, 2536) ส่วนคุณสมบัติด้านอื่นๆ นั้น นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการระบุว่า ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองควรทำมาก่อนที่จะออกไปตามประเด็นข่าว ควรมีประสบการณ์ รู้จักแหล่งข่าว มีความกระตือรือร้น ทุ่มเท มีเวลาให้กับงานรอบคอบ รวมทั้งควรมีจรรยาบรรณด้วย ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าจรรยาบรรณในแง่การปกปิดความลับของแหล่งข่าวเมื่อได้รับการร้องขอที่นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการมองว่าสำคัญนั้น ตรงกับหลักจรรยาบรรณที่สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทยระบุไว้ในข้อที่ 4 ซึ่งว่าด้วยความเคารพในความไว้วางใจของผู้ให้ข่าวและรักษาไว้ซึ่งความลับของแหล่งข่าว นอกจากนี้ยังตรงกับแนวคิดที่ อิงลิช ฮัช และโรนิกกี (English, Hach, and Rolnicki, 1990) กล่าวไว้อีกด้วย

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่านักสื่อสารมวลชนระดับบริหารและระดับปฏิบัติการต่างก็แสดงความคาดหวังต่อคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองตามประสบการณ์ตรงจาก

การทำงานของตน ซึ่งทั้งสองกลุ่มต่างก็แสดงความคาดหวังที่สอดคล้องกันหลายประการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

พินความรู้ทางการศึกษา

- ควรจบการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์
- ควรจบการศึกษาทางด้านไหนก็ได้ แต่ต้องมีพินความรู้ความสนใจทางการเมือง

ความรู้ความสามารถ

- ควรมีความรอบรู้โดยเฉพาะในด้านการเมือง
- ควรรู้จักแหล่งข่าว
- ควรมีประสบการณ์

บุคลิกภาพ

- ควรเป็นคนช่างสังเกต
- ควรมีความคล่องตัว
- ควรมีความรอบคอบ
- ควรมีความใฝ่รู้
- ควรทำการบ้าน
- ควรมีการยาท

จรรยาบรรณ

- ควรมีจรรยาบรรณ ทั้งนี้จรรยาบรรณที่สำคัญได้แก่ ความเป็นกลาง

สำหรับความคาดหวังต่อคุณสมบัติผู้สื่อข่าวในแง่มุมอื่นของนักสื่อสารมวลชนระดับบริหารและระดับปฏิบัติการที่ไม่ได้กล่าวถึงนั้นเป็นความคาดหวังที่หลากหลายในความคิดเห็น 'ไม่ได้หมายความว่า' เป็นความขัดแย้งกันทางความคิดแต่อย่างใด เพียงแต่เป็นความคิดเห็นที่แตกต่างกันไปตามประสบการณ์การทำงานของแต่ละกลุ่ม เช่น ในฐานะเป็นผู้สั่งการนักสื่อสารมวลชนระดับบริหารต้องการให้ผู้สื่อข่าวมีความกล้า มีความคิดสร้างสรรค์ประเด็นข่าวใหม่ๆ เนื่องจากนักสื่อสารมวลชนระดับบริหารมองว่าหากผู้สื่อข่าวขาดคุณสมบัติเหล่านี้ก็จะทำให้ไม่ได้ข่าวที่น่า

สนใจและมีสีสนกลับมานำเสนอ ในขณะที่นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการต้องการให้ผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองเป็นคนที่ทุ่มเทและมีเวลาให้กับงาน เนื่องจากการทำงานที่ผ่านมา นักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการพบว่างานข่าวการเมืองต้องการชั่วโมงทำงานมากกว่าปกติ

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า แม้ข่าวการเมืองจะเป็นข่าวหลักที่สำคัญของการนำเสนอข่าวทางโทรทัศน์ เนื่องจากข่าวการเมืองเกี่ยวข้องไปถึงการบริหารราชการแผ่นดิน การทำงานของรัฐบาล ความเคลื่อนไหวทางการเมืองที่อาจส่งผลกระทบต่อถึงทุกส่วนของสังคม รวมทั้งสามารถบ่งชี้ถึงเสถียรภาพของประเทศได้ แต่จากการศึกษานักสื่อสารมวลชนในฐานะเป็นผู้ทำงานเกี่ยวข้องกับการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์โดยตรงกลับพบว่างานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์เป็นงานที่ผลิตขึ้นภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ มากมาย ส่งผลให้นักสื่อสารมวลชนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวแทนประชาชนนำข่าวสารต่างๆ ทางการเมืองมานำเสนอได้อย่างเต็มที่ ด้วยเหตุผลเบื้องต้นว่าสื่อมวลชนถูกจำกัดเสรีภาพในการนำเสนอ ทั้งนี้สามารถแบ่งปัจจัยโครงสร้างที่มีผลกระทบต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ออกเป็น 3 ปัจจัยหลักๆ ได้แก่ โครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อ โครงสร้างการควบคุม และโครงสร้างการดำเนินการผลิต โดยโครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อนับเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปถึงปัจจัยโครงสร้างอื่นๆ กล่าวคือ สถานีโทรทัศน์ทุกแห่งถือเป็นของรัฐ เนื่องจากรัฐเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ ซึ่งรัฐจัดสรรให้รัฐและหน่วยงานของรัฐบริหาร ดังนั้นรัฐจึงมีอำนาจในการควบคุมสื่อโทรทัศน์ได้อย่างเต็มที่ แม้แต่สถานีโทรทัศน์ของเอกชนที่รับสัมปทานจากรัฐ เช่น ช่อง 3 และช่อง 7 ก็ไม่ได้รับการยกเว้น สถานีโทรทัศน์เอกชนเหล่านี้แม้จะมีระบบการบริหารงานและการดำเนินงานข่าวที่มีความคล่องตัวสูงกว่าสถานีโทรทัศน์ที่บริหารงานโดยรัฐและหน่วยงานของรัฐ แต่เมื่อต้องถูกจำกัดและควบคุมทางด้านเนื้อหาจากรัฐ ก็ทำให้เนื้อหาสาระของข่าวการเมืองที่นำเสนอออกไปไม่แตกต่างจากสถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ นัก ประกอบกับการที่สถานีโทรทัศน์เอกชนเหล่านี้ต้องรับสัมปทานจากรัฐจึงยังทำให้ผู้บริหารสถานีต้องคอยระมัดระวังไม่ให้เกิดการเสนอข่าวการเมืองไปกระทบต่อรัฐและนักการเมืองที่กำลังมีอำนาจเพราะอาจส่งผลโดยตรงต่อความมั่นคงของสถานี ส่วนโครงสร้างการควบคุมเป็นปัจจัยที่ต่อเนื่องมาจากโครงสร้างกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อ นอกจากสถานีโทรทัศน์ทุกแห่งจะต้องถูกควบคุมโดยรัฐแล้ว ยังต้องถูกควบคุมจากหน่วยงานที่เป็นเจ้าของสื่อด้วย ซึ่งหมายความว่าในการเสนอข่าวการเมืองสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่งจะต้องพยายามไม่เสนอข่าวที่อาจกระทบไปถึงต้นสังกัดด้วย ส่วนโครงสร้างการดำเนินการผลิตนั้น

เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดในการทำงาน ตั้งแต่ข้อจำกัดในเรื่องความเป็นภววิสัยขององค์กร กระบวนการผลิต คุณภาพของอุปกรณ์ เวลา การเข้าถึงแหล่งข่าว รวมทั้งข้อจำกัดในเรื่องความรู้ความสามารถของตัวผู้สื่อข่าวเองด้วย ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มักสื่อสารมวลชนมองว่าล้วนส่งผลโดยตรงต่อการผลิตงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์

ทั้งนี้ เมื่อศึกษาถึงความคาดหวังต่อเนื้อหาและรูปแบบของงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ที่พึงประสงค์พบว่า นักสื่อสารมวลชนให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องเสรีภาพมากที่สุด ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ในสภาพการณ์ที่เป็นจริงข่าวการเมืองทางโทรทัศน์จะต้องเสนอภายใต้ข้อจำกัดต่างๆ มากมาย แต่เมื่อให้นักสื่อสารมวลชนแสดงความคิดเห็นต่องานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ นักสื่อสารมวลชนกลับคาดหวังให้ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ควรนำเสนอภายใต้กรอบการควบคุม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักสื่อสารมวลชนเองก็ไม่แน่ใจในเพื่อนร่วมวิชาชีพและตัวเองว่าจะสามารถทำหน้าที่ในการเสนอข่าวได้ดีเพียงใด โดยเกรงว่าสื่อมวลชนจะนำเสรีภาพที่มีไปล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่นหรืออาจนำไปใช้ในทางที่ผิดเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้กับตัวเอง ส่วนในแง่มุมมองของความเสมอภาคนั้น นักสื่อสารมวลชนเห็นพ้องกันว่าควรนำเสนอข่าวฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายค้านอย่างสมดุลกัน รวมทั้งควรเสนอข่าวการเมืองที่เกี่ยวข้องไปถึงคนกลุ่มอื่นในสังคมบ้าง ไม่ใช่เสนอเฉพาะเรื่องราวของนักการเมือง สำหรับในเรื่องคุณภาพของข้อมูลซึ่งเป็นประเด็นที่นักสื่อสารมวลชนให้ความสำคัญรองลงมาพบว่านักสื่อสารมวลชนคาดหวังให้โทรทัศน์นำเสนอข่าวการเมืองในลักษณะของข่าวเจาะที่เสนอถึงภูมิหลังความเป็นมาของเรื่องราว ให้รายละเอียดในระดับลึก และเป็นการถามความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ นอกจากนี้นักสื่อสารมวลชนยังคาดหวังว่าการนำเสนอข่าวการเมืองควรคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นหลัก ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าความคาดหวังในแง่มุมมองนี้ขัดแย้งกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรื่องกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของสื่อ กล่าวคือ การที่รัฐเป็นเจ้าของคลื่นความถี่ ทำให้รัฐต้องการให้ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์เสนอเรื่องราวที่เป็นการสนองนโยบายของรัฐ ในขณะที่นักสื่อสารมวลชนคาดหวังให้ข่าวการเมืองทางโทรทัศน์คำนึงถึงประชาชนและประเทศชาติเป็นหลัก

อย่างไรก็ตาม ข่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องมีผู้สื่อข่าวที่ทำหน้าที่ออกไปสื่อข่าวหาข่าว ผู้สื่อข่าวจึงนับเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลถึงคุณภาพงานข่าว ซึ่งจากการศึกษาในเรื่องคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองที่นักสื่อสารมวลชนคาดหวังนั้นพบว่าประเด็นที่น่าสนใจคือ นักสื่อสารมวลชนมองว่าการมีพื้นการศึกษาทางด้านนิติศาสตร์หรือรัฐศาสตร์มีความสำคัญกว่าการมีพื้นการ

ศึกษาทางด้านนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์ โดยมองว่าความรู้ทางนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์สามารถศึกษาเพิ่มเติมภายหลังได้ง่ายกว่าการที่จะไปศึกษาหาความรู้ทางด้านการเมืองเพิ่มเติมภายหลัง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักสื่อสารมวลชนมองว่าการเรียนนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์นั้นง่ายและหมายถึงการเรียนเรื่องการเขียนข่าวให้สะดวกเท่านั้น ส่วนความคาดหวังในด้านความรู้ความสามารถนั้นพบว่า นักสื่อสารมวลชนให้ความสำคัญกับการมีความรอบรู้ทางการเมือง รู้จักแหล่งข่าว ในขณะที่นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารมองไปถึงเรื่องความสามารถในการจับประเด็นข่าว การสร้างสรรค์ประเด็นข่าว การวิเคราะห์ และความสามารถในการรายงานข่าว ส่วนในเรื่องบุคลิกภาพของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองนั้นพบว่า นักสื่อสารมวลชนคาดหวังให้ผู้สื่อข่าวเป็นคนช่างสังเกต มีความคล่องตัว รอบคอบ ใฝ่รู้ ทำการบ้าน มีประสบการณ์ และมีมารยาท โดยนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการซึ่งเป็นผู้ที่ออกไปปฏิบัติหน้าที่เองได้เพิ่มเติมประเด็นในเรื่องความกระตือรือร้น ทุ่มเท มีเวลาให้กับงาน อดทน ส่วนคุณสมบัติสุดท้ายที่นักสื่อสารมวลชนคาดหวังก็คือผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมืองควรมีจรรยาบรรณ เนื่องจากนักสื่อสารมวลชนระดับปฏิบัติการมองว่าข่าวสามารถสร้างอิทธิพลให้เกิดขึ้นกับประชาชนได้ง่าย ผู้สื่อข่าวจึงต้องมีความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อตนเองและต่อสังคมมาเป็นกรอบกำกับในการทำงาน

จากที่กล่าวมาทั้งหมด เป็นภาพรวมเกี่ยวกับงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ที่นักสื่อสารมวลชนระดับบริหารและระดับปฏิบัติการได้ให้ทัศนะไว้ ทั้งในแง่ของข้อจำกัดในการผลิตงานข่าวการเมือง ความคาดหวังเกี่ยวกับงานข่าวการเมือง และความคาดหวังเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวโทรทัศน์สายการเมือง ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมที่สัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกันของงานข่าวการเมืองทางโทรทัศน์ในมุมมองของนักสื่อสารมวลชนได้ในระดับหนึ่ง